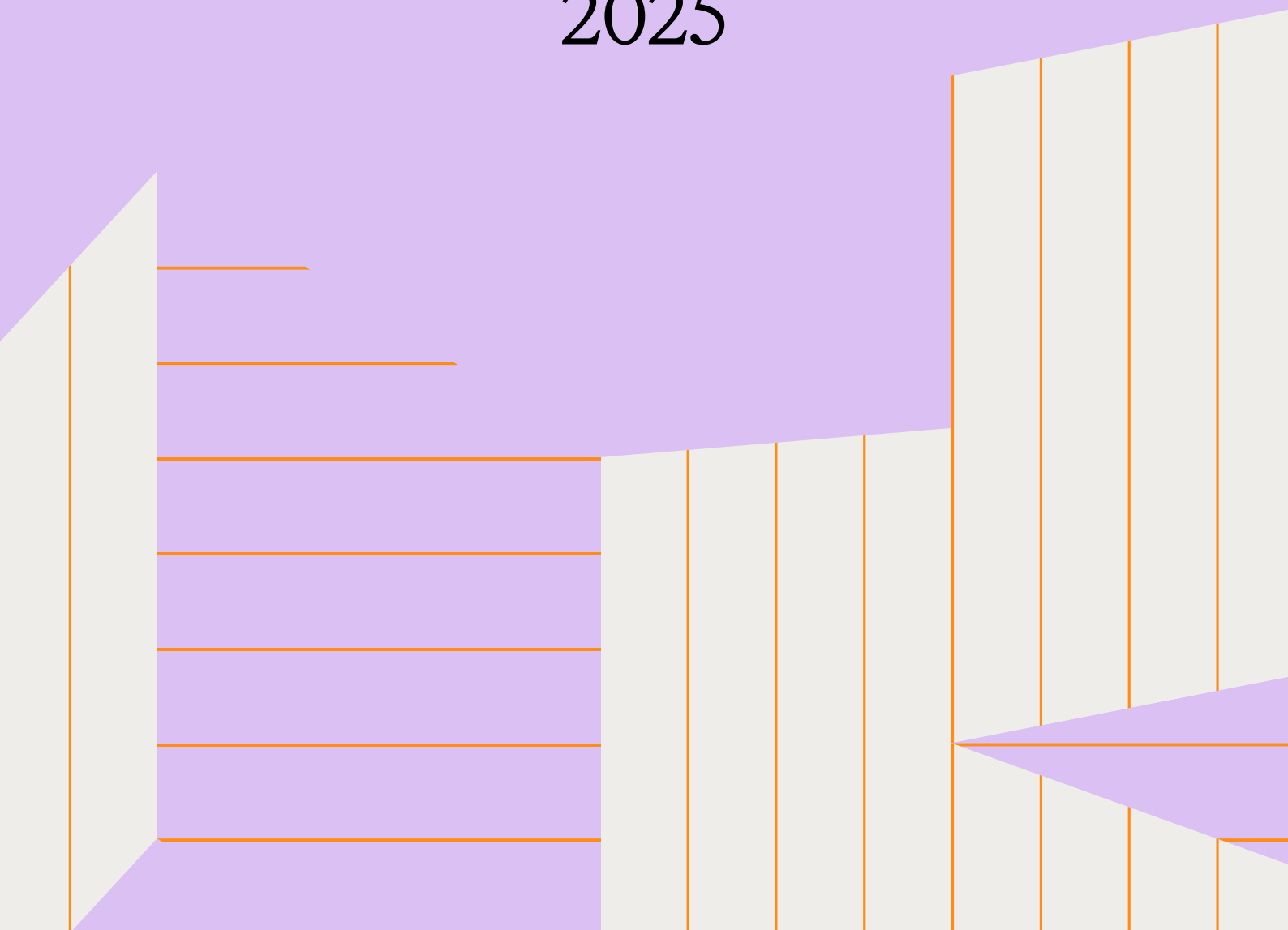

Kulttuuripolitiikan tila

2025

Cuporen verkkojulkaisu 87

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

© Tekijät ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2026

Ulkoasu ja taitto

Jutta Sutinen, Pastry Agency

Ruotsinkielinen käännös

Oula Hyle, Maria Hirvi-Ijäs

Englanninkielinen käännös

Oula Hyle, Emma Beverley

ISBN 978-952-7200-97-1

ISSN 1796-9263

Hanketta rahoittaa

Suomen
Kulttuurirahasto

Sisällys

ESIPUHE.....	6
ALOITA TÄSTÄ.....	8
RAPORTIN KÄSITTEET.....	10
KEHYSTYS:	
SUOMALAISEN KULTTUURIPOLITIIKAN KERROKSET.....	12
NYKYTILA.....	14
Kulttuuripolitiikan tila Suomessa 2025: keskeiset havainnot.....	14
Miten analysoimme nykytilaa.....	16
Millainen on suomalaisen kulttuuripolitiikan toimintaympäristö.....	17
Analyysit ja avainluvut.....	19
Näkökulma: rakenteet ja resurssit	20
Kuinka paljon valtio rahoittaa kulttuuria?.....	21
Kuinka paljon kunnat rahoittavat kulttuuria?.....	23
Millaisilla henkilöstöresursseilla kunnat toteuttavat kulttuuritoimintaansa?.....	25
Miten kulttuuripolitiikkaa toteutetaan aluetasolla?.....	27
Paljonko rahaa suomalaiset käyttävät kulttuuriin?.....	29
Kuinka laajaa on kulttuurialan yritystoiminta?.....	32
Millainen on kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä?.....	36
Paljonko suomalaiset kulttuurihankkeet saavat EU-rahoitusta?.....	38
Paljonko säätiöt rahoittavat kulttuuria?.....	40

Näkökulma: luovuus, työ ja taide	42
Kuinka moni opiskelee kulttuurialoja?.....	43
Kuinka moni työskentelee kulttuurialalla?.....	45
Miten julkinen sektori rahoittaa taiteellista työtä?.....	47
Paljonko Suomessa on ammattitaiteilijoita?.....	50
Paljonko ammattitaiteilijat ansaitsevat?.....	52
Miten teosten käyttö tuottaa taiteilijoille tuloja?.....	54
Paljonko Suomessa luodaan uusia teoksia?.....	57
Millaisiksi taiteilijat kokevat työskentelynsä edellytykset?.....	60
Näkökulma: kansalaisyhteiskunta ja demokratia	62
Millaista kulttuuritarjontaa on eri puolilla maata?.....	63
Millaista kulttuuritarjontaa kohdennetaan lapsille ja nuorille?.....	65
Missä kulttuuripalvelut sijaitsevat suhteessa siihen, missä suomalaiset asuvat?.....	68
Paljonko Suomessa järjestetään kulttuuritapahtumia?.....	70
Paljonko kulttuuritoimintoihin osallistutaan?.....	72
Keskä kulttuuriin osallistuvat ja ketkä eivät?.....	74
Kuinka laajaa kulttuurialan yhdistystoiminta on?.....	77
Millaisena suomalaiset kokevat kulttuurin merkityksen?.....	79

TULEVAISUUDET	81
Miten hahmotamme kulttuuripolitiikan tulevaisuuksia	81
Kulttuuripolitiikka megatrendien ajassa: tulevaisuuden toimintaympäristö	85
Tulevaisuuden kulttuuripolitiikan strategisia ulottuvuuksia	86
Kulttuurisesti kestävä kehitys	87
Kulttuuri voimavarana	88
Kulttuuri instituutiona	89
Kulttuurin kansainvälisyys	89
Digitaalinen kulttuuripolitiikka	90
Kulttuuripolitiikka osana uutta yhteiskuntasopimusta	91
Tulevaisuuksien seuranta: kulttuuripolitiikan hallinnan barometri ja indeksi	92
 LOPUKSI:	
KULTTUURIPOLITIIKAN TILA ON KESKEINEN OSA YHTEISKUNTASOPIMUKSEN UUDISTAMISTA	94
 LÄHTEET JA AINEISTOT	96
Avainlukujen lähteet	96
Kirjalliset lähteet	111
 LIITTEET	125
Liite 1. Keskusteluihin osallistuneet	125

Esipuhe

Tämä julkaisu vastaa tarpeeseen muodostaa kokonaisvaltaisempi kuva suomalaisen kulttuuripolitiikan nykytilasta ja sen mahdollisista tulevaisuuden kehitysuunnista. Kulttuuripolitiikkaa tekevät lukuisat toimijat eri tasoilla: julkisella ja yksityisellä sektorilla sekä kansalaisyhteiskunnassa. Strategiat ja toimenpideohjelmat risteävät eri hallinnonaloilla ja -tasolla, usein erilaisin käsittein ja tietopohjin, mikä voi johtaa tavoitteiden eriytymiseen. Tietopohjan hajanaisuus ja käsitteiden epäyhtenäisyys vaikeuttavat edelleen kokonaiskuvan muodostamista.

Myös Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen tutkimustoiminta on pääosin hankemuotoista ja siten sirpaloituvaa. Yksittäisistä tutkimuksista syntyvien tulosten kokoaminen laajemmaksi kokonaisuudeksi vaatii tietoista yhteensovittamista ja tulkintaa. Kulttuuripolitiikan tila -hankkeessa tähän haasteeseen on vastattu kokoamalla ja kiteyttämällä ajankohtaista tutkimustietoa.

Samalla pyrimme vahvistamaan tutkittuun tietoon perustuvaa vuoropuhelua aikana, jolloin kulttuuripoliittinen keskustelu on vilkastunut muun muassa vuoden 2024 *Kulttuuripoliittisen selonteon*, vuoden 2026 toimeenpanosuunnitelman ja kiristyneen julkisen talouden myötä.

Raportin ohella hankkeemme aktivoi yhteiskunnallista vuoropuhelua alkuvuonna 2026 järjestetyissä pyöreän pöydän keskusteluissa sekä 25.5.2026 ensimmäistä kertaa toteutettavassa Kulttuuripolitiikan tila -tapahtumassa.

Julkaisu osoittaa, että nykytilanteessa päällekkäiset kriisit lisäävät kulttuuripolitiikan epävarmuutta ja heikentävät ennakoitavuutta. Siksi päätösten ja politiikkatoimien ennakoarviointi sekä tiedon jatkuva seuranta ja päivittäminen ovat entistä tärkeämpiä. Cuporen tavoitteena on mahdollistaa kulttuuripolitiikan tilan systemaattinen seuranta myös jatkossa.

Hanke on toteutettu laajassa vuoropuhelussa tutkijoiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa, mikä on syventänyt ymmärrystä alan ajankohtaisista kysymyksistä ja tulevaisuuden vaihtoehdoista. Kiitämme lämpimästi kaikkia keskusteluihin osallistuneita, raporttia kommentoineita asiantuntijoita sekä Cuporen henkilöstöä.

Kulttuuripolitiikan tila -hankkeen tutkijatiimi on tehnyt ansiokasta työtä luodessaan uudenlaisen konseptin kulttuuripolitiikan nykytilaa kuvaavalle ja tulevaisuuksia hahmottavalle raportille ja siihen kytkeytyvälle indeksille sekä tapahtumalle.

Erityiskiitos kuuluu hankkeen rahoittajille ja yhteistyökumppaneille – Suomen Kulttuurirahastolle, Jenny ja Antti Wihurin rahastolle, Amos Andersonin rahastolle ja Pohjoismaiselle kulttuuripisteelle – joiden tuki on mahdollistanut hankkeen toteutuksen.

Cupore on Suomen ainoa kulttuuripolitiikkaan erikoistunut tutkimuskeskus, jonka tehtävänä on tuottaa ja edistää laadukasta ja ymmärrettävää tutkimustietoa. Kulttuuripolitiikan tila -hanke on avaus ja kutsu tutkittuun tietoon perustuvalla keskustelulla suomalaisen kulttuuripolitiikan nykytilasta ja tulevaisuudesta. Tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa on kulttuuripolitiikan toimijakentän yhteinen tehtävä. Toivomme, että hankkeemme paitsi rikastaa keskustelua myös vahvistaa kulttuuripolitiikan asemaa osana yhteiskunnallista päätöksentekoa.

Johanna Tuukkanen

Aloita tästä

Tämä julkaisu tarjoaa tutkimustietoon perustuvan poikkileikkauksen suomalaisen kulttuuripolitiikan nykytilaan ja kuvaa sen keskeisiä tulevaisuuden kehityssuuntia. Yleiskuvaa tarvitaan, jotta kulttuuripolitiikan tilasta ja tulevaisuuksista voidaan käydä yhä kattavammin tietoon perustuvaa ja moniäänistä yhteiskunnallista keskustelua.

Vastaavaa julkaisua ei ole Suomessa aiemmin tehty. Verrokkeina toimivat muun muassa Alankomaissa, Ruotsissa ja EU-tasolla julkaistavat kulttuuripolitiikan tilaa säännöllisesti seuraavat raportit.¹ Kyseessä on pilotti, jonka lähtökohta on koota yhteen eri tahoilla toteutettavaa kulttuuripolitiikkaa koskevaa tutkimustietoa, tukea tilastotiedon tulkintaa sekä edistää tietoperustan hyödyntämistä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Kulttuuripolitiikan nykytilaa Suomessa on kartoitettu myös vuonna 2024 julkaistussa *Kulttuuripoliittisessa selonteossa*, joka on hallituksen eduskunnalle antama 2040-luvulle ulottuva kulttuuripolitiikan valtakunnallinen strategia ja toimintasuunnitelma.² Käsillä olevan julkaisun mahdollinen päivitys tulevaisuudessa voi osaltaan tukea selonteon toteutuksen seurantaan.

Julkaisu on jaettu kahteen osaan: nykytilaan ja tulevaisuuksiin. Nykytila tarjoaa tutkimuksiin ja tilastoihin perustuvan tietopohjan, jonka avulla kaikki kiinnostuneet voivat osallistua keskusteluun siitä, millaista kulttuuripolitiikkaa Suomessa halutaan harjoittaa. Se on ajallinen poikkileikkaus, joka toimii myös lähtötilanteena tulevien muutosten seurantaan. Tulevaisuudet puolestaan avaavat näkökulmia suomalaisen kulttuuripolitiikan kehityssuuntiin ja niiden seurannan mahdollisuuksiin.

Suomessa julkinen sektori, yksityinen sektori ja kansalaisyhteiskunta osallistuvat kaikki kulttuuripolitiikan suuntaamiseen ja toteuttamiseen. Tämä julkaisu keskittyy etenkin julkisen sektorin toteuttamaan kulttuuripolitiikkaan, josta on saatavilla kattavaa tutkimustietoa, mutta sivuaa myös yksityistä sektoria ja kansalaisyhteiskuntaa.

Kulttuuripolitiikkaa tarkastellaan tässä käytäntöjen kautta. Keskeisiä käytäntöjä ovat lainsäädäntö, resurssien kanavointi ja ohjaus.³ Julkinen sektori toteuttaa kulttuuripolitiikkaa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Julkaisu on suunnattu kaikille suomalaisesta kulttuuripolitiikasta kiinnostuneille. Se tarjoaa tietoa toiminnan taustoittamiseen ja kehittämiseen etenkin päättäjille, taiteilijoille ja muille taide- ja kulttuurialan ammattilaisille, julkishallinnon työntekijöille, yrityksille, tutkijoille ja toimittajille. Toivomme, että julkaisun myötä käydään yhä laajemmin tietoon perustuvaa kulttuuripoliittista keskustelua.

Julkaisua täydentää verkossa tietonäkymä, jossa voi syventyä osaan avainlukuista alueittain ja taiteenaloittain. Tietonäkymä löytyy osoitteesta:

<https://www.kulttuuripolitiikantila.fi/avainluvut>

Julkaisu tasapainottelee monipuolisuuden ja tiivyyden välillä. Tavoitteena on tarjota mahdollisimman helposti hahmotettava kokonaisuus, mutta tuoda samalla esiin kulttuuripolitiikan moniulotteisuutta sekä rajausten ja määritelmien eroja.

Julkaisu tarjoaa yleiskuvan. Eri taiteenalojen tai kulttuurin toimialojen tilanteet ovat hyvin vaihtelevia, eikä niitä voida analysoida tässä erikseen. Siksi yleistason kuvauksen lisäksi tarvitaan syventäviä analyyseja. Eri näkökulmat ovat tärkeitä ja tuottavat kukin lisätietoa moniulotteisesta aihepiiristä.

Julkaisussa on hyödynnetty laajasti suomalaista kulttuuripolitiikan tutkimusta. Lähdeluettelo ei kuitenkaan ole tyhjentävä katsaus alan kirjallisuuteen.

KULTTUURIPOLITIIKAN TILA -HANKE

Käsillä oleva julkaisu on osa Cuporen hanketta, jonka tavoitteena on parantaa yleiskuvaa suomalaisen kulttuuripolitiikan tilasta sekä edistää tietoon perustuva, moniäänistä ja rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua kulttuuripolitiikasta ja sen kehityssuunnista.

Helmi-maaliskuussa 2026 järjestettiin seitsemän pyöreän pöydän keskustelua yhteistyökumppaneiden kanssa eri puolilla Suomea. Luottamukselliset keskustelut toteutettiin Erätauko-menetelmällä⁴, ja ne käsittelivät kulttuuripolitiikan eri osa-alueita. Keskusteluja virittivät tutkimukseen pohjaavat alustukset.

Keskusteluissa esiin nousseita teemoja on hyödynnetty julkaisun taustana. Keskustelut ja osallistujat on listattu liitteessä 1.

Yhteiskunnallista keskustelua aktivoi lisäksi 25. toukokuuta 2026 ensimmäistä kertaa järjestettävä Kulttuuripolitiikan tila -tapahtuma. Cupore järjestää tapahtuman yhteistyössä Amos Andersonin rahaston ja Pohjoismaisen kulttuuripisteen kanssa. Tapahtumaa rahoittaa myös Jenny ja Antti Wihurin rahasto. Kulttuuripolitiikan tila -hanketta rahoittaa Suomen Kulttuurirahasto.

1 Ks. Culture Monitor: <https://www.cultuurmonitor.nl/en/> [haettu 13.4.2026]; Myndigheten för Kulturanalys/Kulturanalys 2024: <https://kulturanalys.se/digital-publikation/kulturanalys-2024/> [haettu 13.4.2026]; Culture Action Europe/State of Culture: <https://cultureactioneurope.org/news/the-state-of-culture-report-published/> [haettu 13.4.2026].

2 VN, 2024; <https://okm.fi/kulttuuriselonteko> [haettu 13.4.2026].

3 Acciai & Capano, 2021, s. 121.

4 Lue lisää: <https://www.eratauko.fi/> [haettu 13.4.2026].

Raportin käsitteet

Julkinen sektori = Julkiseen sektoriin kuuluvat valtio ja kunnat. Lisäksi julkiseen sektoriin kuuluvat aluetasolla valtion aluehallinto, kuntien muodostamat maakunnan liitot ja itsehallinnolliset hyvinvointialueet. Julkinen sektori toteuttaa kulttuuripolitiikkaa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Kulttuuri = Kulttuuri voi tarkoittaa laajasti elämäntapoja, arvoja ja merkitysjärjestelmiä tai suppeammin taidetta ja taiteellista toimintaa. Kansainvälisesti kulttuuripolitiikka nojaa usein laajaan kulttuurikäsitteeseen, kuten esimerkiksi Unescon linjauksissa.⁵ Kansalliset kulttuuripolitiikat tasapainottelevat usein käytännössä laajan kulttuurikäsitteen ja taideperusteisen rajauksen välillä.⁶ Suomessa kansallisen kulttuuripolitiikan lähtökohtana on laaja kulttuurin käsite, vaikka kulttuuripolitiikan rajoja määritellään harvoin eksplisiittisesti.⁷

Kulttuurialat = Kulttuurialoilla tarkoitetaan tässä laajasti kulttuurin toimialaa eli taide- ja kulttuuritoimijoiden sekä toimintamuotojen ja tuotannon muodostamaa kokonaisuutta.⁸ Tilastollisessa tarkastelussa kulttuuriala muodostetaan yleensä poimimalla kulttuuriin liittyviä toimintoja toimialaluokituksista. Esimerkiksi Unescon kulttuuritilastokehikko jäsentää kulttuurin kymmeneen toimialaan, jotka perustuvat kansainvälisistä tilastoluokituksista tehtyihin analyttisiin rajauksiin.⁹

Kulttuuripolitiikka = Kulttuuripolitiikka tarkoittaa tässä kulttuuria koskevia yhteiskunnallisia valintoja ja vallankäytön muotoja. Tässä raportissa keskitytään etenkin julkisen sektorin toteuttamaan kulttuuripolitiikkaan. Kulttuuripolitiikka ei rajoitu vain yhden hallinnonalan toteuttamaan politiikkaan, vaan sitä harjoitetaan useilla yhteiskunnallisen toiminnan alueilla, kuten talous-, ulko-, puolustus- sekä sosiaali- ja terveyspolitiikassa. Lisäksi kulttuuripolitiikkaa toteutetaan implisiittisesti: kulttuurin rakenteita ja arvoja ohjataan ilman, että toimia nimetään varsinaisiksi kulttuuripolitiittisiksi toimenpiteiksi, esimerkiksi arvonlisäverotuksen tai koulutuksen aloituspaikkojen kautta.¹⁰

Luovat alat = Luovilla aloilla tarkoitetaan tässä tuotteita ja palveluita, joissa yhdistyvät luova tai taiteellinen sisältö, taloudellinen arvo ja markkinalähtöinen toiminta. Ne perustuvat taiteelliseen työhön ja luovaan osaamiseen.¹¹ Kulttuurin talouden tarkasteluissa luoviin aloihin luetaan kulttuuriteollisuus (kuten kulttuuriperintöpalvelut, televisio ja radio, äänitteet sekä peliteollisuus) sekä näihin

liittyvät alat (kuten mainonta, arkkitehtuuri, muoti ja muotoilu).¹² Kansainvälisesti kulttuurisisällöt ymmärretään osaksi teollisuutta erityisesti käsitteen CCIs (*Cultural and Creative Industries*) kautta.¹³

Yksityinen rahoitus = Laajassa merkityksessä yksityinen rahoitus tarkoittaa rahoitusta, joka tulee julkisen sektorin ulkopuolelta. Yksityisen rahoituksen lähteisiin kuuluvat esimerkiksi kotitaloudet, yritystoiminta sekä säätiöt ja rahastot.

5 Pirnes, 2008, s. 16.

6 Mm. Bennett, 1999; Pirnes, 2008.

7 Pirnes, 2008, s. 158.

8 Sokka ym., 2020.

9 ESSnet-Culture, 2012.

10 Ks. Ahearne, 2009; Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2017.

11 Sokka ym., 2025, s. 25.

12 Throsby, 2008.

13 Sokka ym., 2025.

Kehystys: suomalaisen kulttuuripolitiikan kerrokset

Suomalainen kulttuuripolitiikka on rakentunut kansainvälisten vaikutteiden sekä monien historiallisten vaiheiden kautta, jotka ovat kerrostuneet nykyiseksi moniulotteiseksi kokonaisuudeksi.

Varhaisessa vaiheessa kulttuuripolitiikka painottui taiteen tukemiseen osana kansallisvaltion ja sivistyksen rakentamista. Hyvinvointivaltion kehittyessä kulttuuripolitiikan keskiöön nousivat kulttuuripalvelutarjonta, saavutettavuus, kulttuurin demokratisointi ja kulttuuridemokratia.¹⁴ 1990-luvulta alkaen kulttuuri on kytkeytynyt yhä vahvemmin aluekehitykseen, kilpailukykyyn ja luovaan talouteen.¹⁵ Sen merkitystä on perusteltu taloudellisten vaikutusten ohella myös sosiaalisilla ja hyvinvointivaikutuksilla. Nämä painotukset eivät ole korvanneet toisiaan, vaan ne ovat kerrostuneet osaksi nykyistä kulttuuripolitiikkaa.¹⁶

Nykyisessä suomalaisessa kulttuuripolitiikassa yhdistyvät taiteen tukeminen, kulttuuriset oikeudet, osallistumisen edistäminen sekä taiteen ja kulttuurin taloudellisen merkityksen vahvistaminen.¹⁷ Tämä tekee kulttuuripolitiikasta sisäisesti jännitteisen kokonaisuuden, jossa erilaiset tavoitteet voivat olla keskenään osin ristiriitaisia.

Suomen kulttuuripoliittista järjestelmää on pitkään pidetty vakaana ja institutionaalisesti vahvana, mutta viime vuosina toimintaympäristö on muuttunut nopeasti. Kulttuurirahoituksen leikkaukset, hallinnolliset uudistukset ja kuntien eriytyvät taloudelliset mahdollisuudet haastavat vakiintuneita rakenteita, vaikka puhunnan tasolla kulttuuripoliittiset päämäärät ovat pysyneet pitkälti samoina.

Kulttuuripolitiikka on Suomessa yhä selvemmin poikkihallinnollinen kokonaisuus. Se ei rajoitu opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hallinnonalaan, vaan kytkeytyy esimerkiksi hyvinvointipolitiikkaan, aluekehitykseen, ulkopolitiikkaan ja talouspolitiikkaan. Tuoreet Valtioneuvoston *Kulttuuripoliittinen selonteko* (2024) ja *Luovan talouden kasvustrategia* (2025) painottavat kulttuurin laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta, taiteen ja kulttuurin toimintaedellytyksiä, saavutettavuutta sekä luovien alojen ja kansainvälisyyden vahvistamista. *Kulttuuriperintöstrategia* (2023) korostaa kulttuuriperinnön roolia yhteiskunnan voimavarana ja ihmisten elämänlaadun parantajana. Kulttuuripolitiikka ei rajoitu taiteen tukemiseen, vaan se on osa yhteiskunnan kokonaisvaltaista kehittämistä.

Suomalainen kulttuuripolitiikka rakentuu vahvasti kansainvälisten vaikutteiden varaan.¹⁸ Pohjoismainen malli korostaa julkisen sektorin vastuuta kulttuurista ja kulttuurin roolia kansallisen identiteetin rakentamisessa. Rahoituksessa

yhdistyvät ranskalainen ”arkkitehtimalli” ja brittiläinen ”mesenaattimalli” eli kulttuurihallinnon rahoitus sekä niin sanottu käsivarren mitan periaate, joka turvaa rahoituspäätösten riippumattomuutta vertaisarvioinnin kautta.¹⁹

Kansainvälisesti kulttuuripolitiikan kehitykseen ovat vaikuttaneet erityisesti Unesco, Euroopan neuvosto²⁰ ja Euroopan unioni, jotka ovat korostaneet kulttuurisia oikeuksia, kulttuurin saavutettavuutta, osallistumista ja kulttuurin roolia yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD on painottanut luovien alojen taloudellisen merkitystä ja kasvupotentiaalia sekä alueiden kehittämistä kulttuurin avulla.

Viime vuosikymmeninä kulttuuripolitiikassa on vahvistunut osallistava käänne, jossa painottuvat vuorovaikutus, yhteisöt ja yhteiskehittäminen. Tämän rinnalle on 2020-luvulla noussut resilienssi- ja varautumiskäänne, jossa kulttuuri nähdään osana yhteiskunnan kriisinkestävyttä ja pitkän aikavälin sopeutumiskykyä.²¹ Pandemia, ilmastokriisi, geopoliittinen epävakaus ja digitaalinen murros ovat vahvistaneet tätä suuntausta. Samalla kulttuuripolitiikan rajat ovat laajentuneet ja sen tehtävät moninaistuneet.

Kansainvälisessä keskustelussa on esitetty, että kulttuuripolitiikka on menettämässä asemaansa selkeärajaisena politiikkasektorina. Suomessakin kulttuuripolitiikka kytkeytyy yhä useampiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. Samaan aikaan sen resurssipohja on kiristynyt. Tämä korostaa tarvetta jäsentää kulttuuripolitiikan nykytilaa ja sen ominaispiirteitä selkeästi sekä käydä moniäänistä keskustelua kulttuurin roolista yhteiskunnassa.

14 Kulttuurin demokratisoinnin keskeinen tavoite on taiteen saavutettavuuden edistäminen ja kulttuuripalvelujen laajentaminen eri väestöryhmille. Kulttuuridemokratia korostaa omaehtoista kulttuurista toimintaa, osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kulttuurisen moninaisuuden tunnustamista. Ks. Evrard (1997) kulttuurin demokratisoinnin ja kulttuuridemokratian paradigmoista.

15 Esim. Alasuutari, 2017, s. 282–288; Heiskanen, 1994; Häyrynen, 2006, s. 61–66; Jakonen, 2017, s. 24–26; Kangas ja Pirnes, 2015, s. 23–30; Saukkonen, 2014. Usein julkisen sektorin kulttuuripolitiikan vaiheina erotetaan ”korkean taiteen” tukemisen politiikka (1800-luvulta), kulttuurin ottaminen osaksi hyvinvointivaltion tehtäviä (1960-luvulta) sekä avautuminen kansainvälisyydelle ja markkinoille sekä konsumerismi (1990-luvulta). Kulttuuripolitiikan kehitysvaiheita on myös nimetty hieman eri tavoin: kulttuuripolitiikan muotoutuminen taiteen tukemisena (1800-luvulta alkaen), kulttuuri osaksi hyvinvointivaltion tehtäviä (1960-luvulta alkaen) sekä kulttuuripolitiikan avaaminen kansainvälisyydelle ja markkinoille (1990-luvun alussa) (esim. Johannisson (toim.), 2025.)

16 Paradigmojen kumuloituminen leimaa laajemmin länsimaista kulttuuripolitiikkaa, ks. mm. Bonet & Négrier, 2008; 2018.

17 Ks. esim. Murtoniemi, 2024.

18 Mm. Alasuutari & Kangas, 2020.

19 Pohjoismaisesta mallista ks. Duelund, 2003. Arkkitehti- ja mesenaattimallin sekä käsivarren mitan periaatteen jaottelusta ks. Hillman-Chartrand & McCaughey, 1989.

20 Myöhemmin esimerkiksi puitesopimukset ovat kehystäneet kansallisia kulttuuripolitiikkoja mm. kulttuuriperintöön liittyen. Esim. <https://okm.fi/-/faron-sopimus-voimaan-suomessa> [haettu 7.1.2026]

21 Ks. esim. Arolainen, 2024.

Nykytila

Kulttuuripolitiikan tila Suomessa 2025: keskeiset havainnot

1. Kulttuurin rahoitusta ja palveluja supistettiin.

Julkista kulttuurirahoitusta leikattiin, mikä heikensi yhteisöjen ja valtionosuuden piirissä olevien taide- ja kulttuurilaitosten toimintaedellytyksiä sekä vähensi kansallisen kulttuurihallinnon ja Yleisradion resursseja. Leikkaukset lisäsivät kulttuuri-alan epävarmuutta ja heikensivät kehitysnäkymiä. Säätiörahoituksella on keskeinen merkitys erityisesti niillä taiteenaloilla, joilla julkinen rahoitus on vähäistä.

2. Taloudellinen niukkuus ja epävarmuus heikensivät taide- ja kulttuurialan ammattilaisten työskentelyedellytyksiä.

Rahoitusleikkausten ja taloudellisen taantumun myötä taiteilijoiden ja yhteisöjen rahoitus vähentyi, taide- ja kulttuurilaitosten työllistämismahdollisuudet heikentyivät sekä ammatinvaihtoa harkinneiden ja ammattia vaihtaneiden taiteilijoiden määrä kasvoi. Yleisimmät syyt ammatinvaihtoon liittyivät toimeentulon epävarmuuteen ja taiteen heikkoon arvostukseen yhteiskunnassa.

3. Kulttuurin suurimmat rahavirrat liikkuvat yrityksissä ja kotitalouksissa.

Kulttuurialojen yritysten liikevaihto liikkui neljän ja 13 miljardin euron välillä riippuen siitä, kuinka kulttuuriala rajataan. Kotitaloudet käyttivät kulttuuriin noin viisi miljardia euroa. Suomalaisten kotitalouksien kulttuurikulutuksen euromäärä oli kaksinkertainen suhteessa valtion ja kuntien yhteenlaskettuun kulttuurirahoitukseen (yhteensä noin 2,5 miljardia).

4. Kulttuuritarjonta oli alueellisesti erilaistunutta.

Kulttuurin saatavuus eri puolilla maata on keskeinen kulttuuripoliittinen lähtökohta, mutta käytännössä osallistumismahdollisuudet vaihtelevat eri puolilla Suomea. Erityisen hyvin saavutettavissa ovat kirjastot, joista enintään kymmenen kilometrin päässä asui yli 90 prosenttia suomalaisista. Kuntien taloustilanteet ja väestörakenteet ovat hyvin vaihtelevia, ja kunnat tekevät erilaisia valintoja kulttuuritoiminnan resursoinnissa. Väestökehitykseen liittyvät tekijät, kuten alueellinen liikkuvuus, väestön keskittyminen,

ikä rakenne, kielijakauma ja maahanmuutto vaikuttavat kulttuuripalvelujen kysyntään, saavutettavuuteen ja resursointiin eri puolilla maata.

---

5. Muutokset kulttuurin tuottamisen ja kuluttamisen tavoissa muuttivat ansainnan tapoja ja mahdollisuuksia.

Digitalisaatio sekä taloudellinen ja yhteiskunnallinen epävakaus muuttivat kulttuurin kulutuksen tapoja ja määrää. Ihmisten ajankäyttö ja valinnat ovat erilaistuneet, ja yhä enemmän kulttuuria kulutetaan verkossa. Digitalisaatio muuttaa perinteisiä tulonmuodostuksen logiikoita, ja uudet ansaintamallit ovat vielä kehittymässä.

---

6. Kulttuuriosallistuminen polarisoitui.

Koulutetut osallistuivat erilaisiin kulttuurin muotoihin aktiivisemmin kuin vähemmän koulutetut, ja naiset aktiivisemmin kuin miehet. Erot osallistumisessa myös kasvoivat. Esimerkiksi kirjojen lukeminen keskittyi entistä vahvemmin tiettyihin väestöryhmiin. Vähäiseen kulttuuriosallistumiseen liittyy usein kokemus ulkopuolisuudesta ja etäisyydestä tarjolla olevaan kulttuuriin.

---

7. Julkisen sektorin tavoitteet ja teot olivat ristiriidassa.

Julkisen sektorin strategiset tavoitteet noudattivat monin tavoin suomalaisen kulttuuripolitiikan vakiintuneita painopisteitä. Samaan aikaan kulttuuripolitiikkaa toteutettiin toimenpiteillä, jotka heikensivät alan toimintaedellytyksiä, kuten nostamalla kulttuurihyödykkeiden arvonlisäveroa ja leikkaamalla julkista rahoitusta. Nopeat muutokset, kuten leikkausten julkistaminen ja pikainen peruminen sekä arvonlisäveron vuosittaiset muutokset, vaikeuttivat ennakoitua ja heijastuvat myös yksityiseen kulutukseen.

---

8. Kulttuuria arvostettiin, muttei nähty prioriteettina päätöksenteossa.

Kulttuuri on suomalaisille tärkeää, ja kyselyissä enemmistö kannatti taiteen tukemista verovaroista, jotta kaikki voisivat nauttia siitä. Kulttuuripalveluja käyttävät suomalaiset olivat keskimäärin niihin hyvin tyytyväisiä. Lähes puolet suomalaisista uskoi, että kulttuuriin panostaminen maksaa itsensä takaisin yhteiskunnalle. Päättäjät suhtautuivat kulttuuriin ja luoviin aloihin periaatteessa hyvin myönteisesti, mutta monen mielestä kulttuurin vuoro on vasta sitten, kun kaikki muu on kunnossa.

Miten analysoimme nykytilaa

Kulttuuripolitiikka on moniulotteinen kokonaisuus, jota tutkitaan ja josta kerätään tietoa eri tahoilla. Tämä julkaisu perustuu olemassa olevaan tietopohjaan ja analysoi sen avulla suomalaisen kulttuuripolitiikan nykytilaa eri näkökulmista.

Lähtökohtana on kuvata tilanne vuonna 2025. Vuoden 2025 tietoja on käytetty aina, kun sellaisia on ollut saatavilla. Muutoin on käytetty mahdollisimman tuoreita tietoja tätä edeltäviltä vuosilta. Nykytilassa ei tarkastella ajallista kehitystä tai eri vuosien välisiä muutoksia, vaan kyseessä on ajallinen poikkileikkaus.

Tietoa on koottu Cuporessa sekä suomalaisissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa viime vuosina toteutetuista kulttuuripolitiikkaa koskevista tutkimuksista. Lisäksi alan keskeisistä kansallisista ja kansainvälisistä julkaisuista²² on etsitty tuoreita suomalaiseen kulttuuripolitiikkaan liittyviä tietoja. Lisäksi on käyty läpi pohjoismaista kulttuuripolitiikkaa analysoivan Kulturanalys Nordenin viime vuosien julkaisut sekä *Kulttuuripoliittinen selonteko* ja muut tuoreet kansallisen tason strategiat ja ohjelmat.

Tilastotietoa on koottu keskeisistä kansallisista ja kansainvälisistä lähteistä (etenkin Tilastokeskus ja Eurostat).²³ Lisäksi on hyödynnetty eri sektoreiden tuottamia tilastotietoja. Lähteet ja aineistot -lukuun on koottu erikseen määrällisten avainlukujen lähteet sekä kirjalliset lähteet. Luvusta löytyvät myös avainlukujen tarkemmat rajaukset ja määritelmät.

Kulttuuripolitiikan tietopohja on laaja, mutta hajanainen. Tietyistä osa-alueista, kuten kulttuurialan työllisyydestä, on saatavilla runsaasti tietoa eri näkökulmista. Toisaalta joistakin osa-alueista, kuten kulttuurin koetusta merkityksestä, tuoretta tietoa on hyvin vähän. Kulttuurirahoituksesta puuttuu edelleen kokonaiskuva. Tietoa on rajallisesti esimerkiksi EU:n kautta kanavoidusta rahoituksesta ja tekijänoikeustuloista. Luokituserot vaikeuttavat tietojen kohdentamista eri kulttuurialoille.

Kulttuuripolitiikan tietopohjaan vaikuttavat olennaisesti kulttuurialan rajaukset ja käytetyt luokitukset. Ne heijastuvat esimerkiksi työllisyys- ja yritystoiminnan lukuihin ja vaikeuttavat tietojen vertailua. Tietopohjan käyttö edellyttää asiantuntemusta, selkeitä määritelmiä sekä lähteiden merkitsemistä. Tilastokeskus lopetti säännöllisen kulttuuritilastotuotannon vuoden 2025 alussa. Toistaiseksi tilastoviranomainen tuottaa kulttuuritilastoja vain erillisrahoituksella eikä koordinoi kulttuuritilastointia.

22 Mm. *Arts Management, Law and Society, International Journal of Cultural Policy, Cultural Trends, Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja, Nordisk Kulturpolitisk Tidskrift, Scandinavian Journal of Educational Research.*

23 Myös mm. <https://www.taidejakulttuuri.fi> [haettu 13.4.2026].

Millainen on suomalaisen kulttuuripolitiikan toimintaympäristö

Kulttuuripolitiikan toimintaympäristöä leimaavat erilaiset ulottuvuudet: poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset, teknologiset, ekologiset ja lainsäädännölliset.²⁴ Nämä ulottuvuudet erotetaan PESTEL-analyyysissa, jota voidaan käyttää myös kulttuuripolitiikan toimintaympäristön tarkastelussa.

Poliittiset ja taloudelliset tekijät määrittävät kulttuuripolitiikan reunaehdot. Sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ohjaavat kulttuuripolitiikan tavoitteita. Ekologiset ja lainsäädännölliset tekijät asettavat toiminnan rajat ja eettiset ehdot. Kulttuuripolitiikka toimii näiden monin tavoin limittyvien ulkoisten tekijöiden risteyskohdassa. Taulukko 1 esittää yhteenvedon tutkimuskirjallisuuden pohjalta tunnistetuista kulttuuripolitiikan keskeisistä toimintaympäristötekijöistä.

---

24 Ks. mm. <https://www.sitra.fi/tyokalu/peste/> [haettu 13.4.2026]; Dufva, 2022.

**TAULUKKO 1. PESTEL-analyysi suomalaisen kulttuuri-
politiikan toimintaympäristöstä.**

ULOTTUVUUS	Kulttuuripolitiikan keskeiset toimintaympäristötekijät
Poliittinen (P)	Hallitusohjelmat ja valtion kulttuuripolitiikka Strategiset linjaukset ²⁵ Rahoituspäätökset Lainsäädäntö Poliittiset arvokeskustelut (monimuotoisuus, sananvapaus) EU, kansainväliset sopimukset Julkisen palvelutarjonnan muutokset ja keskittämistendenssit
Taloudellinen (E)	Julkisen talouden tilanne Kulttuurialan rahoitusmallit Yksityisen ja kolmannen sektorin rahavirrat ja resursointi Taiteen ja kulttuurin työmarkkinat Hankkeistuminen ja vaikuttavuuspaineet
Sosiaalinen / kulttuurinen (S)	Väestön moninaisuus ja ikärakenteen muutokset Kulttuurinen osallistuminen ja saavutettavuus Taiteen ja kulttuurin arvostus yhteiskunnassa Mediakulttuurin vaikutus kulttuurin kulutukseen
Teknologinen (T)	Digitalisaatio ja alustatalous Tekoäly Kulttuurin digitaaliset tuotanto- ja jakelukanavat Sosiaalinen media ja vaikuttamismahdollisuudet Teknologiset innovaatiot taiteen tuotannossa
Ekologinen (E)	Kestävä kehitys ja ilmastopolitiikka Kulttuuritoiminnan ekologinen jalanjälki Kulttuurin rooli ympäristötietoisuuden lisääjänä
Lainsäädännöllinen (L)	Kulttuurialojen toimintaa sääntelevä lainsäädäntö Tekijänoikeus- ja immateriaalioikeudet Tietosuoja Julkisen rahoituksen raportointi- ja avoimuusveloitteet Kulttuuriperinnön sääntely Palvelutarjonta

25 Esim. *Kulttuuripoliittinen selonteko* (VN, 2024), *Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030* (Mattila, 2023), *Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030* (VN, 2025a).

Analyysit ja avainluvut

Suomalaisen kulttuuripolitiikan nykytilaa vuonna 2025 tarkastellaan tässä luvussa kolmesta näkökulmasta: 1) rakenteet ja resurssit, 2) luovuus, työ ja taide sekä 3) kansalaisyhteiskunta ja demokratia.

Näkökulmat perustuvat suomalaisen kulttuuripolitiikan keskeisiin ominaispiirteisiin, mutta ne eivät kata koko kulttuuripolitiikan moniulotteisuutta. Kukin näkökulma käsitellään omassa alaluvussaan, mutta ne limittyvät toisiinsa. Siksi samoja ilmiöitä saatetaan tarkastella useammassa luvussa eri näkökulmista, esimerkiksi kuntien kulttuuritoiminta liittyy sekä rakenteisiin että kansalaisyhteiskunnan osallistumiseen. Keskeiset tulokset on koottu myös edellä esitettyyn nykytilan tiivistykseen, joka tuo esiin eri näkökulmia läpileikkaavia havaintoja.

Analyysit ja avainluvut -osio on jäsennetty kysymys-vastaus-rakenteella, jotta lukija löytää nopeasti tarvitsemansa tiedon. Tästä käy myös ilmi, ettei kaikkiin kysymyksiin ole yksiselitteisiä vastauksia.

Jokaiseen kysymykseen vastataan analyysitekstillä ja avainluvuilla. Analyysi tulkitsee ja taustoittaa avainlukuja, kun taas avainluvut tarjoavat tiiviin kuvan ilmiöiden mittakaavasta.

Samaa ilmiötä koskevat avainluvut voivat poiketa toisistaan näkökulman, määritelmän tai tietolähteen mukaan. Esimerkiksi ammattitaiteilijoiden määrä vaihtelee sen mukaan, perustuuko rajausta tilastolliseen ammattiluokitukseen vai erikseen määriteltyihin kriteereihin. Näissä tilanteissa esitetään rinnakkain useita lukuja ja analyysissa avataan lukujen tulkintaan liittyviä lähtökohtia ja rajoituksia. Tavoitteena on osoittaa, miten rajaukset, määritelmät ja tietolähteet vaikuttavat esitettyihin lukuihin. Tilastointi antaa aina rajatun kuvan moniulotteisesta todellisuudesta.

Kaikkien avainlukujen määritelmät ja lähteet on koottu liitteeseen 1. Symbolilla (■) merkityt avainluvut ovat tarkasteltavissa tarkemmin visuaalisoinnissa: <https://www.kulttuuripolitiikantila.fi/avainluvut>

Avainlukuja suhteutetaan mahdollisuuksien mukaan laajempaan kehykseen, kuten valtion kulttuurirahoitusta koko valtion talousarvioon. Näin luodaan pohjaa keskustelulle siitä, mikä on paljon ja mikä vähän suhteessa muihin yhteiskunnallisen toiminnan osa-alueisiin.

NÄKÖKULMA: RAKENTEET JA RESURSSIT

Tästä näkökulmasta tarkastellaan kulttuurihallinnon ja -rahoituksen sekä kulttuurin eri toimialojen rakenteita ja toimintaympäristöjä. Lisäksi käsitellään kulttuurin taloudellista arvoa. Kulttuurin rakenteilla ja resursoinnilla on suuri merkitys yhteiskunnan kulttuurielämälle.

Vuonna 2025 julkista kulttuuripoliittista keskustelua hallitsivat kansallisen tason rahoitusleikkaukset sekä uusi *Kulttuuripoliittinen selonteko*, jonka tavoite on suunnata valtion kulttuuripolitiikkaa 2040-luvulle saakka.²⁶

Samanaikaisesti toteutettiin merkittäviä rakenteellisia muutoksia ja valmisteltiin OKM:n hallinnonalan kymmenen viraston yhdistymistä viideksi vuoden 2026 alusta. Museovirastoon yhdistettiin Suomenlinnan hoitokunta (kulttuuriperintöön liittyvät tehtävät). Opetushallitukseen yhdistettiin Kotimaisten kielten keskus (kasvatus, koulutus, kieli). Kansallisarkistoon yhdistettiin Saavutettavuuskirjasto Celia ja Varastokirjasto (arkisto- ja kirjastotoiminta). Uuteen Taide- ja kulttuurivirastoon (Kuvi) siirtyivät Taiteen edistämiskeskus (Taike) ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (Kavi) (taiteen ja kulttuurin edistäminen).²⁷

Valtion aluehallinnossa valmisteltiin laajaa uudistusta, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) ja aluehallintovirastojen (AVI) tehtävät kulttuuri mukaan lukien siirrettiin vuoden 2026 alusta uusille elinvoimakeskuksille sekä Lupa- ja valvontavirastoon.²⁸ Kulttuuripolitiikan alueellisiin rakenteisiin kuuluvat myös alueiden kehittämisestä vastaavat maakuntaliitot ja itsehallinnolliset hyvinvointialueet.

Paikallistasolla kuntien merkitys kulttuuripalvelujen tarjoajana on keskeinen, ja kulttuuritoiminnan järjestäminen on kunnille lakisääteinen tehtävä.²⁹ Samalla moni kunta kamppailee resursoinnin kanssa.³⁰ Kulttuuritoimintalaki toteutuu kunnissa vaihtelevasti: parhaiten edistetään kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä kansalaistoimintaa, heikoimmin ammattimaisen taiteellisen työn edellytyksiä sekä kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa.³¹ Samaan aikaan kuntien kulttuuripoliittinen rooli monipuolistuu: kunnat eivät ole vain palvelujen tuottajia, vaan myös mahdollistajia, verkostojen ylläpitäjiä ja omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukijoita.

²⁶ VN, 2024.

²⁷ <https://okm.fi/-/sivistyshallinnon-toiminta-tiivistyy-viiteen-virastoon> [haettu 11.2.2026].

²⁸ <https://vm.fi/aluehallintouudistus> [haettu 7.1.2026].

²⁹ Ks. mm. Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2016/1492>; Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/166?language=fin>.

³⁰ [Kuntaliitto vetoaa ministeri Ikoseen: parlamentaarinen työ kuntien tulevaisuudesta on käynnistettävä | Kuntaliitto.fi](#) [haettu 28.11.2025].

³¹ Ruusuvirta, Renko & Nokela, 2024.

Kuinka paljon valtio rahoittaa kulttuuria?

Valtion rahoitus on suomalaisen kulttuuripolitiikan keskeinen väline taata taiteen ja kulttuurin toimintaedellytyksiä, mikä kuuluu kulttuuripolitiikan pohjoismaisen mallin ominaispiirteisiin. Julkista kulttuurirahoitusta perustellaan usein kulttuurin yhteiskunnallisilla hyödyillä, kulttuurisilla oikeuksilla ja markkinoiden puutteiden korjaamisella. Rahoituksen tasoa ja kohdentumista myös kyseenalaistetaan osana kulttuuripolitiikan (uudelleen)politisoitumista ja polarisoitumista.³² Kulttuuripolitiikan kannalta keskeistä on paitsi rahoituksen taso myös sen kohdentuminen, vakaus ja läpinäkyvyys.

Valtion kulttuurirahoituksen kokonaismäärää ei näy yhdessä budjettikohdassa, vaan se syntyy useiden eri hallinnonalojen momenteilta kohdennetuista määrärahoista. Kokonaiskuvan saaminen edellyttää siksi erillisselvityksiä. Valtion kulttuurirahoituksen kokonaisvaltaista seuranta ja taiteenaloittaista tarkastelua vaikeuttavat siirrot budjettilukujen välillä, kulttuurin rahoitus lukuisista eri budjettiluvuista sekä tietopohjan koordinoinnin puute. OKM:n luokitusuusitus kulttuuri- ja taidealojen tilastointiin³³ ei ole hallinnossa kattavasti käytössä.

Tuoreimman tutkimustiedon mukaan valtion kulttuurirahoitus oli vuonna 2023 noin **1,53 miljardia euroa** eli **1,8 prosenttia** valtion talousarviomenoista. Tästä merkittävät osuudet kohdennettiin Yleisradiolle (396 milj. €) ja vapaaseen sivistystyöhön (182 milj. €).³⁴

Taiteen ja kulttuurin määrärahat valtion talousarvion OKM:n pääluokassa (29.80) olivat samana vuonna **609 miljoonaa euroa** eli **0,7 prosenttia** talousarviomenoista. Useat kulttuurialan toimijat tavoittelevat osuuden nostamista yhteen prosenttiin.³⁵

Valtaosa valtion kulttuurirahoituksesta (881 milj. €) kanavoidaan OKM:n kautta, mutta valtio rahoittaa kulttuuria myös muiden ministeriöiden hallinnonaloilta. Rahoitus jakautuu epätasaisesti eri taiteenaloille: painopiste on audiovisuaalisessa alassa, musiikissa ja esittävässä taiteessa, kun taas arkkitehtuuri, muotoilu, kirjallisuus ja visuaalinen taide saavat pienimmät osuudet.³⁶

Suurin osa valtion rahoituksesta jaetaan vakiintuneiden järjestelmien kautta. Näitä ovat esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuusjärjestelmä, taiteen perusopetuksen tuntiperusteiset valtionosuudet sekä kuntien peruspalvelujen (ml. kulttuuri) valtionosuudet, joihin tehdään myös indeksikorotuksia.

Osa rahoituksesta jaetaan harkinnanvaraisina valtionavustuksina. Taiteenalojen välillä on suuria eroja siinä, kuinka suuri osuus niiden rahoituksesta on harkinnanvaraista. Perusteluja näihin eroihin ei ole kulttuuripolitiikassa sanallistettu. Esimerkiksi visuaalisessa taiteessa (pois lukien taidemuseot) ja kirjallisuudessa suurin osa valtion rahoituksesta on harkinnanvaraista, kun taas esittävä taide ja musiikki nojaavat enemmän valtionosuuksiin.³⁷

Vuonna 2025 valtion rahoitusta kulttuurille leikattiin useilla samanaikaisilla toimilla. OKM:n valtionavustuksia vähennettiin 17,4 miljoonaa euroa³⁸, erityisesti yhteisöiltä ja muilta vapaan kentän toimijoilta (ml. festivaaliavustukset) sekä esittävän taiteen, musiikin ja museoiden valtionosuuksista.³⁹ Yleisradion rahoitusta supistettiin indeksijäädytyksin ja veromuutoksin, ja OKM:n toimintamenoja vähennettiin hallinnon tehostamistoimina. Säästöjen kokonaismäärästä suhteessa valtion koko kulttuurirahoitukseen tai niiden vaikutuksista ei ole kattavaa tietoa.

Taiteenalojen erilaiset rakenteet vaikuttavat siihen, kuinka riippuvaisia ne ovat valtion rahoituksesta ja kuinka herkästi muutokset heijastuvat niiden toimintaedellytyksiin. Koska valtion kulttuurirahoitus on jo ennestään painottunut tietyille taiteenaloille ja rakenteisiin, leikkausten vaikutukset vaihtelevat merkittävästi eri aloilla.

AVAINLUVUT

<p>1,53 mrd. €</p> <p>Valtion kulttuurirahoitus yhteensä (2023) </p> <p>= 1,8 %</p> <p>valtion talousarviomenoista</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>609 milj. €</p> <p>Taiteen ja kulttuurin budjettiluku (29.80) (2023) </p> <p>= 0,7 %</p> <p>valtion talousarviomenoista</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	---

32 Mm. Jakonen, Renko & Harding, 2025.

33 https://koodistot.suomi.fi/codescheme;registryCode=kulttuuri;schemeCode=euculture_domain_mod [haettu 1.4.2026].

34 <https://www.cupore.fi/uutishuone/valtion-rahoitus-kulttuurille-2023/> [haettu 16.3.2026].

35 Tavoitteen tarkka määrittäminen ja seuraaminen on kuitenkin vaikeaa johtuen budjettiluokkien välisistä siirroista: <https://www.cupore.fi/uutishuone/suuntaviivoja-valtion-talousarvion-taiteen-ja-kulttuurin-budjettiluvun-29-80-muutosten-seurantaan/> [haettu 26.3.2026].

36 Audiovisuaaliselle taiteelle kohdennettiin 29 % (449 milj. €), musiikille 11 % (167 milj. €) ja esittävälle taiteelle 11 % (165 milj. €) valtion kulttuurirahoituksesta vuonna 2023. Audiovisuaalisen taiteen osuuteen vaikuttaa merkittävästi Yleisradion rahoitus. Arkkitehtuurin osuus oli 0,1 %, muotoilun 0,5 %, kirjallisuuden 0,8 % ja visuaalisen taiteen 1,3 % valtion kulttuurirahoituksesta 2023. <https://www.cupore.fi/tiedonvisualisoinnit/valtion-rahoitus-kulttuurille-2023/>

37 Sokka & Nokela, 2025b.

38 Orpon hallituksen ohjelmassa OKM:n valtionavustuksista linjattiin leikattavaksi yhteensä 125 miljoonaa euroa: 10 miljoonaa vuonna 2024, 15 miljoonaa vuonna 2025, 25 miljoonaa vuonna 2026 ja 75 miljoonaa vuonna 2027. Lopulta vuoden 2025 leikkaukset valtionavustuksiin olivat 17,4 miljoonaa euroa. <https://okm.fi/-/okm-n-talousarvioesitys-8-45-miljardia-euroa-vuodelle-2025> [haettu 7.4.2026].

39 <https://www.cupore.fi/uutishuone/katsaus-taiteen-ja-kulttuurin-vapaan-kentan-rahoitusleikkauksiin-ja-niiden-alueelliseen-kohdentumiseen/> [haettu 1.4.2026].

Kuinka paljon kunnat rahoittavat kulttuuria?

Suomen kunnilla on lakisääteinen tehtävä järjestää kulttuuritoimintaa. Niillä on laaja harkintavalta sen suhteen, millaista kulttuuritoimintaa ne tarjoavat ja millä tavoin. Osa kunnista tuottaa palvelut itse, kun taas osa painottaa avustuksia, palveluiden ostoja ja muuta yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Kuntarahoituksen merkitys on kulttuuripalvelujen kannalta keskeinen, sillä suurin osa rahoituksesta tulee kuntien omista verotuloista. Valtion rahoitus kattaa kulttuuripalvelujen kustannuksista alle viidenneksen.⁴⁰ Kulttuurin peruspalvelujen valtionosuuksia ei ole korvamerkitty kulttuurille. Kunnat päättävät itse, miten ne kohdentavat sekä verotulonsa että valtionosuudet talousarviossaan.

Nettokustannukset ovat yleinen tapa seurata ja raportoida kulttuuritoiminnan kuluja kunnissa. Nettokustannuksista on vähennetty toiminnan tuotot. Bruttokustannukset taas kuvaavat yksinomaan kuluja, eikä niistä ole vähennetty toiminnan tuottoja.⁴¹ Lukujen tulkinnessa on merkittävää, että kustannustiedot eivät suoraan kuvaa kulttuuritoiminnan laajuutta tai vaikuttavuutta. Niihin vaikuttavat myös kuntien erilaiset tavat järjestää palveluja ja kirjata kustannuksia palveluluokittain.

Vuonna 2024 kuntien kulttuuritoiminnan nettokustannukset olivat noin **974 miljoonaa euroa**, mikä vastasi **5,7 prosenttia** kuntien kaikista nettokustannuksista.

Nettokustannusten keskiarvo oli **169 euroa** asukasta kohden. Suurin osa kohdentuu kirjastoihin (66 €/asukas). Seuraavaksi suurimmat osuudet vievät museo- ja näyttelytoiminta (28 €/asukas) ja muu kulttuuritoiminta (23 €/asukas). Pienempiä ovat teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminta (18 €/asukas), musiikkitoiminta (17 €/asukas), taiteen perusopetus (16 €/asukas) sekä visuaalinen taide (1 €/asukas). Kustannusten erittely palveluluokittain ei ole yksiselitteistä, ja lukuihin vaikuttavat kuntien erot kirjauskäytännöissä. Kulttuurin kustannuksia voidaan kirjata myös muihin kuin edellä mainittuihin palveluluokkiin.

Kuntien kulttuuritoiminnan kustannukset vaihtelevat huomattavasti kunnittain (vuoden 2024 minimi Manner-Suomessa Keminmaan 48 €/asukas, maksimi Tohmajärven 353 €/asukas). Asukaskohtaiset kustannukset ovat yleisesti korkeimpia maakuntakeskuksissa ja suurissa kaupungeissa, kun taas pienissä kunnissa ne ovat usein matalia.⁴² Kirjauskäytäntöjen erot vaikuttavat myös eri kuntien kustannustietoihin.

Vuonna 2025 valtion kulttuurirahoituksen leikkaukset vaikuttivat myös kuntatasolla, sillä ne koskivat myös kuntien omistamia valtionosuusteattereita, -museoita ja -orkestereita. Kunnat rahoittavat omia ja yksityisten omistamia valtionosuutta (VOS) saavia museoita ja esittävän taiteen toimijoita lähes 200 miljoonalla eurolla vuosittain. Vajaan 150 miljoonan euron taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuudesta 65 miljoonaa euroa ohjautui kuntien omistamille teattereille,

museoille ja orkestereille.⁴³ Osana valtiontalouden säästötoimia ja hallitusohjelman toteuttamista ministeriö leikkasi taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuuksia lähes 11 miljoonalla eurolla.⁴⁴

Monen kunnan heikko taloudellinen tilanne vaikuttaa myös kulttuuripalvelutarjontaan. Tämä voi heikentää alueellista kulttuuritarjontaa ja lisätä kuntien välisiä eroja kulttuuripalvelujen saatavuudessa. Taide, luovuus ja kulttuuri nähdään yhä useammin alueiden kehityksen ja vetovoiman keskeisinä voimavaroina, mikä samaan aikaan lisää tarvetta osoittaa kulttuuritoiminnan vaikuttavuutta suhteessa resursointiin.

AVAINLUVUT

40 Kuntaliiton arvio kulttuurin osuudesta valtionosuudesta kunnille peruspalveluiden järjestämiseen 160 milj. euroa (2023) pl. kirjastot. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2024/enemman-faktoja-vahemman-mutua-kulttuurin-rahoista> [haettu 26.3.2026].

41 Kuntien bruttokäyttömenot kulttuuriin olivat noin 1,1 miljardia euroa vuonna 2024.

42 Mm. <https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/#kustannukset> [haettu 16.3.2025]

43 <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2024/valtion-paatos-leikata-teattereiden-museoiden-ja-orkesterien-valtionosuuksista> [haettu 26.3.2026].

44 <https://yle.fi/a/74-20115307> [haettu 16.3.2026].

Millaisilla henkilöstöresursseilla kunnat toteuttavat kulttuuritoimintaansa?

Kunnat päättävät itse kulttuuritoimintansa resursoinnista. Henkilöstön määrä ja osaaminen vaikuttavat siihen, millaisia kulttuuripalveluja kunnissa voidaan tarjota ja kuinka hyvin lakisääteiset tehtävät toteutuvat.

Kulttuuritoiminnan henkilöresursseista kunnissa kokonaisuudessaan ei ole kattavaa tietoa. Saatavilla olevat tiedot kuvaavat vain osaa kuntien kulttuuritoiminnan henkilöstöresursseista, sillä kulttuuripalveluja toteuttavat kunnissa myös esimerkiksi museot, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö.

Kuntien yleiseen kulttuuritoimintaan kohdistui vuonna 2024 yhteensä **715 henkilötyövuotta**, mikä vastasi keskimäärin 2,5 henkilötyövuotta kuntaa kohti. Tiedot eivät sisällä esimerkiksi taidelaitosten tai taidealan oppilaitosten henkilötyövuosia. Henkilötyövuosi (htv) kuvaa yhden kokopäiväisen työntekijän työpanosta vuodessa. Yleisten kirjastojen toiminta oli henkilöstömäärältään huomattavasti laajempaa: kirjastoissa tehtiin vuonna 2025 yhteensä **3 811 henkilötyövuotta** eli keskimäärin 12,4 henkilötyövuotta kuntaa kohti.

Henkilöstöresurssit vaihtelevat suuresti kunnittain. Vuonna 2025 yli puolessa (52 %) Manner-Suomen kunnista yleiseen kulttuuritoimintaan kohdistui alle yksi henkilötyövuosi.⁴⁵ Erityisesti pienissä ja maaseutumaisissa kunnissa kulttuuriasioita hoidetaan usein muiden tehtävien, kuten kirjaston, nuoriso- tai liikuntatoimen ohella, ja kulttuuritoiminta on usein vain osa yhden työntekijän laajaa tehtäväkokonaisuutta.⁴⁶ Vuonna 2025 vain seitsemässä prosentissa maaseutumaisista kunnista kulttuurista vastaava viranhaltija pystyi käyttämään koko työaikansa kulttuuritoiminnan hoitamiseen. Muissa kunnissa osuus oli 44 prosenttia.⁴⁷

Monelta osin kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen ja kehittämistarpeet liittyvät kysymykseen resursseista. Erityisesti pienissä kunnissa pula henkilöstöresursseista korostuu.⁴⁸

AVAINLUVUT

<p>715 henkilö- työvuotta</p> <p>Henkilötyövuodet, kuntien yleinen kulttuuritoiminta (2024)</p> <p>= keskimäärin 2,5 / kunta</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>3 811 henkilö- työvuotta</p> <p>Henkilötyövuodet, yleisten kirjastojen henkilöstö (2025)</p> <p>= keskimäärin 12,4 / kunta</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	--

45 Henkilötyövuosiin on laskettu yhteen johtavan viranhaltijan ja muun henkilöstön työpanos. Terveystieteiden tutkimuskeskus [THL], 2025.

46 THL, 2025; Ruusuvirta ym., 2020, s. 26.

47 THL, 2025.

48 Ruusuvirta ym., 2020, s. 24.

Miten kulttuuripolitiikkaa toteutetaan aluetasolla?

Aluetaso on osa Suomen kolmiportaista kulttuurihallintoa valtion ja kuntien ohella. Nykyisellään Suomen alueellisen kulttuurihallinnon monitoimijainen ja -rajainen rakenne poikkeaa useimmista muista Pohjoismaista.⁴⁹ Suomi jaetaan kulttuuripolitiikassa alueisiin eri tavoin, eikä alueellisen kulttuuripolitiikan toteutuksesta ole kattavaa kokonaiskuvaa.

Suomessa on 18 maakuntaa⁵⁰, joista **56 prosenttia** (10 maakuntaa) oli laatinut maakunnallisen kulttuuristrategian tai -ohjelman vuoden 2025 loppuun mennessä. Suunnitelmista vastaavat maakunnan liitot, joiden tehtäviin kuuluu kulttuurin edistäminen osana alueen kehittämistä.⁵¹ Eri tavoista toteuttaa tätä tehtävää eri maakunnissa ei ole kattavaa tietoa.

Suomessa toimii 21 itsehallinnollista hyvinvointialuetta, joista **48 prosenttia** (11 kpl) oli laatinut kulttuurihyvinvointisuunnitelman tammikuuhun 2025 mennessä. Kulttuurihyvinvointia määritellään eri tavoin esimerkiksi yksilön omien kokemusten (taiteen ja kulttuurin koettu vaikutus omaan hyvinvointiin)⁵² sekä kulttuuritoiminnan tavoitteiden kautta (toiminnalla on hyvinvointia ja terveyttä edistäviä tavoitteita)⁵³. Kulttuurihyvinvointi kuuluu hyvinvointialueiden ja kuntien lakisäänteiseen, yhteistyössä tehtävään terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyöhön.

Saatavilla ei ole kattavaa tietoa siitä, mitä hyvinvointialueiden palveluissa ja yksiköissä kulttuurihyvinvoinnin osalta tapahtuu tai millaisia rahavirtoja kulttuurihyvinvointitoimintaan kokonaisuutena kohdistetaan.⁵⁴

Vuoden 2025 tilannekuvaa aluetasolla leimasi valtion aluehallinnon rakenteellinen murros. Valtion aluehallinnossa kulttuuritehtäviä oli ELY-keskuksilla ja aluehallintovirastoilla, mutta vuoden 2026 alusta ELY-keskusten tehtäviä siirrettiin uusille elinvoimakeskuksille, joiden tehtäviin kuuluu kulttuurin edistäminen.⁵⁵ Peruspalvelujen saatavuuden arviointi taas siirrettiin osaksi uuden valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston tehtäviä.⁵⁶ Arvioinnissa on erotettu kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut.⁵⁷ Kulttuurin edistämisestä ja resursoinnista valtion aluehallinnon organisaatioissa ei ole kattavaa tietoa.

Edellä mainittujen aluehallinnon organisaatioiden lisäksi monella kulttuuri-toimijalla on kuntarajat ylittävää toimintaa, johon viitataan usein alueellisena toimintana. Osa kirjastoista ja museoista toteuttaa erikseen myönnettäviä alueellisia kehittämistehtäviä.⁵⁸ Taiken yhteydessä toimineet alueelliset taidetoimikunnat siirrettiin vuoden 2026 alusta Kuvien yhteyteen ja niiden toiminta päättyi kesäkuussa 2026, mikä on herättänyt huolta alueellisen tasa-arvon toteutumisesta.⁵⁹

AVAINLUVUT

49 Renko, 2024.

50 Lisäksi Ahvenanmaa

51 https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2021/756#chp_1_sec_2 (2§) [haettu 1.4.2026].

52 Ruokolainen & Kautio, 2025, s. 5.

53 https://teaviisari.fi/teaviisari/content/file/550/Kulttuuri_2025_lomake [haettu 9.4.2026].

54 Ruokolainen & Kautio, 2025.

55 <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/531#OT1> (2§) [haettu 1.4.2026].

56 https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/530#chp_5_sec_13 (14 §) [haettu 1.4.2026].

57 Kulttuuripalvelujen arvioinnista on vuodesta 2016 vastannut OKM:n toimeksiannosta Cupore.

58 Laki yleisistä kirjastoista 8§, Museolaki 314/2019 7§

59 https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2025/31#OT1_OT6_OT6 7.8. [haettu 2.1.2025].

Paljonko rahaa suomalaiset käyttävät kulttuuriin?

Kotitalouksien kulutus on keskeinen osa kulttuurin rahoituspohjaa. Poliitikka vaikuttaa kulutukseen erityisesti verotuksen ja muun talouspolitiikan kautta. Kulttuurin kulutusta koskevat luvut vaihtelevat eri tilastolähteissä, koska kulttuuriin sisällytetään niissä osin eri palveluja ja hyödykkeitä. Tämä vaikeuttaa kokonaiskuvan muodostamista, mutta luvut antavat suuntaa kulttuurin suhteellisesta asemasta kotitalouksien menoissa.

Tilastokeskuksen kulttuurisatelliitin mukaan suomalaiset kotitaloudet käyttivät kulttuuriin noin **5,3 miljardia** euroa vuonna 2023, mikä vastasi **3,8 prosenttia** kaikista yksityisistä kulutusmenoista. Satelliitissa kulttuuria tarkastellaan laajana kulttuuri- ja luovien alojen kokonaisuutena, johon sisältyvät taide- ja kulttuurilaitosten lisäksi esimerkiksi media- ja audiovisuaaliset sisällöt sekä vierailukohteet kuten huvipuistot ja eläintarhat.⁶⁰

EU-maissa kotitalouksien kulutusmenot kulttuurihyödykkeisiin ja -palveluihin sekä kirjoihin ja lehtiin olivat vuonna 2024 keskimäärin noin 330 euroa asukasta kohden. Suomessa vastaava kulutus oli noin **390 euroa** asukasta kohden, mikä vastasi **1,6 prosenttia** kotitalouksien kulutusmenoista. Lähimaista Tanskassa kulutus oli noin 430 euroa, Ruotsissa noin 310 euroa ja Virossa noin 260 euroa.⁶¹

Kulutus jakautuu eri kulttuurihyödykkeiden välillä. Vuonna 2024 Suomessa esimerkiksi elokuvien lipputulot olivat noin 90 miljoonaa euroa⁶², kirjallisuuden myynti noin 161 miljoonaa euroa⁶³ ja äänitemyynti (mukaan lukien suoratoisto) noin 62 miljoonaa euroa⁶⁴.

Suomessa kulttuurihyödykkeiden ja -palvelujen arvonlisävero on porrastettu kulttuurin kulutuksen edistämiseksi. Useat kulttuuripalvelut, kuten kirjat sekä pääsymaksut kulttuuritapahtumiin ja -tilaisuuksiin, kuuluvat alennetun arvonlisäkannan piiriin yleisen 25,5 prosentin arvonlisäkannan sijaan. Ennen vuotta 2025 kulttuurihyödykkeiden ja palvelujen arvonlisävero oli useimmissa tapauksissa 10 prosenttia.⁶⁵ Vuoden 2025 alusta arvonlisävero nostettiin 14 prosenttiin, mutta vuoden lopulla hallitus esitti sen alentamista 13,5 prosenttiin vuoden 2026 alusta.⁶⁶

Kotitalouksien kulttuurin kulutukseen vaikuttaa yleinen taloustilanne. Esimerkiksi yleisön kiinnostus osallistua festivaaleille jatkossa oli vuonna 2024 mittaushistorian alhaisimmalla tasolla heikon taloustilanteen vuoksi. Puolella festivaalibarometriin vastanneista festivaalikävijöistä oli käytössään vähemmän rahaa kuin aiemmin.⁶⁷

Kulutustottumuksia muokkaavat digitalisaatio ja palvelujen siirtyminen verkkoon. Painettujen kirjojen ostaminen on vähentynyt, ja sähkö- sekä äänikirjapalvelujen käyttö kasvanut. Yhä useampi suomalainen ei osta painettuja kirjoja lainkaan. Kolmannes (34 %) Mitä Suomi lukee 2025 -tutkimuksen vastaajista

ei ollut ostanut vuoden aikana yhtään painettua kirjaa. Vastaajat arvioivat käyttävänsä sähkö- ja äänikirjoja tarjoaviin lukuaikapalveluihin lähes saman verran rahaa kuin painettuihin kirjoihin.⁶⁸ Musiikin kulutuksesta valtaosa tapahtuu suoratoistopalveluissa.⁶⁹ Digitalisaatio muuttaa samalla kulttuurialojen ansaintamalleja ja taiteilijoiden tulonmuodostusta.

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">5,3 mrd. €</p> <p style="text-align: center;">kotitalouksien kulutusmenot kulttuuriin (2023)</p> <p style="text-align: center;">= 3,8 % kaikista yksityisistä kulutusmenoista</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">390 € / kotitalous</p> <p style="text-align: center;">kotitalouksien kulutusmenot kulttuurihyödykkeisiin ja -palveluihin sekä kirjoihin ja lehtiin (2024)</p> <p style="text-align: center;">= 1,6 % kotitalouksien kulutus- menoista yhteensä</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
--	---

-
- 60 https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__klts/statfin_klts_pxt_12aw.px [haettu 16.3.2026].
- 61 Vertailu perustuu Eurostatin kansantalouden tilinpidon tietoihin kotitalouksien kulutusmenoista kulttuuriin (COICOP-luokat 09.5–09.7). <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/6f3d898a-ff47-43b0-936c-047e294dabbd?lang=en&createdAt=2026-04-07T11:35:00Z> [haettu 7.4.2026].
- 62 <https://www.ses.fi/tietoa-elokuva-alasta/katsojaluvut-ja-tilastot/> [haettu 31.3.2026].
- 63 Painettu kirjallisuus 88 miljoonaa euroa, sähköinen 73 miljoonaa euroa. Luvut perustuvat Suomen Kustannusyhdistyksen jäsenkustantamojen jäsenkyselyssään ilmoittamaan kirjamyynntiin euroissa käyvin hinnoin. Yhdistyksen jäsenten kirjamyynnti kattaa noin 75 prosenttia koko myynnistä. <https://tilastointi.kustantajat.fi/vuositilasto/kokonaismyynnti-kirjallisuuslajeittain/2024> [haettu 31.3.2026].
- 64 IFPI:n jäsenkunnan myynnin arvo. Jäsenkunnan ulkopuolisten toimijoiden myynnin arvio mukaanluettuna verottoman tukkumyynnin kokonaisarvo Suomessa 83,3 milj. €. Jäsenkunnan arvioitu markkinaosuus kokonaismyynnistä noin 75 prosenttia. <https://ifpi.fi/tilastot/> [haettu 1.4.2026]. Luvut sisältävät myös pienen osan ei-kotitalouksien kulutusta: esimerkiksi vuonna 2024 kirjastojen kirjahankinnat olivat 1,5 miljoonaa euroa ja äänitehankinnat noin 34 000 euroa.
- 65 Kulturanalys Norden, 2025, s. 30.
- 66 https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/alv-kannan-aleneminen/ [haettu 31.3.2026]
- 67 Kinnunen, 2025. Ks. myös <https://www.uniarts.fi/artikkelit/ilmiot/elavan-musiikin-barometrit-vuodelta-2024-huono-taloudellinen-tilanne-heijastuu-myos-keikka-ja-festivaalikaynteihin/> [haettu 31.3.2026].
- 68 Vuonna 2025 painettuja kirjoja ostanut suomalainen käytti kirjoihin oman arvionsa mukaan keskimäärin 122 €/vuosi (mediaani 70 €). Lukuaikapalveluja ostava käytti arviolta keskimäärin 113 € (mediaani 120 €) eli kuukausimaksu arvioitiin 10 euroksi. Lukuaikapalveluihin niitä ostava suomalainen käyttää arviolta keskimäärin 113 euroa mediaanin ollessa 120 euroa eli kuukausimaksu arvioitiin 10 euroksi. Mitä Suomi lukee 2025 (2025).
- 69 Musiikkituottajien mukaan äänisektorin kasvun lähteenä ovat tällä hetkellä erityisesti digitaaliset suoratoistopalvelut, joiden kautta tapahtuu noin 93 prosenttia äänitemusiikin kulutuksesta Suomessa. <https://musiikkiala.fi/avainluvut/musiikkialan-kokonaisarvo/> [haettu 26.3.2026].

Kuinka laajaa on kulttuurialan yritystoiminta?

Kulttuurialan yritystoiminnan mittakaava vaihtelee huomattavasti sen mukaan, tarkastellaanko taiteen, viihteen ja virkistyksen toimialaa, kulttuurialaa laajemmin vai kulttuurin ja joukkoviestinnän yrityksiä. Osa tilastoista käsittelee yrityksiä, osa taas yritysten toimipaikkoja. Siksi yritystoimintaa koskevassa keskustelussa on tärkeää täsmentää, mihin rajaukseen ja tilastolähteeseen viitataan.

Taiteen, viihteen ja virkistyksen toimialalla toimi **20 615 yritystä** eli **3,4 prosenttia** kaikista Suomen yrityksistä vuonna 2024. Näissä yrityksissä työskenteli noin yksi prosentti kaikkien yritysten henkilöstöstä⁷⁰, mikä kertoo siitä, että toimialalla on paljon henkilöstömäärältään ja liikevaihdoltaan pieniä mikroyrityksiä.

Tilastokeskuksen kulttuuritilaston mukaan kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli **37 270**, mikä vastasi **6,1 prosenttia** kaikista yritysten toimipaikoista vuonna 2023. Ero yritysten ja toimipaikkojen määrässä johtuu siitä, että kulttuuriala rajataan laajemmin kuin taiteen, viihteen ja virkistyksen toimiala sekä siitä, että yhdellä yrityksellä voi olla useita toimipaikkoja. Lähes puolet kulttuurialan toimipaikoista sijaitsee Uudellamaalla.

Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritykset muodostavat vielä laajemman kokonaisuuden. Tällä rajauksella yrityksiä oli **44 484**, mikä vastasi **7,2 prosenttia** kaikista yrityksistä vuonna 2023.

Liikevaihtoluvut osoittavat yritystoiminnan taloudellista merkitystä. Taiteen, viihteen ja virkistyksen toimialan yritysten liikevaihto oli vuonna 2024 noin **3,7 miljardia euroa** eli **0,7 prosenttia** kaikkien toimialojen yritysten liikevaihdosta. Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten liikevaihto oli **13,4 miljardia euroa**. *Luovan talouden kasvustrategiassa* esitetään hieman suurempi kokonaisluku, 13,5 miljardia euroa, ja tavoitteena on nostaa luovan talouden yritysten liikevaihto 17,6 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä.⁷¹

Vuonna 2024 yritystukia maksettiin Suomessa kaikkiaan noin 908 miljoonan euron edestä.⁷² Taiteiden, urheilun ja virkistyksen toimialan yritykset saivat tästä 1,5 prosenttia eli **13,5 miljoonaa euroa**.

Cuporen tutkimuksessa tarkasteltiin laajemmalla rajauksella luovien alojen yritysten Business Finlandilta (BF) saamia yritystukia. Vuonna 2023 BF myönsi luovien alojen yrityksille noin 20 miljoonaa, mikä vastasi noin kolmea prosenttia kaikesta BF:n myöntämästä rahoituksesta.⁷³ Rahoitus painottui audiovisuaaliseen kulttuuriin, pelialaan ja mainontaan, ja kolme neljäsosaa rahoitusta saaneista yrityksistä sijaitsi Uudellamaalla. Merkittävä osa Suomen pelialan yritys kentästä on saanut tukea BF:ltä.⁷⁴

Kulttuurialan yritysten koko vaihtelee suuresti. Osa yrityksistä on kansainvälisesti menestyviä suuryrityksiä, kuten pelialalla toimiva Supercell, mutta valtaosa kulttuurialan yrityksistä on mikroyrityksiä. Näiden tarpeita perinteiset yritystukimuodot tunnistavat usein heikosti.⁷⁵ Yritystukien ja kulttuurialan

rajapinta on osin epäselvä. Vuonna 2025 käytiin keskustelua siitä, ovatko Suomen elokuvasäätiön (SES) myöntämät tuet yritystukea siksi, että niitä myönnetään yritysmuotoisille toimijoille.⁷⁶

Kulttuurialalla yrittäjyys on yleisempää kuin työvoimassa keskimäärin. Vuoden 2024 Taiteen ja kulttuurin barometrin mukaan noin 31 prosenttia taiteilijoista toimi yrittäjänä vähintään jossain vaiheessa vuotta.⁷⁷ Rekisteriaineistojen perusteella osuus oli noin 25 prosenttia.⁷⁸ Molemmat osuudet olivat selvästi suurempia kuin yrittäjien osuus työvoimassa keskimäärin (12 %).⁷⁹ Taiteilijat suhtautuvat yrittäjyyteen kaksijakoisesti. Osa näkee sen mahdollisuutena hallita omaa työtä ja taloutta, kun taas osa kokee yrittäjyyden rajoittavan taiteellista vapautta. Suurimpina haasteina koetaan korkeat eläkevakuutusmaksut, heikko sosiaaliturva ja työttömyysturvaan liittyvät ongelmat. Nämä kysymykset koskevat laajemmin kaikkia toimialoja, mutta korostuvat kulttuurialalla työn pirstaleisuuden ja monimuotoisten työmuotojen vuoksi. Yrittäjyys kiinnostaa erityisesti nuoria taiteilijoita.⁸⁰

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">20 615 yritystä</p> <p>Yritykset taiteen, viihteen ja virkistysalalla (2024)</p> <p>= 3,4 % kaikista yrityksistä</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">3,7 mrd. €</p> <p>Liikevaihto taiteen, viihteen ja virkistysalalla (2024)</p> <p>= 0,7 % kaikkien yritysten liikevaihdosta</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">44 484 yritystä</p> <p>Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritykset (2023)</p> <p>= 7,2 % kaikista yrityksistä</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">13,4 mrd. €</p> <p>Kulttuurin ja joukkoviestinnän yritysten liikevaihto (2023)</p> <p>= 2,5 % kaikkien yritysten liikevaihdosta</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">37 270 toimipaikkaa</p> <p>Kulttuurialan yritysten toimipaikat (2023) </p> <p>= 6,1 % kaikkien yritysten toimipaikoista</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">13,5 milj. €</p> <p>Maksetut yritystuet taiteiden, urheilun ja virkistysalalla (2024)</p> <p>= 1,5 % kaikista maksetuista yritystuista</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>

-
- 70 14 563 henkilötyövuotta, yhteensä kaikilla toimialoilla 1 488 141 henkilötyövuotta. <https://stat.fi/fi/tilasto/yrti> [haettu 31.3.2026]
- 71 VN, 2025a, s. 25. Strategian mukaan: ”Indikaattorien datalähteenä on työ- ja elinkeinoministeriön ostopalveluna Teknologian tutkimuskeskus VTT:ltä keväällä 2025 hankkima raportti. Raportissa datalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen yritys- ja tulorekisteriä. Liikevaihtoa ja jalostusarvoa koskevat luvut on indeksoitu vuoden 2023 dataan.” VN, 2025a, s. 45.
- 72 Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritystukitilasto [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-3355. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/tilasto/yrtt> [Haettu 2.4.2026]
- 73 <https://www.cupore.fi/uutishuone/valtion-harkinnanvarainen-kulttuurin-ja-taiteen-rahoitus/#taulukko-1> [haettu 1.4.2026].
- 74 Jakonen ym., 2024.
- 75 Mm. Sokka ym., 2025.
- 76 Syyskuun 2025 alussa hallitus ilmoitti leikkaavansa 7,8 miljoonaa euroa ”opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan yritystuista (pääosin elokuvatuotannon tuista)”, mutta perui leikkaukset jo lokakuun alussa. <https://www.cupore.fi/uutishuone/elokuva-alan-tuotantotuet/> [Haettu 20.12.2025], <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011487427.html> ja <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011549985.html> [haettu 8.12.2025].
- 77 Lahtinen ym., 2025, s. 13.
- 78 Cuporen Taiteilijana Suomessa -rekisteritutkimus. Aineiston työllisten ammattitaiteilijoiden tilanne vuoden 2019 viimeisellä viikolla.
- 79 Esimerkiksi vuonna 2023 Suomessa oli noin 320 000 yrittäjää, joiden osuus kaikista työllisistä oli 12 %. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70118104/yksinyrittajien-maara-vaheni-vuonna-2023?publisherId=69818838&lang=fi> [haettu 26.3.2026].
- 80 Lahtinen ym., 2025, s. 79–80.

Millainen on kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä?

Kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä kuvaa kulttuurin taloudellista merkitystä ja asemaa osana kansantaloutta. *Kulttuuripoliittisen selonteon* tavoitteena on, että luovan talouden osuus bruttokansantuotteesta (BKT) kaksinkertaistuu vuoteen 2040 mennessä.⁸¹ Poliitikalla voidaan vaikuttaa kulttuurin arvonlisäykseen edistämällä kulttuurituotantoa ja -kulutusta esimerkiksi julkisen rahoituksen, verotuksen sekä yritystoiminnan sääntelyn kautta.

BKT kuvaa maassa vuoden aikana tuotettujen tavaroiden ja palvelujen arvonlisäyksen kokonaismäärää. Välituotteiden arvoa ei lasketa mukaan, jotta sama tuotanto ei tule huomioiduksi kahdesti. BKT muodostuu kaikkien toimialojen bruttoarvonlisäysten summasta eli siitä, kuinka paljon kukin toimiala lisää arvoa tuotannossaan.⁸²

Tilastokeskuksen kulttuurisatelliittitilinpidon mukaan kulttuuritoimialojen arvonlisäys vuonna 2023 oli **7,7 miljardia euroa**, mikä vastasi **3,2 prosenttia** Suomen bruttoarvonlisäyksestä. *Luovan talouden kasvustrategian* tavoitteena on, että kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä nousisi 3,5 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.⁸³

Kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä on kansainvälisesti seurattu tunnusluku, mutta maiden välinen vertailu on haastavaa. Eri maissa käytetään erilaisia rajauksia ja laskentamenetelmiä, eikä EU-tasolla ole harmonisoitua tapaa mitata kulttuurin osuutta BKT:sta.

Kulttuurin taloudellista merkitystä havainnollistetaan usein vertailuilla muihin toimialoihin: kulttuurin osuus bruttoarvonlisäyksestä on esimerkiksi noin kaksinkertainen paperiteollisuuden ja noin kolminkertainen maatalouteen verrattuna.⁸⁴ Jatkossa kehitykseen vaikuttavat esimerkiksi kulttuurialojen digitalisaatio, uudet liiketoimintamallit sekä se, kuinka julkista ja yksityistä rahoitusta kohdennetaan luoville aloille.

AVAINLUVUT

7,7 mrd. €

Kulttuuritoimialojen arvonlisäys (2023)

= 3,2 %
bruttoarvonlisäyksestä

Lähde

-
- 81 VN, 2024, s. 32.
- 82 BKT = kaikkien toimialojen bruttoarvonlisäysten summa + tuotantoverot – tuotantotuet.
<https://stat.fi/meta/kas/bktmarkkina.html> [haettu 10.3.2026];
<https://stat.fi/indikaattori/bruttokansantuote> [haettu 1.12.2025].
- 83 Luovan talouden kasvustrategian indikaattorin muotoilu: "Kulttuuritoimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta (%)" (VN, 2025a, s. 25.)
- 84 "Suomessa luovat alat ovat 3,3 % BKT:stä, mikä on kaksi kertaa enemmän kuin maamme perinteinen menestysala paperiteollisuus. Toimialana luova ala on kolme kertaa suurempi kuin maatalous, ja se työllistää kolme kertaa enemmän ihmisiä kuin sähkö- ja elektroniikka-ala." <https://saatiotrahastot.fi/juttuarkisto/kulttuuri-tarvitsee-uusia-rahoituslahteita/> [haettu 26.3.2026].

Paljonko suomalaiset kulttuurihankkeet saavat EU-rahoitusta?

EU:n jäsenvaltiot vastaavat itse omasta kulttuuripolitiikastaan. EU:n kulttuuripolitiikka kehystää jäsenmaiden toimintaa strategioiden ja rahoitusohjelmien kautta. Unioni on viime vuosina aktivoitunut kulttuuripolitiikan kehittämisessä.

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2025 kulttuurikompassin, joka linjaa EU:n kulttuuripolitiikkaa pitkällä aikavälillä. Sen neljä painopistettä ovat eurooppalaisten arvojen ja kulttuuristen oikeuksien vahvistaminen, taiteilijoiden ja kansalaisten tukeminen, kulttuurialan kilpailukyvyyn ja resilienssin edistäminen sekä kansainvälisen kulttuuriyhteistyön vahvistaminen.⁸⁵ EU-tasolla on viime vuosina julkaistu myös muita strategisia linjauksia, kuten taiteilijoiden toimintaedellytysten kehittämistä käsittelevä raportti⁸⁶, joiden kautta pyritään vaikuttamaan myös jäsenmaiden kulttuuripolitiikkoihin.

Suomalaiset toimijat saavat EU:n Luova Eurooppa -ohjelman kautta rahoitusta kulttuuri- ja media-alan hankkeisiin. Vuonna 2024 suomalaisille kulttuurihankkeille kohdistui **1,1 miljoonaa euroa (0,7 prosenttia** kaikesta kulttuurin alaohjelman tuesta) ja media-alan hankkeille noin **2 miljoonaa euroa**. Täysin kattavaa ja ajantasaista tilastotietoa Luovan Euroopan kautta kulttuuri- ja media-aloille kohdentuvasta rahoituksesta ei kuitenkaan ole, sillä luvuista puuttuu erilaisten välittäjähankkeiden kautta suomalaisille myönnetty rahoitus.

Puiteohjelman rahoitus kohdentuu ensisijaisesti hankemuotoiseen toimintaan ja edellyttää kansainvälistä yhteistyötä. Kansallisesti pyritään tukemaan suomalaisten toimijoiden valmiuksia hakea EU-rahoitusta esimerkiksi neuvonnan ja verkostojen kautta.⁸⁷ Rahoitusta myönnetään hankkeiden laadun eikä esimerkiksi organisaatioiden lähtömaan perusteella. Rahoituksen saamisen edellytykset ovat viime vuosina muuttuneet entistä haastavammiksi kasvavan kysynnän myötä.⁸⁸

EU-rahoitusta kanavoidaan kulttuurille myös alueellisten rahastojen, kuten Euroopan sosiaalirahaston (ESR+) ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) kautta. Rahastot tukevat meneillään olevalla ohjelmakaudella 2021–2027 alueellista kehitystä, työllisyyttä, osaamista, yritystoimintaa, ympäristöä ja sosiaalista osallisuutta. Rahoitusta kanavoivat Suomessa alueelliset toimijat, kuten maakuntien liitot ja elinvoimakeskukset (vuoden 2026 alusta). Lisäksi ESR+:n kautta toteutetaan valtakunnallista toimintaa, kuten luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaamisen edistämistä.⁸⁹ Kattavaa ja ajantasaista tilastotietoa näiden rahastojen kautta kulttuurille kohdentuvasta rahoituksesta ei ole saatavilla. Tämä johtuu osittain siitä, että hankkeet luokitellaan ohjelmissa pääasiassa teemojen, kuten työllisyyden tai innovaatiotoiminnan, eikä toimialojen mukaan. Tiedon puute vaikeuttaa EU-rahoituksen kokonaismerkityksen arviointia suomalaisessa kulttuuripolitiikassa.

AVAINLUVUT

<p>1,1 milj. €</p> <p>EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille (2024)</p> <p>= 0,7 % koko kulttuurin alaohjelman tuesta</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>2 milj. €</p> <p>EU:n media-alan puite-ohjelmien tuki suomalaisille hankkeille (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	---

-
- 85 European Commission, 2025, s. 4. Kulttuurialan toimijat ovat voineet vaikuttaa EU:n kulttuuripolitiikkaan ja strategiaan linjauksiin mm. Voices of Culture -työryhmissä (2015–2023) käydyin vuoropuhelun kautta, ks. <https://culture.ec.europa.eu/policies/cultural-policy-cooperation-at-the-eu-level/dialogue-with-cultural-and-creative-sectors-and-industries> [haettu 26.3.2026].
- 86 European Commission, 2023a.
- 87 Esimerkiksi vuonna 2025 toiminut Taiken toteuttama Luova Verkko -koordinaatiohanke laajensi instrumentin näkyvyyttä, muttei johtanut toistaiseksi kasvaneeseen rahoitukseen, ks. Ruokolainen & Luonila, 2025. Kyseessä oli yhden keskitetyn ESR-rahoituksen koordinaatiohanke. Luova Eurooppa -yhteyspisteiden verkosto on todettu tärkeäksi ohjelman tunnetuksi tekemisessä ja potentiaalisten hakijoiden tukemisessa, erityisesti resurssiltaan rajallisten mikro-organisaatioiden osalta (ks. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/decade-creative-europe> [haettu 7.4.2026]).
- 88 Mm. <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/123094> [haettu 26.3.2026].
- 89 Ks. Ruokolainen & Luonila, 2025.

Paljonko säätiöt rahoittavat kulttuuria?

Säätiöt kuuluvat suomalaisen kulttuuripolitiikan keskeisiin toimijoihin. *Kulttuuri-politiisessa selonteossa* säätiöt mainitaan julkishallinnon rinnalla toimijoina tulevaisuusfoorumissa, jonka tavoitteena on alan rahoituspohjan laajentaminen, vaikuttavuuden kasvattaminen ja päällekkäisyyksien välttäminen.⁹⁰ Säätiöt ja rahastot ry:n mukaan yksityiset säätiöt kantavat yhä suurempaa vastuuta kulttuurista ja järjestöistä tilanteessa, jossa julkista rahoitusta leikataan.⁹¹

Säätiöiden merkitys kulttuurialalla ei rajoitu apurahojen jakamiseen. Ne ylläpitävät arkistoja, museoita ja residenssejä, kartuttavat taidekokoelmia sekä toteuttavat erilaisia kehittämis- ja kokeiluhankkeita. Säätiöt toimivat näin sekä rahoittajina että kulttuuri-instituutioina.

Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöt rahoittivat vuonna 2024 taidetta **99,1 miljoonalla eurolla**, museo- ja kulttuuriperintötyötä **20,1 miljoonalla eurolla** ja kulttuurityötä **19,8 miljoonalla eurolla**. Pohjoismaisessa vertailussa säätiöiden rooli kulttuurin rahoittajina on Suomessa suuri. Vuosina 2018–2023 taide ja kulttuuri⁹² muodostivat 20–24 prosenttia säätiöiden ja rahastojen avustuksista Suomessa. Taiteen ja kulttuurin osuus oli suurempi kuin esimerkiksi Tanskassa, jossa säätiöiden ja rahastojen yhteenlaskettu rahoitusmäärä oli Pohjoismaiden korkein.⁹³

Viime hallituskaudella perustettiin hallitusohjelman mukaisesti ”luovia aloja ja kulttuuritoimintaa tukeva rahasto pitkän aikavälin investointina”. Rahaston perustivat yhdessä valtio ja neljä säätiötä: Suomen Kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden, Alfred Kordelinin säätiö sekä Jenny ja Antti Wihurin rahasto. Rahasto on jakanut rahoitusta vuorovuosina esittäville ja visuaalisille taiteille. Vuonna 2025 esittäville taiteille myönnetty yhteissumma oli hieman alle miljoona euroa.⁹⁴

Hallitus on pyrkinyt vahvistamaan yksityisen rahoituksen roolia veropolitiikan keinoin. Kevään 2024 kehysriihessä päätettiin laajentaa yritysten ja yksityishenkilöiden lahjoitusvähennysoikeus koskemaan aiempaa laajemmin taide- ja kulttuuritoimintaa.⁹⁵ Uudistus koskee enintään 250 000 euron suuruisia lahjoituksia kulttuurijärjestöille ja se on tulossa voimaan todennäköisesti vuoden 2027 alusta alkaen.⁹⁶

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">99,1 milj. €</p> <p style="text-align: center;">Säätiöt ja rahastot ry:n jäsenäätiöiden rahoitus taiteelle (2024) </p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">20,1 milj. €</p> <p style="text-align: center;">Säätiöt ja rahastot ry:n jäsenäätiöiden rahoitus museo- ja kulttuuriperintötyölle (2024) </p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">19,8 milj. €</p> <p style="text-align: center;">Säätiöt ja rahastot ry:n jäsenäätiöiden rahoitus kulttuurityölle (2024) </p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	

90 VN, 2024, s. 29.

91 Sweco, 2025.

92 Sisältäen edellä mainitut taiteen, museo- ja kulttuuriperintötyön sekä kulttuurityön.

93 Kulturanalys Norden, 2025, s. 53.

94 942 000 €. <https://uudetklassikot.fi/uudet-klassikot-rahoitus-18-esittavan-taiteen-toimijalle/> [haettu 26.3.2026].

95 Laajennus koski myös nuoriso-, liikunta- ja urheilujärjestöjä sekä tietyt ehdot täyttäviä lapsijärjestöjä. <https://www.vala.fi/valtiovarainministerioe-pyytaeae-lausuntoja-lahjoitusvahennykseen-ehdotetaan-laajennusta> [haettu 30.12.2025].

96 Kulturanalys Norden, 2025, s. 30; <https://uutishuone.pwc.fi/lahjoitusvahennykseen-suunnitteilla-muutoksia-astuisivat-voimaan-vasta-vuodesta-2027-alkaen/> [haettu 1.4.2026].

NÄKÖKULMA: LUOVUUS, TYÖ JA TAIDE

Tässä näkökulmaluvussa tarkastellaan taide- ja taiteilijapolitiikkaa, taiteen toimintaympäristön muutoksia sekä taiteilijoiden ja muiden kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten yhteiskunnallista asemaa ja työskentelyedellytyksiä. Ammattitaiteilijoiden työ muodostaa kulttuurista perustaa ja luo pohjaa myös laajemmin luoville aloille, minkä vuoksi heidän asemansa on keskeinen kulttuuripoliittinen kysymys kaikissa Pohjoismaissa.⁹⁷

Taide- ja taiteilijapolitiikan rakenteisiin kuuluvat koulutus, tutkimus, taidelaitokset ja erilaiset tukijärjestelmät. Taiteilijapolitiikka kohdistuu ammattimaisesti toimiviin taiteilijoihin, kun taas taidepolitiikka tarkastelee laajemmin taiteen asemaa yhteiskunnassa.⁹⁸ Kansallisella tasolla Kuvien tehtäviin kuuluu luoda edellytyksiä taiteen tekemiselle ja taiteilijoiden työskentelylle.⁹⁹ Toisin kuin aiemmin Taikella, taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistäminen ei ole sille erikseen nimetty tehtävä.

Koronapandemia toi näkyviin taiteilijoiden työskentelyolosuhteiden epävarmuutta ja heikensi erityisesti freelancereiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien asemaa.¹⁰⁰ Tämä on lisännyt huomiota taiteilijoiden statukseen ja työoloihin sekä kansallisella että EU-tasolla.¹⁰¹

Luovilla aloilla tuotetaan tuotteita ja palveluita, joissa yhdistyvät luova tai taiteellinen sisältö, taloudellinen arvo ja markkinalähtöinen toiminta. Suomessa kansallisella tasolla tunnustetaan etenkin luovien alojen taloudellinen merkitys.¹⁰² Luovien alojen asema tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa (TKI) on kuitenkin todettu epäselväksi. Käsitteet ovat hajanaisia, politiikkatoimet pirstoutuneita ja poikkihallinnollinen yhteistyö vähäistä, mikä heikentää sekä taiteellisen toiminnan että luovan talouden kehittämisedellytyksiä.¹⁰³

Tekijänoikeus on taiteilijalle luovan työn tuloksena syntyvä aineeton oikeus, joka takaa teoksen tehneelle taiteilijalle oikeuden päättää ja saada korvaus teoksensa käytöstä. Se on keskeinen osa taiteilijoiden ansaintaa ja kulttuuripolitiikan väline turvata luovan työn taloudellista perustaa. Samaan aikaan tekoäyllä tuotetaan yhä enemmän sisältöjä, jotka liikkuvat tekijänoikeuksien harmaalla alueella.

97 VN, 2024, s. 61.

98 Hirvi-Ijäs & Sokka, 2019.

99 https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2025/511#sec_2 2§ [haettu 1.4.2026].

100 Freelance-käsitteen monitulkintaisuudesta ks. esim. Lahtinen ym. 2025, s. 68.

101 Clarke ym., 2024; European Commission, 2023a.

102 VN, 2024, s. 29.

103 Sokka ym., 2025, s. 5; 52; 55–56.

Kuinka moni opiskelee kulttuurialoja?

Politiikkojen kautta ohjataan sitä, kuinka moni voi opiskella kulttuurialoja ja suorittaa alan tutkinnon. Aloituspaikeista, rahoituksesta ja koulutusvastuista päätetään osana valtion ja korkeakoulujen välistä ohjausta. Näin koulutus- ja kulttuuripolitiikka limittyvät toisiinsa. Kulttuurialojen koulutukseen sisältyy myös taiteilijakoulutus. Vaikka koulutus ei ole edellytys taiteilijana toimimiselle eikä takaa ammatillista menestystä, Suomessa taiteilijat ovat korkeasti koulutettuja. Koulutusta pidetään keskeisenä ammattitaidon ja ammatillisten verkostojen perustana.¹⁰⁴

Tilastoissa taiteilijakoulutusta ei eroteta omaksi kokonaisuudekseen. Siksi tutkimuksissa määritellään erikseen, mitkä koulutukset luetaan taiteilijakoulutukseen.¹⁰⁵ Samaan tapaan kulttuuritilastoissa kulttuurialan koulutus kootaan poimimalla tutkintoja koulutusluokituksen koodeista.¹⁰⁶

Kulttuurialoja opiskeli ammatillisessa ja korkea-asteen koulutuksessa **39 223 henkilöä** vuonna 2024. Tämä vastasi **2,8 prosenttia** kaikista tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijoista. Samana vuonna yleisimpiä koulutusaloja olivat ammatillisessa koulutuksessa tekniikan alat (noin neljännes opiskelijoista)¹⁰⁷, ammattikorkeakouluissa terveys- ja hyvinvointialat (noin kolmannes opiskelijoista)¹⁰⁸ ja yliopistoissa tekniikan alat (alle viidennes opiskelijoista)¹⁰⁹. Vuonna 2024 kulttuurialoilla suoritettiin **7 570 tutkintoa**, mikä oli **3,1 prosenttia** kaikista tutkinnoista.

Kulttuurialoja opiskellaan laajasti myös ilman tutkintotavoitetta. Perusopetuksessa kuvataide, musiikki sekä käsityö ja lukiossa kuvataide ja musiikki kuuluvat opetussuunnitelmien perusteisiin. Lukiossa on mahdollista myös suorittaa lukiodiplomi kuvataiteessa, musiikissa, käsityössä, tanssissa ja teatterissa.¹¹⁰ Koulun ulkopuolella keskeinen väylä on taiteen perusopetus, jossa opiskeli vuonna 2024 yhteensä **127 000** lasta ja nuorta. Suurin taiteenala oli musiikki, jossa oli lähes 70 000 oppilasta.¹¹¹

Myös vapaa sivistystyö tarjoaa kulttuurialan koulutusta aikuisille esimerkiksi kansalais- ja kansanopistoissa. Kulttuurialan opetus muodostaa lähes puolet vapaan sivistystyön kaikista opetustunneista¹¹², ja vuonna 2024 vapaan sivistystyön koulutukseen osallistui noin 17 prosenttia suomalaisista.¹¹³

Ennakointitietojen mukaan koulutustarpeet kehittyvät eri tavoin koulutusasteittain. Vuoteen 2045 mennessä humanististen ja taidealojen koulutustarpeen ennakoidaan vähenevän ammatillisessa koulutuksessa, mutta kasvavan jonkin verran ammattikorkeakouluissa ja 1,5-kertaistuvan yliopistoissa.¹¹⁴

AVAINLUVUT

104 Hirvi-Ijäs ym., 2021, s. 28; ks. myös Rensujeff, 2003; 2014; Rautiainen ym., 2015; Hirvi-Ijäs ym., 2017; 2018; 2019.

105 Ks. esim. Rautiainen & Roiha, 2015; Hirvi-Ijäs ym., 2021.

106 Lista tutkinnoista saatavissa Tilastokeskuksen tietokantapalvelusta https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_klt/statfin_klt_pxt_12ky.px [haettu 12.3.2026].

107 <https://stat.fi/julkaisu/cm1656ya06qik06w1fhopu8l4> [haettu 18.12.2025].

108 <https://stat.fi/julkaisu/cm10dmmg360ku07w1vn9osgnu> [haettu 18.12.2025].

109 <https://stat.fi/julkaisu/cm10f9y6f6crp07w1pcjywpj> [haettu 18.12.2025].

110 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>; Lukion opetussuunnitelman perusteet: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/lukiokoulutus/6828810/14/tiedot> [haettu 1.4.2026].

111 Tilastokeskus, taiteen perusopetus 2024: <https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfpdyt2o0vq407unrklqkqow> [haettu 26.3.2026].

112 Vuonna 2021. Lähde: Vipunen [haettu 14.4.2026].

113 Koulutukseen osallistuneet yksittäiset opiskelijat: 931 000. Osallistujamäärä yhteensä oli noin 1,8 miljoonaa, sillä moni osallistui useampaan koulutukseen vuoden aikana. <https://stat.fi/julkaisu/cm0yymupi7d1f08vzpjcwsk4> [haettu 31.3.2026].

114 Tutkintotuotos 2022–24: 1.170, Koulutustarve vuoteen 2045: 2.252. <https://vipunen.fi/fi-fi/ennakointi/Sivut/Ty%C3%B6voiman-koulutustarpeet.aspx> [haettu 19.12.2025].

Kuinka moni työskentelee kulttuurialalla?

Kulttuurialalla työskentelyyn vaikuttavat kulttuuripolitiikan ohella monet muut politiikat, kuten työ- ja elinkeinopolitiikka, koulutuspolitiikka ja sosiaalipolitiikka. Työllisyyttä tilastoidaan useilla eri tavoilla ja erilaisin rajauksin, minkä vuoksi kulttuurialalle ei ole olemassa yhtä yksiselitteistä työllisyyslukua.

Eri tilastot kuvaavat osin eri ilmiöitä: toimialoja, ammatteja, päätoimisuutta tai työssäkäyntiä tietynä ajankohtana. Lisäksi kulttuurialalla voidaan työskennellä ammattimaisesti ilman palkkaa tai säännöllisiä tuloja. Tulot voivat myös kertyä muista lähteistä tai eri ajankohtana kuin varsinainen työskentely, mikä näkyy eri tavoin eri tilastoissa. Siksi kulttuurialan työllisyyttä koskevassa keskustelussa on olennaista täsmentää, mihin määritelmään ja tietolähteeseen kulloinkin viitataan.

Tilastot antavat vain osittaisen kuvan kulttuurialan työstä. Esimerkiksi työssäkäyntitilastossa ansiotyössä oleville henkilöille kirjataan vain yksi ammatti, joka määräytyy ensisijaisesti vuoden lopun pääasiallisen tulonlähteen perusteella. Taiteen ja kulttuurin barometrikyselyistä kuitenkin tiedetään, että moni taiteilija yhdistää yhdenkin vuoden aikana useita eri työtehtäviä ja tulolähteitä.¹¹⁵

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2023 kulttuurin toimialoilla työskenteli **82 884 työllistä** ja kulttuuriammateissa **84 516 työllistä**. Nämä luvut vastasivat 3,2 prosenttia koko Suomen työllisestä työvoimasta. Työllinen työvoima lasketaan rekisteriaineistosta ja se kuvaa ansiotyössä olevien tilannetta vuoden viimeisellä viikolla. Suurin osa kulttuuriammattien työllisestä työvoimasta toimii yksityisellä sektorilla.¹¹⁶ Kulttuurin työllinen työvoima keskittyy vahvasti Uudellemaalle, jossa työskentelee yli puolet kaikista kulttuurialan työllisistä.¹¹⁷

Työvoimatutkimus antaa kulttuurialalle korkeampia lukuja. Vuonna 2023 päätyössään kulttuuritoimialoilla työskenteleviä oli noin **110 500** ja päätyössään kulttuuriammateissa työskenteleviä noin **130 600**. Erot johtuvat paitsi aineistonkeruutavasta myös työllisyyden erilaisista määritelmistä: työvoimatutkimus perustuu haastatteluihin ja ILO:n työllisyysmääritelmään, kun taas työssäkäyntitilaston rekisteripohjainen tieto kuvaa ansiotyötä tehneiden tilannetta vuoden viimeisellä viikolla.

Eurostatin kulttuurityöllisyystilaston mukaan vuonna 2024 Suomessa kulttuurin toimialoilla ja ammateissa työskenteli noin **111 000 henkilöä**, mikä vastasi **4,2 prosenttia** kaikista työllisistä. Osuus on samaa luokkaa kuin esimerkiksi Ruotsissa (4,3 %) ja Norjassa (4,1 %).¹¹⁸ Eurostatin arvio kulttuurityöllisten määrästä on samaa suuruusluokkaa Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen perustuvien lukujen kanssa. Molemmat luvut perustuvat työvoimatutkimukseen, mutta laskelmissa käytetyt rajaukset poikkeavat toisistaan.¹¹⁹

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">82 884 työllistä</p> <p style="text-align: center;">Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla (2023) </p> <p style="text-align: center;">= 3,2 % koko työllisestä työvoimasta</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">84 516 työllistä</p> <p style="text-align: center;">Työllinen työvoima kulttuuriammateissa (2023)</p> <p style="text-align: center;">= 3,2 % koko työllisestä työvoimasta</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">110 500 päätoimista työllistä</p> <p style="text-align: center;">Päätoimiset työlliset kulttuuritoimialoilla (2023)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">130 600 päätoimista työllistä</p> <p style="text-align: center;">Päätoimiset työlliset kulttuuriammateissa (2023)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">111 000 työllistä</p> <p style="text-align: center;">Kulttuurialan työlliset (2024) (Eurostat)</p> <p style="text-align: center;">= 4,2 % kaikista työllisistä</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	

115 Mm. Lahtinen ym., 2025; Ruusuvirta ym., 2024.

116 <https://www.taidejakulttuuri.fi/statistic/kulttuuriammateissa-tyoskentelevat-sektoreittain/> [haettu 19.12.2025]

117 <https://stat.fi/julkaisu/clmrlt18r58f50avyagvp61fv> [haettu 19.12.2025].

118 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_employment [haettu 25.3.2026].

119 Eurostatin kulttuurityöllisyyden rajausta perustuu toimialojen ja ammattien ristiintaulukointiin. Tiedot perustuvat EU:n työvoimatutkimukseen (EU-LFS). Tilastokeskuksen kulttuuritilastoissa kulttuuriammateissa ja kulttuuritoimialoilla työskenteleviä tarkastellaan erikseen, minkä lisäksi rajauksessa käytetään toimiala- ja ammattiluokituksia Eurostatia tarkemmalla tasolla.

Miten julkinen sektori rahoittaa taiteellista työtä?

Julkinen sektori rahoittaa taiteellista työtä monen väylän kautta, eikä julkisen sektorin rahoituksesta ole kokonaiskuvaa. Suomalaisen taiteilijapolitiikan keskeisiin rakenteisiin kuuluu apurahajärjestelmä, jonka keskeisenä lähtökohtana on turvata taiteelliseen työhön keskittymistä ja siinä kehittymistä. Vuoteen 2025 asti valtion rahoitusta taiteilijoille ja taiteelliseen työhön kanavoi Taike ja vuoden 2026 alusta Kuvi.¹²⁰

Vuonna 2024 Taiken rahoitus taiteelle ja kulttuurille oli **46,4 miljoonaa euroa** eli noin 0,05 prosenttia valtion talousarviomenoista. Rahoitusta sai **2 044** hakijaa, mikä vastasi noin viidennestä kaikista hakijoista.¹²¹ Rahoituksesta hieman yli puolet kohdistui yksityishenkilöille ja työryhmille¹²² ja alle puolet (46 %) yhteisöille.¹²³

Yksittäisten taiteilijoiden näkökulmasta apurahajärjestelmän keskeinen merkitys on toimeentulon turvaaminen. Taiteen ja kulttuurin barometrin mukaan verottoman taiteilija-apurahan taso jää kuitenkin vuositasolla noin 5 000 euroa vajaaksi taiteilijoiden riittäväksi kokemasta määrästä.¹²⁴ Yhteisöavustusten tavoitteena on tukea taidekentän kestäviä rakenteita ja työllistää taiteen ammattilaisia. Yhteisöavustuksia myönnettiin etenkin teatteri- ja tanssitaiteen aloille.¹²⁵

Valtion lisäksi kunnilla on merkittävä rooli taiteellisen työn rahoittamisessa esimerkiksi apurahojen ja avustusten kautta, vaikka vain neljännes kunnista arvioi onnistuvansa hyvin ammattimaisen taiteellisen työn edellytysten luomisessa.¹²⁶

Valtion ja kuntien rahoittamat taide- ja kulttuurilaitokset tarjoavat taiteellisen työn työpaikkoja esittävien taiteiden aloilla. Vuonna 2025 valtionosuusjärjestelmän piirissä oli 69 teatteria ja 32 orkesteria. Valtionosuusteattereiden taiteellinen vakituinen henkilöstö teki lähes 600 henkilötyövuotta vuonna 2024.¹²⁷ Orkestereiden taiteellisen henkilöstön henkilötyövuosista ei ole vastaavaa tilastotietoa. Esittävien taiteiden henkilötyövuosiperusteinen rahoitus oli noin 25,4 miljoonaa euroa musiikkiin ja 75,3 miljoonaa euroa muuhun esittävään taiteeseen.¹²⁸

Vuonna 2025 valtion rahoitusleikkaukset heikensivät osaltaan laitosten mahdollisuuksia työllistää freelancereita ja muita itsenäisesti toimivia taiteilijoita.¹²⁹ Työmahdollisuudet jakautuvat maantieteellisesti epätasaisesti, sillä suurin osa valtionosuuslaitoksista keskittyy kaupunkimaisiin kuntiin.¹³⁰ Kansalliset taidelaitokset (Kansallisgalleria, Kansallisooppera ja -baletti ja Kansallisteatteri) sijaitsevat Helsingissä, mutta ne toimivat eri tavoin myös muualla maassa.

Valtionosuuden piirissä olevista museoista hieman yli kolmannes on taidemuseoita.¹³¹ Ne toimivat tiiviisti nykyaiteilijoiden kanssa ja maksavat korvauksia taiteellisesta työstä esimerkiksi näyttelypalkkioiden kautta, mutta eivät pääsääntöisesti tarjoa taiteellisen työn työpaikkoja.¹³² Mahdollisuudet ansaita

palkkaa taiteellisesta työstä taide- ja kulttuurilaitoksissa vaihtelevat siten huomattavasti taiteenaloittain.

Julkinen sektori rahoittaa ja toteuttaa julkisen taiteen hankkeita, mikä tarjoaa taiteilijoille työskentelymahdollisuuksia. Prosenttiperiaate tarkoittaa käytäntöä, jossa osa rakennushankkeen kustannuksista käytetään taiteeseen. Periaate on käytössä noin kolmanneksessa kunnista. Suomessa valtio on edistänyt periaatetta, mutta ei ole sitoutunut siihen omassa rakentamisessaan toisin kuin esimerkiksi muut Pohjoismaat ja Viro.¹³³ Valtion taideteostoimikunta hankkii teoksia valtion taidekokoelmaan sijoitettaviksi julkisiin tiloihin.

Julkinen sektori rahoittaa taiteellista työtä eri taiteenaloilla myös muilla keinoin, kuten ostamalla ja tilaamalla taideteoksia¹³⁴ ja palkkaamalla taiteilijoita taide- ja kulttuuripalvelujen sekä kulttuurihyvinvointitoiminnan toteutukseen. Näistä rahavirroista ei ole kattavaa tilastotietoa. Eri taiteenalojen aluekeskukset (tanssi, elokuva, valokuva) edistävät osaltaan taiteilijoiden työmahdollisuuksia eri puolilla maata.

Taiteilijoiden ansaintamahdollisuuksiin taiteellisesta työstään vaikuttavat kulttuuripolitiikan ohella muun muassa koulutus-, elinkeino-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikat. Tekijänoikeusjärjestelmä ja muut politiikkasektorit vaikuttavat osaltaan taiteilijoiden mahdollisuuksiin ansaita teostensa käytöllä ja myynnillä.

AVAINLUVUT

<p>46,4 milj. €</p> <p>Taiken rahoitus taiteelle ja kulttuurille (2024) </p> <p>Osuus valtion talousarviomenoista: 0,05 %</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>2 044</p> <p>Taiken rahoituksen saajat (2024)</p> <p>Osuus hakijoista: 21 %</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	---

-
- 120 https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2012/657#sec_1 [haettu 1.4.2026].
- 121 Ks. kysymys Paljonko Suomessa on ammattitaiteilijoita?
- 122 53 % - kokonaissummassa ovat mukana palkinnot ja aiemmilta vuosilta jatkuvat taiteilija-apurahat. Taiteen edistämiskeskus, 2025.
- 123 <https://www.taike.fi/fi/lehdistotiedotteet/taiken-vuositolasto-2024-taidetta-ja-kulttuuria-tuettiin-viime-vuonna-yli-46> [haettu 1.4.2026].
- 124 Vuoden taiteilija-apuraha: 26 269 €/vuosi (2024). Taiteilijoiden näkemys apurahan riittävästä tasosta 2024: keskiarvo 30 955 €, mediaani 30 000 €/vuosi. Lahtinen ym., 2025, s. 38.
- 125 Yhteisöt saivat myös paljon taiteenaloittain luokittelemattomia tukia. Näihin kuuluivat osallisuuden ja kulttuurihyvinvoinnin edistämisen avustukset, kulttuurisen moninaisuuden edistämisen ja rasisminvastaisen toiminnan avustukset, kulttuurilehtien ja verkkojulkaisujen hankeavustukset sekä prosenttiperiaatteen mukaisten taidehankkeiden hankeavustukset.
- 126 <https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/#kuvio-1> [haettu 1.4.2026]. Vuoden 2019 kulttuuritoimintalaki (166/2019) kirjasi ensimmäistä kertaa kunnan tehtäväksi luoda edellytyksiä myös ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle. Aiempi laki (728/1992) velvoitti kunnat yleisesti edistämään kulttuuritoimintaa, muttei erikseen maininnut ammattimaista taiteellista työtä.
- 127 590,8 taiteellisen vakinaisen henkilöstön henkilötyövuotta valtionosuusteattereissa (2024). TINFO, 2025, s. 72.
- 128 Vuonna 2024, <https://okm.fi/esittava-taide> [haettu 16.3.2026].
- 129 Pekkarinen ym., 2025, s. 15–16. <https://taju.uniarts.fi/server/api/core/bitstreams/6e92f86f-91b8-4980-b545-b2a761d8ac15/content> [haettu 31.3.2026].
- 130 Renko ym., 2024.
- 131 Valtionosuuden piirissä on 125 museota, joista taidemuseoita on 37 %. 46 taidemuseota valtionosuuden piirissä, 54 yhteensä. Hirvi-Ijäs ym., 2024.
- 132 Hirvi-Ijäs ym., 2024.
- 133 Kasvinen ym. (toim.), 2024, s. 10.
- 134 Sokka ym., 2023; Hirvi-Ijäs ym., 2024.

Paljonko Suomessa on ammattitaiteilijoita?

Taiteilijapolitiikan tavoitteena on turvata moninainen taiteellinen ilmaisu ja taiteellisen työn toimintaedellytykset. Kulttuuripoliittisen selonteon mukaan ”kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa”.¹³⁵ Kysymystä siitä, kuinka paljon ammattitaiteilijoita yhteiskunta tarvitsee, on käsitelty monissa maissa taide- ja taiteilijapoliittisissa keskusteluissa.

Taiteilijuus on lähtökohtaisesti avoin ammatti ja toimijuus.¹³⁶ Siksi ammattitaiteilijoiden lukumäärästä ei ole yhtä selkeää avainlukua. Eri lähteet antavat erilaisia näkökulmia ammattitaiteilijakunnan kokoon. Luvut vaihtelevat sen mukaan, perustuuko tarkastelu rekisteriaineistoihin, kyselyihin vai tilastoihin. Tämä kertoo taiteilijoiden työn moniulotteisuudesta: he yhdistävät usein useita ammatteja, tulonlähteitä ja työmarkkina-asemia. Tilastoissa henkilölle kuitenkin määritellään yleensä vain yksi pääammatti tai pääasiallinen tulonlähde.

Taiteilijajärjestöjen jäsenmäärien perusteella Suomessa on arvioitu olevan noin 23 000–25 000 ammattitaiteilijaa. Arviointia vaikeuttavat monialainen toiminta ja jäsenyyksien päällekkäisyydet. Monella alalla, erityisesti arkkitehtuurissa ja muotoilussa, kaikki ammattilaiset eivät myöskään miellä itseään ensisijaisesti taiteilijoiksi.¹³⁷

Cuporen rekisteriaineistoon perustuvassa ammattitaiteilijatutkimuksessa ammattitaiteilijoita oli Suomessa **17 295** vuonna 2019. Tutkimuksen rajauksella ammattitaiteilijoiden osuus koko väestöstä oli 0,3 prosenttia. Osuus on samaa suuruusluokkaa kuin muissa Pohjoismaissa, vaikka rajaukset vaihtelevat maittain.¹³⁸ Ammattitaiteilijat keskittyvät Suomessa vahvasti suuriin kaupunkeihin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle.¹³⁹

Rekistereihin perustuvan työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2023 taide-, arkkitehtuuri- ja muotoilualojen ammateissa työllistyi **24 100 henkeä**. Eurostatin EU-työvoimatutkimukseen nojaavan erityistarkastelun mukaan taiteilijoina ja kirjailijoina työskenteli Suomessa 33 400 henkilöä vuonna 2024.¹⁴⁰ Lukujen eroja selittävät erilaiset määritelmät ja rajaukset.

AVAINLUVUT

<p>17 295</p> <p>Ammattitaiteilijat (2019)</p> <p>Osuus koko väestöstä: 0,3 %</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>24 104</p> <p>Työlliset taide-, arkkitehtuuri- ja muotoiluammateissa (2023)</p> <p>Osuus kaikista työllisistä: 1,0 %</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	---

135 VN, 2024.

136 Hirvi-Ijäs ym., 2021, s. 13.

137 Hirvi-Ijäs ym., 2023, s. 2.

138 <https://www.cupore.fi/uutishuone/taiteilijat-pohjoismaissa-maaritelmia-ja-lukumaaria/> [haettu 1.4.2026].

139 Cuporen Taiteilijana Suomessa -rekisteritutkimuksen tieto vuodelta 2019. Rekisteritietojen mukaan ammattitaiteilijoista 54 % oli naisia ja 46 % miehiä. Äidinkieleltään 90 % oli suomenkielisiä, 6 % ruotsinkielisiä ja 4 % muita äidinkieliä puhuvia.

140 Mukana ovat ISCO-08-luokat 264 (Authors, journalists and linguists) ja 265 (Creative and performing artists), jotka vastaavat Tilastokeskuksen Ammattiluokituksen 2010 luokkia 264 Toimittajat, kirjailijat ja kielitieteilijät ja 265 Taiteilijat. Esimerkiksi tuote- tai vaatesuunnittelijoita, arkkitehteja tai valokuvaajia ei laskettu mukaan.

Paljonko ammattitaiteilijat ansaitsevat?

Koska ammattitaiteilijoiden joukko voidaan rajata monin tavoin¹⁴¹, myös ansaintaa voidaan kuvata erilaisten avainlukujen kautta. Cuporen rekisteritutkimuksen mukaan ammattitaiteilijoiden käytettävissä olevien rahatulojen keskiarvo oli **29 255 euroa** vuonna 2019. Apurahat sisältyvät näihin tuloihin.

Rekisteritutkimuksen tulokset ovat varsin vastaavia kuin Taiteen ja kulttuurin barometrikyselyn tuottama tieto. Kaksi kolmesta (67 %) taiteilijasta arvioi kokonaistuloikseen ennen veroja alle 30 000 euroa vuonna 2023.

Moni ammattitaiteilija ansaitsee vähemmän kuin keskimääräinen suomalainen palkansaaja. Palkansaajien kokonaisansioiden keskiarvo vuonna 2024 oli 4 070 euroa kuukaudessa eli noin 49 000 euroa vuodessa.¹⁴² Samaan aikaan ansioissa on myös isoja eroja taiteilijakunnan sisällä. Esimerkiksi Cuporen rekisteritutkimuksen joukkoon kuuluvista ammattitaiteilijoista noin 1,5 prosenttia sai ansiotuloja yli 100 000 euroa vuonna 2019.

Monet ammattitaiteilijat yhdistävät useita tulonlähteitä. Taiteen ja kulttuurin barometrin mukaan 85 prosentilla taiteilijoista oli vuoden 2023 aikana vähintään kolme tulolajia, enimmillään yhdeksän. Yleisimmät tulonlähteet olivat palkkatyö, työkorvaukset ja palkkiot sekä apurahat. Omalla teosmyynnillä ja toimeksiannoilla oli toimeentulon kannalta merkitystä vähemmistölle taiteilijoista.¹⁴³ Taiteen tekemisestä saatujen tulojen osuus kokonaistuloista¹⁴⁴ oli mediaaniltaan **50 prosenttia** vuonna 2023.

Kolmasosa taiteilijoista ilmoitti saaneensa tuloja ulkomailta vuonna 2023. Näiden tulojen osuus kokonaistuloista oli keskimäärin 24 prosenttia (mediaani 10 %), ja ainakin vähän merkitystä niillä oli 38 prosentille vastaajista. Merkittäväksi ulkomailta saatavat tulot arvioi 13 prosenttia vastaajista.¹⁴⁵

Kulttuuripolitiikka sekä työ- ja elinkeinopolitiikka luovat keinoja ansaita toimeentuloa esimerkiksi myynnin, valtionosuusrahoituksen, apurahojen ja työkorvausten kautta. Samalla haasteena ovat epätyypilliset työsuhteet, tulonlähteiden yhdistely ja sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset, jotka koskevat myös muita toimialoja. Taiteilijoiden tulot heijastavat sekä kulttuuripoliittisia ratkaisuja että yksilöllisiä strategioita yhdistää erilaisia työ- ja tulonlähteitä.

Tulonlähteiden yhdistely koetaan osin pakoksi, mutta se on monelle myös toivottua: yli kolmannes taiteilijoista (38 %) haluaisi tulevaisuudessa yhdistellä erilaisia työllistymisen tapoja.¹⁴⁶ Taiteilijat ovat kuitenkin kyselyissä toistuvasti tuoneet esiin vaikeuksista yhdistää erilaisia työn tekemisen tapoja ja ansainnan muotoja sekä näihin liittyviä epäselvyyksiä viranomaistulkinnoissa.¹⁴⁷

AVAINLUVUT

<p>29 255 €</p> <p>Keskiarvo käytettävissä olevista rahatuloista (2019)</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>50 %</p> <p>Taiteen tekemisestä saatujen tulojen osuus kokonaistuloista, mediaani (2023)</p> <p><u>Lähde</u></p>
--	--

---

141 Ks. Paljonko Suomessa on ammattitaiteilijoita?

142 <https://stat.fi/julkaisu/cm1ks981cdm5107w7zeme1ot7> [haettu 31.12.2025].

143 Lahtinen ym., 2025, s. 24; s. 77.

144 Kokonaistuloihin sisältyvät käytettävissä olevat rahatulot.

145 Lahtinen ym., 2025, s. 26.

146 Lahtinen ym., 2025, s. 30.

147 Lahtinen ym., 2025, s. 8.

Miten teosten käyttö tuottaa taiteilijoille tuloja?

Tekijänoikeus on keskeinen osa taiteilijoiden ansaintaa ja kulttuuripolitiikan väline turvata luovan työn taloudellinen perusta. Taiteilijat voivat sopia teostensa käytöstä suoraan käyttäjien kanssa tai valtuuttaa tekijänoikeusjärjestöt hoitamaan oikeuksien valvontaa ja korvausten keräämistä.

Tekijänoikeuskorvausten kokonaismäärästä ei ole saatavilla taiteilijoille kohdistuvaa osuutta eikä eri taiteenalojen välisiä vertailukelpoisia lukuja, koska järjestöjen raportointitavat ja rajaukset poikkeavat toisistaan.¹⁴⁸ Tekijänoikeusjärjestöjen kautta kulkeva raha on lisäksi vain osa kaikista tekijänoikeuteen perustuvista korvauksista, sillä osa taiteilijoista tekee suoria sopimuksia teosten käyttäjien kanssa. Näistä ei ole kattavaa tilastotietoa. Tekijänoikeuskorvausten merkityksestä eri aloilla on kokonaisuudessaan heikosti tietoa.

Vuonna 2024 Suomessa toimivat seitsemän tekijänoikeusjärjestöä¹⁴⁹ tilittivät tekijöille yhteensä **165,1 miljoonaa euroa**. Yli 40 prosenttia tästä summasta oli musiikkialan järjestön, Teoston, tilittämiä korvauksia.

Suomi sijoittuu kansainvälisesti korkealle tekijänoikeuskorvausten kerääjänä. CISAC-järjestön (International Confederation of Societies of Authors and Composers) jäsenistä Suomi sijoittui korkealle erityisesti kirjallisuuden (4. sija) ja visuaalisten taiteiden (10. sija) tekijänoikeuskorvausten kerääjänä.¹⁵⁰ Suomi oli järjestön jäsenistä suurin lainauskorvauksien¹⁵¹ kerääjä. CISAC:n jäsenet keräsivät lainauskorvauksia vuonna 2024 noin 26 miljoonaa euroa, joista Suomessa kerättyjen korvausten osuus oli lähes puolet.¹⁵²

Suurimmalle osalle suomalaisista taiteilijoista tekijänoikeuskorvausten merkitys toimeentuloon on vähäinen. Taiteen ja kulttuurin barometrin mukaan vain **14 prosenttia** taiteilijoista arvioi niillä olevan melko tai hyvin suurta merkitystä. Tekijänoikeuskorvausten merkitys toimeentuloon oli suurin kirjallisuuden (27 %) ja musiikin aloilla (19 %), kun taas muilla taiteenaloilla merkityksen melko tai hyvin suureksi määritelleiden osuus jäi alle kymmeneen prosenttiin.¹⁵³

Taiteilijoiden kohtaamat tekijänoikeudelliset ongelmat liittyvät ennen kaikkea sopimukseen, korvausten suuruuteen ja tekijänoikeusosaamiseen.¹⁵⁴ Lähes puolet barometriin vastanneista taiteilijoista on kokenut epätasavertaisuutta neuvotellessaan teostensa käytöstä. Digitaalisiin alustoihin liittyvät sopimusehdot koetaan usein epäselviksi tai kohtuuttomiksi suhteessa maksettuihin korvauksiin.¹⁵⁵

Tekijänoikeusjärjestelmä liittyy tiiviisti alustatalouteen, digitaalisiin jakelukanaviin ja kansainvälisiin markkinoihin, joissa teosten käyttö ja ansaintamallit muuttuvat nopeasti. Digitalisaatio vaikuttaa taiteilijoiden ansaintaan eri tavoin eri taiteenaloilla. Esimerkiksi visuaalisten taiteiden alalla teosten digitaalinen käyttö ei Suomessa tuota tuloja samassa mittakaavassa kuin monissa muissa Euroopan maissa.¹⁵⁶ Samalla musiikin ja kirjallisuuden aloilla käytiin vuonna 2025 vilkasta keskustelua alustatalouden vaikutuksista tekijöiden ansaintaan.¹⁵⁷ Myös

korvaukset teosten käytöstä tekoälyn kouluttamiseen ovat nousseet ajankohtaiseksi tekijänoikeuskysymykseksi.¹⁵⁸

Tekijänoikeusbarometrin vastaajista 89 prosenttia oli täysin tai osittain samaa mieltä siitä, että luovan työn tekijöiden tulee saada korvaus sen mukaan, kuinka paljon heidän teoksiaan hyödynnetään.¹⁵⁹ Tämä korostaa tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä oikeudenmukaisen ansainnan turvaajana muuttuvassa mediaympäristössä.

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">165,1 milj. €</p> <p style="text-align: center;">Tekijänoikeusjärjestöjen tilittämät korvaukset yhteensä (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">14 %</p> <p style="text-align: center;">Osuus taiteilijoista, joiden toimeentulolle tekijänoikeuskorvauksilla vähintään melko suuri merkitys (2023)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
---	---

-
- 148 Eri taiteenaloilla toimivien tekijänoikeusjärjestöjen historialliset taustat ovat erilaisia, ja niiden toimintamuodot ovat eri tavoin vakiintuneita, ks. mm. <https://www.cupore.fi/tutkimukset/tekijanoikeuden-yhteishallinnointi-2020-2021/> [haettu 1.4.2026]. Osa tekijänoikeusjärjestöistä edustaa useiden alojen taiteilijoita, eikä tilityksiä raportoida vertailukelpoisesti taiteenaloittain.
- 149 APFI, Gramex, Kopiosto, Kuvasto, Sanasto, Teosto ja Avate. <https://tekijanoikeus.fi/tekijanoikeus/jarjestot/> [haettu 27.11.2025].
- 150 CISAC, 2025, s. 40; 48.
- 151 *rental and public lending rebounds*
- 152 152 CISAC, 2025, s. 47; 49. Oikaisu 4.6.2026: Kappaleeseen on lisätty täsmennykset siitä, että kappaleessa esitetyt Suomen sijoitukset tekijänoikeuskorvausten kerääjänä koskevat tekijänoikeusjärjestöjen kansainvälisen kattojärjestön CISAC:n jäseniä eivätkä sijoitukset perustu maakohtaisesti kerättyyn kokonaisdataan lainauskorvausmääristä. Aiemmin raportissa esitettiin virheellisesti tietoa siitä, että Suomi olisi maailman suurin lainauskorvausten kerääjä ja että korvauksia kerättiin maailmanlaajuisesti noin 26 miljoonaa euroa. Tosiasiassa Suomi oli järjestölle raportoivista jäsenistä suurin lainauskorvausten (engl. rental and public lending rebounds) kerääjä, ja kerättyjen lainauskorvausten määrä koskee vain järjestön jäsenten raportoimia summia. CISAC:n aineisto ei kuvaa maailmanlaajuisista lainauskorvausten kokonaismäärää. Lisäksi lukuihin vaikuttavat kansalliset lainsäädännöt, korvausjärjestelmät sekä kirjastolainaamisen määrä.
- 153 Suurin osa vastaajista (44 %) ilmoitti toimivansa visuaalisten taiteiden aloilla. Seuraavaksi eniten vastasivat esittävien taiteiden (31 %), kirjallisuuden (26 %) ja musiikin (18 %) ja audiovisuaalisten taiteiden aloilla (17 %) toimivat taiteilijat. Ks. Lahtinen ym. 2025, s. 13; 25.
- 154 Myös tutkijat usein kokevat olevansa yksin tekijänoikeudellisia kysymyksiä selvitellessään ja saatavilla oleva tieto voidaan kokea ristiriitaiseksi. Ks. Kautio ym., 2025.
- 155 Lahtinen ym., 2025, s. 78–79.
- 156 <https://kuvasto.fi/2025/11/cisac-visuaalisten-taiteiden-tekijanoikeuskorvaukset-kasvussa-maailmalla-suomi-jaa-kehityksesta-jalkeen/> [haettu 31.3.2026].
- 157 Ks. mm. <https://yle.fi/a/74-20194913>; <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011637024.html> [haettu 31.3.2026].
- 158 Ks. esim. Tekijänoikeusbarometri, 2025; Opetus- ja kulttuuriministeriön Tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan AI - pienryhmien I, II ja III loppuraportit: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM046:00/2023> [haettu 31.3.2026].
- 159 Tekijänoikeusbarometri, 2025.

Paljonko Suomessa luodaan uusia teoksia?

Uusien teosten luominen on taiteellisen toiminnan ydintä. Taiteen vapaus on turvattu Suomen perustuslaissa, ja kulttuuripolitiikan tehtävä on luoda edellytyksiä sille, että taiteilijat voivat tuottaa uusia teoksia monimuotoisesti ja riippumattomasti.

Vuosittain syntyvien teosten kokonaismäärästä eri taiteenaloilla ei ole kattavaa tilastoa. Tilastot kattavat pääosin julkisesti esitettävät ja julkaistavat teokset, mikä tarjoaa mittakaavaa taiteellisen tuotannon volyyymistä. Kuitenkaan esimerkiksi vapaan kentän teatteritoimijoiden kantaesityksistä tai julkisen taiteen uusista teoksista ei ole kattavaa tietoa. Osa uusista teoksista syntyy pienimuotoisina tuotantoina, digitaalisilla alustoilla tai yhteisötaiteen ja kokeellisen taiteen piirissä, joista ei ole yhtenäistä tilastointia. Rahoitusjärjestelmien ulkopuolella, väliaikaisissa tuotantorakenteissa ja uusissa jakelukanavissa tapahtuva jää helposti tilastoinnin ulkopuolelle. Rahoitusmuodoilla on vaikutusta: hankerahoitus voi usein painottua teosten tuotantoon, kun taas esittämiseen ja levittämiseen voi olla vaikeampi löytää rahoitusta.

Vuonna 2024 julkaistiin **639** kaunokirjallisuuden uutta kotimaista nimikettä ja järjestettiin **48** kotimaisten pitkien elokuvien ensi-iltaa. Orkesterimusiikin kotimaisia kantaesityksiä toteutettiin **120** ja valtionosuusteattereiden kantaesityksiä **226** kaudella 2023–2024.¹⁶⁰ Vapaan kentän tanssiryhmillä ja koreografeilla oli **85** kantaesitystä ja vapaan kentän sirkustoinnilla kantaesityksiä oli **27** kappaletta vuonna 2024. Musiikin tekijöiden ja kustantajien järjestö Teostoon rekisteröitiin **68 480** teosta vuonna 2025.

Digitalisaatio vaikuttaa monin tavoin taiteelliseen työhön ja uusien teosten luomiseen. Reilu kolmannes (37 %) Taiteen ja kulttuurin barometriin vastanneista taiteilijoista piti tekoälyä mahdollisena uhkana tekijänoikeuksiensa toteutumiseksi.¹⁶¹ Kattavaa tietoa tekoälyn käytön yleisyydestä ja kokemuksista taiteellisessa luomisessa ei Suomessa toistaiseksi ole. Tekoälyn lisääntyvä käyttö haastaa tekijyyden määrittelyä ja edellyttää kasvavaa tekijänoikeusosaamista.¹⁶² Ylen tuoreen tutkimuksen mukaan 8 prosentille suomalaista on yhdentekevää, onko taideteoksen luonut ihminen vai tekoäly.¹⁶³

Vuonna 2025 taiteen vapaudesta ja sen rajoittamisesta keskusteltiin laajasti useissa Euroopan maissa, kuten Puolassa, Slovakiassa ja Unkarissa, joissa valtio on pyrkinyt vaikuttamaan kulttuurilaitosten sisältöihin ja rajaamaan kriittisiä ääniä.¹⁶⁴ Suomessa keskustelua aktivoi muutos vertaisarvioinnissa: vuoden 2026 alusta voimaan tulleen lain mukaan Kuvien yhteydessä toimiva taide- ja kulttuurineuvosto päättää vertaisarviointiin perustuen valtion taiteilija-apurahoista ja taidepalkinnoista. Päätösten valmistelu tapahtuu asiantuntijapankista koottavissa asiantuntijapaneelissa. Muutosta koskevissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti vertaisarvioinnin asemaan, alueellisen asiantuntemuksen säilymiseen ja niin sanotun käsivarren mitan periaatteen toteutumiseen.¹⁶⁵

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">639</p> <p style="text-align: center;">Kaunokirjallisuuden uudet kotimaiset nimikkeet (2024)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>	<p style="text-align: center;">48</p> <p style="text-align: center;">Kotimaisten pitkien elokuvien ensi-illat (2024)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>
<p style="text-align: center;">120</p> <p style="text-align: center;">Orkesterimusiikin kotimaiset kantaesitykset (2024)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>	<p style="text-align: center;">226</p> <p style="text-align: center;">Valtionosuusteattereiden kantaesitykset (2023–24)¹⁶⁶</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>
<p style="text-align: center;">85</p> <p style="text-align: center;">Vapaiden tanssiryhmien ja yksittäisten koreografien kantaesitykset (2024)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>	<p style="text-align: center;">27</p> <p style="text-align: center;">Vapaiden sirkusryhmien kantaesitykset (2024)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>
<p style="text-align: center;">68 480</p> <p style="text-align: center;">Teostoon rekisteröidyt teokset (2025)</p> <p style="text-align: center;">Lähde</p>	

-
- 160 166 puheteatterien kantaesitystä, 43 tanssiryhmien ja -tuotantokeskusten kantaesitystä, 12 sirkusryhmien kantaesitystä ja seitsemän Suomen kansallisoopperan ja -baletin kantaesitystä. Teatterin kantaesitykset tilastoidaan näytäntökausittain syksy 2023 – kevät 2024, ei kalenterivuosittain.
- 161 Lahtinen ym., 2025, s. 57.
- 162 Vrt., tieteellinen tutkimus, ks. Kautio ym., 2025.
- 163 Ylen Kulttuuritutkimus 2026: <https://drive.google.com/file/d/1803fFTmPCxKp5UkXp5tap1gPqaNFABru/view> [haettu 13.4.2026].
- 164 Hiljainen kulttuurisota uhkaa demokratian sydäntä – The Ulkopolitist [haettu 2.1.2026].
- 165 https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2025/31#OT1_OT6_OT7 7.8. [haettu 2.1.2025].
- 166 Vos-puheteatterit ja Suomen Kansallisteatteri, Vos-tanssiryhmät ja -tuotantokeskukset, Vos-sirkusryhmät sekä Suomen kansallisooppera ja -baletti. Vapaan kentän teatteriryhmien kantaesitysten määrä ei ole saatavilla.

Millaisiksi taiteilijat kokevat työskentelynsä edellytykset?

Taiteilijoiden työskentelyedellytykset vaikuttavat taiteen ilmaisun moninaisuuteen ja alan elinvoimaan. Vaikka kulttuuripolitiikan kautta on jo 1950–60-luvulta saakka pyritty kehittämään taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä ja toimeentuloa, taiteilijat itse kokevat työ- ja tulotilanteensa usein epävarmaksi. Tilanne on nostanut esiin kysymyksiä kulttuuripolitiikan epäonnistumisesta.¹⁶⁷

Tilastot ja kyselyt osoittavat, että taiteilijat kokevat työskentelynsä usein epävarmaksi. Taiteilijoiden arvio työhyvinvoinnistaan oli keskiarvoltaan **6,5** asteikolla 1–10 vuonna 2023. Vaikka oma taide nähdään tärkeäksi myös muille, yhteiskunnallisen arvostuksen ja palautteen puute sekä toimeentulon epävarmuus saavat monet taiteilijat epäilemään omaa osaamistaan, mikä heikentää kokemusta työn merkityksellisyydestä.¹⁶⁸ Nuoret taiteilijat arvioivat työhyvinvointinsa alhaisimmaksi ja kokevat enemmän työperäistä stressiä.¹⁶⁹

Taiteen ja kulttuurin barometrin 2024 mukaan **45 prosenttia** taiteilijoista oli viimeisen vuoden aikana harkinnut ammatinvaihtoa tai vaihtanut ammattia, mikä liittyy etenkin toimeentulon epävarmuuteen ja taiteen heikkoon arvostukseen. Kulttuurialaan kohdistuvat rahoitusleikkaukset ovat ennestään lisänneet epävarmuutta ja näköalattomuutta.¹⁷⁰ Nuorimpien, alle 35-vuotiaiden vastaajien joukossa ammatinvaihtoa harkinneiden osuus oli keskimääräistä suurempi (55 %).

Kokemus osallisuudesta on taiteilijoilla hieman heikompi kuin aikuisväestöllä keskimäärin. Taiteilijoiden osallisuuden kokemuksen keskiarvo oli **71** (asteikolla 0–100) vuonna 2022, kun aikuisväestöllä keskimäärin se oli 75,2 vuonna 2019.¹⁷¹ Osallisuuden kokemukseen vaikuttavat työmarkkina-asema, työskentelyn pää- tai sivutoimisuus sekä työyhteisöön kuuluminen. Harva taiteilija kuuluu työterveyshuollon piiriin, ja fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin palvelujen käyttö on vähäistä, usein korkean hinnan tai tiedon puutteen vuoksi.¹⁷²

Työnteon muodot moninaistuvat jatkuvasti eri toimialoilla, ja taiteilijoita on pidetty työelämän murroksen edelläkävijöinä.¹⁷³ Itsensätyöllistäjyys on työllistymisen tapa, jonka koetaan edellyttävän yksilöltä selvästi palkansaajuutta enemmän.¹⁷⁴ Samalla monet työllisyyden ja toimeentulon ongelmat liittyvät rakenteisiin ennemmin kuin yksilöihin.¹⁷⁵

Yrittäjyyden ja palkkatyön yhdistämistä pyritään parantamaan parhailaan kehitettävällä yhdistelmävakuutusmallilla. Monen taiteilijan työnteon ja ansainnan näkökulmasta on oleellista, sisällytetäänkö vakuutuksen piiriin myös apurahalla tehty työ.¹⁷⁶ Taiteilijoiden työhyvinvointi edellyttäisi kyselyvastausten mukaan nykyistä vakaampaa toimeentuloa, oikeudenmukaisempaa ansaintaa ja mahdollisuutta keskittyä taiteen tekemiseen. Työhyvinvointia parantaisivat merkittävästi yhdenvertaisemmat sosiaaliturva ja työterveyspalvelut.¹⁷⁷

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">6,5</p> <p style="text-align: center;">Taiteilijoiden arvio työhyvinvoinnistaan (keskiarvo, asteikko 1–10) (2023)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">45 %</p> <p style="text-align: center;">Harkinnut ammatinvaihtoa tai vaihtanut ammattia pois taidealalta viimeisen 12 kuukauden aikana (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">71,0</p> <p style="text-align: center;">Kokemus osallisuudesta, taiteilijat (asteikolla 0–100) (2022)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	

-
- 167 Mm. Mangset, 2018.
 168 Ruusuvirta ym., 2023, s. 26.
 169 Ruusuvirta ym., 2023; Lahtinen ym., 2025.
 170 Lahtinen ym., 2025, s. 77.
 171 FinSote, 2019.
 172 Ruusuvirta ym., 2023, s. 80.
 173 Sutela, 2023; Hirvi-Ijäs ym., 2020, s. 29.
 174 Haapala, 2024.
 175 Ansio ym. 2024, s. 48.
 176 Lahtinen ym., 2025, s. 80.
 177 Ruusuvirta ym. 2023, s. 84.

NÄKÖKULMA: KANSALAISSYHTEISKUNTA JA DEMOKRATIA

Tutkimusten mukaan kulttuuri rakentaa luottamusta ja yhteisöllisyyttä, vahvistaa osallisuutta ja kokemusta vaikutusmahdollisuuksista sekä kehittää medialukutaitoa ja kriittistä ajattelua. Kulttuuri voi myös tarjota turvallisia alustoja vaikeiden kysymysten käsittelyyn ja toimia vastakkainasettelua purkavana voimana.¹⁷⁸ Käytännössä kulttuuritoiminnan rooli demokratian vahvistajana toteutuu erityisesti paikallistasolla, jossa kunnat vastaavat kulttuuritoiminnan järjestämisestä usein yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa.

Lain mukaan kaikkien kuntien tulee järjestää kulttuuritoimintaa paikalliset olosuhteet ja väestöryhmien tarpeet huomioiden. Vaihtelevia toimintaympäristöjä heijastaa jo yksin kuntien asukasluvun vaihtelu 101 asukkaan Sottungasta noin 684 000 asukkaan Helsinkiin.¹⁷⁹ Valtaosa kunnista suunnittelee kulttuuritoimintaa yhdessä eri alueiden asukkaiden kanssa.¹⁸⁰ Kolme neljästä kunnasta (77 %) arvioi vuonna 2023 edistävänsä hyvin tai erittäin hyvin kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa.¹⁸¹

Asukasrakenne ja sen kehitys on hyvin vaihtelevaa eri puolilla Suomea. Maahanmuutto keskittyy pääkaupunkiseudulle, jossa monikulttuurisuus on erityisen merkittävä ilmiö. Kasvukeskusten ulkopuolella taas korostuu ikääntyneiden suhteellisen osuuden kasvu sekä lasten ja nuorten määrän väheneminen.

Kolmannella sektorilla on Suomessa vakiintunut ja keskeinen rooli kulttuuritoiminnan toteuttajana. Se tuottaa laajasti taide- ja kulttuuripalveluja, koostaa ihmisiä harrastusten pariin ja tukee julkisen kulttuuripolitiikan tavoitteita. Paikallisella tasolla yhdistystoiminta on erityisen tärkeää kulttuuritarjonnan ja yhteisöllisyyden kannalta.¹⁸² Osallisuus, luottamus ja yhteisöllisyys syntyvät arjen kohtaamisissa ja kokemuksesta tulla kuulluksi ja nähdyksi.

178 VN, 2014; European Commission, 2023c.

179 <https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/tietotuotteet-ja-palvelut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat-ja-vaestotiedot> [haettu 4.1.2026].

180 THL, 2025.

181 <https://www.cupore.fi/ uutishuone/ppa-raportointi/#kuvio-1> [haettu 13.4.2026].

182 Kumpulainen & Luonila, 2025.

Millaista kulttuuritarjontaa on eri puolilla maata?

Kulttuuritarjonnan määrä ja monipuolisuus kuvaavat keskeisiin kulttuuripoliittisiin tavoitteisiin kuuluvaa kulttuurin saatavuutta. Saatavuutta ympäri maata turvataan julkisen rahoituksen kautta. Tässä keskeinen rooli on kunnilla, jotka järjestävät kulttuuritoimintaa yksin sekä yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat toteuttavat kulttuuritarjontaa myös ilman julkista sektoria.

Koska kulttuuritarjonta on kokonaisuudessaan hyvin monimuotoista, sen määrästä ei ole kattavaa kokonaiskuvaa. Tilastot antavat mittakaavaa osasta kulttuuripalvelutarjontaa.

Yleiset kirjastot kuuluvat kattavimpaan kulttuuritarjontaan, sillä niiden toiminnan järjestäminen on kuntien lakisääteinen tehtävä.¹⁸³ Vuonna 2025 Suomessa toimi **694** yleisten kirjastojen toimipistettä eli keskimäärin kaksi kuntaa kohti.

Muu tarjonta ei jakaudu kuntiin tasaisesti. Yleisimpään kuntien järjestämään kulttuuritarjontaan kuuluvat vierailevat musiikki- ja näyttämötaiteen esitykset, kulttuuritapahtumat, lapsille ja nuorille suunnattu harrastustoiminta, musiikin taiteen perusopetus sekä aikuisten ohjattu kulttuuriharrastaminen. Näitä oli tarjolla yli 90 prosentissa kunnista vuonna 2023.¹⁸⁴

Elokuvateatterisaleja oli **380** ja keikka- ja konserttipaikkoja **377** vuonna 2024. Yksityisen sektorin palvelutarjontaa on vaihtelevasti tarjolla etenkin pienemmissä kunnissa. Ammattimainen kulttuuritoiminta (muun muassa taide- ja kulttuurilaitokset) keskittyvät etenkin asukasluvultaan suurimpiin kaupunkeihin. Valtionosuusmuseoita oli **125** ja esittävän taiteen valtionosuuslaitoksia **100** vuonna 2025. Taidegallerioita oli **127** vuonna 2024.

Kuntien toimintaympäristö on murroksessa väestömuutosten, alueellisen eriytymisen, taloudellisten paineiden ja hallinnollisten uudistusten vuoksi. Valtion linjaukset mahdollistavat osaltaan kuntien erilaistumisen palvelurakenteissa¹⁸⁵, ja vuonna 2025 keskusteltiin laajasti kuntien ja niiden palvelutarjonnan tulevaisuudesta. Suomen Kuntaliiton mukaan Suomella ei ole varaa nykyisiin palveluihin eikä nykyisiin rakenteisiin ja kuntien tulevaisuudesta olisi tarpeen käynnistää parlamentaarinen työ.¹⁸⁶

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">694</p> <p style="text-align: center;">yleisten kirjastojen toimipisteet (2025) </p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">380</p> <p style="text-align: center;">elokuvateatterisalit (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">377</p> <p style="text-align: center;">keikka- ja konserttipaikat (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">125</p> <p style="text-align: center;">valtionosuusmuseot (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">100</p> <p style="text-align: center;">esittävän taiteen valtionosuuslaitokset (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">127</p> <p style="text-align: center;">taidegalleriat (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>

183 Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 5 §.

184 Peruspalvelujen arviointi 2023: kuntien kulttuuritoiminta:
<https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/#kuvio-7> [haettu 7.4.2026].

185 Hallitusohjelma luku 3.1: mukaan "[k]untien tulevaisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi on tärkeää tunnistaa ja sallia kuntien erilaistuminen" VN, 2023; s. 53–55.

186 <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2025/kuntaliitto-vetoaa-ministeri-ikoseen-parlamentaarinen-tyo-kuntien-tulevaisuudesta> [haettu 28.11.2025];
<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2025/erot-kuntien-veroprosenteissa-uhkaavat-reveta-ennennakemattomiin-lukemiin> [haettu 28.11.2025].

Millaista kulttuuritarjontaa kohdennetaan lapsille ja nuorille?

Lasten ja nuorten kulttuuritarjonta on keskeinen osa suomalaista kulttuuripolitiikkaa. *Kulttuuripoliittinen selonteko* ja hallitusohjelma korostavat lasten ja nuorten oikeutta osallistua taiteeseen ja kulttuuriin sekä tavoitetta turvata jokaiselle vähintään yksi mieluisa harrastus.¹⁸⁷ YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsilla on oikeus osallistua kulttuuri- ja taide-elämään yhdenvertaisesti. Kunnilla on tärkeä rooli näiden oikeuksien toteutumisessa, ja peruskoulu on muodostunut keskeiseksi väyläksi tasa-arvoisen kulttuurikasvatuksen tarjoamisessa koko ikäluokalle.

Kuten kulttuuritoiminta yleisesti, myös lapsille ja nuorille kohdennettu tarjonta on kokonaisuudessaan hyvin monimuotoista, eikä sen määrästä ole kattavaa tilastotietoa.

Lasten ja nuorten kulttuuritarjonnan keskeisiä rakenteita ovat lastenkulttuurikeskukset ja taiteen perusopetus. Vuonna 2025 Suomen lastenkulttuuriliitolla oli **37** jäsentä. Vuodelle 2025 OKM:n avustukset lastenkulttuurikeskuksille ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liitolle jakautuivat 24 toimijalle. Summa oli yhteensä 2,3 miljoonaa euroa.¹⁸⁸

Taiteen perusopetus on koulun ulkopuolista, ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua taidekasvatusta, jota järjestetään musiikissa, kuvataiteessa, tanssissa, teatterissa, sirkuksessa, sanataiteessa, mediataiteessa, käsityössä ja arkkitehtuurissa. Vuonna 2024 opetusta annettiin yhteensä noin 2,2 miljoonaa tuntia, joista 80 prosenttia musiikissa. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa toimi **267** taiteen perusopetusta tarjoavaa oppilaitosta vuonna 2024.

Taiteen perusopetuksen valtionosuusjärjestelmä on monikanavainen ja perustuu opetustuntikohtaiseen valtionosuusrahoitukseen¹⁸⁹, kuntien yleiskatteellisiin valtionosuuksiin¹⁹⁰ sekä vapaan sivistystyön opetustuntikohtaiseen valtionosuusrahoitukseen. Lisäksi myönnetään erillisiä kehittämisavustuksia.¹⁹¹ Taiteen perusopetusta koskevaa lakia ja rahoitusjärjestelmää uudistetaan parhaillaan, jotta saatavuus ja alueellinen tasa-arvo vahvistuisivat.¹⁹² Myös tilastointia uudistetaan kattamaan tietoaukkoja.¹⁹³

Taideoppilaitosten tarjonta ja käyttäjät keskittyvät pääkaupunkiseudulle ja suurimpiin kaupunkeihin.¹⁹⁴ Taiteen perusopetusta järjestettiin 85 prosentissa kunnista vuonna 2024, mutta oppilaista 43 prosenttia oli Uudellamaalla. Helsingin osuus oli yksin 16 prosenttia.¹⁹⁵ Myös kuntien sisällä erot ovat suuria: esimerkiksi Helsingissä joillakin alueilla vain muutama prosentti lapsista osallistuu taiteen perusopetukseen, kun keskusta-alueilla osallistumisaste ylittää 40 prosenttia.¹⁹⁶

Noin puolet kunnista arvioi tarjoavansa hyvin tai erittäin hyvin mahdollisuuksia tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen.¹⁹⁷ Kulttuurikasvatussuunnitelma oli vuonna 2025 käytössä valtaosassa (86 %) kunnista¹⁹⁸ ja sen on todettu monipuolistaneen koulujen kulttuurikasvatusta ja tehneen siitä tavoitteellisempaa¹⁹⁹, vaikka toteutustavat ja rahoitus vaihtelevat kunnittain voimakkaasti.²⁰⁰

Valtakunnallisista ohjelmista Taidetestaajat on vakiinnuttanut asemansa osana monien kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmia ja tavoittaa käytännössä koko 8.-luokkalaisten ikäluokan.²⁰¹ Harrastamisen Suomen malli on puolestaan lisännyt maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteyteen ja tavoittaa noin neljänneksen peruskoululaisista.²⁰² Mallia laajennettiin vuonna 2025 toiselle asteelle.

Lapsimäärän väheneminen suurimmassa osassa maata ja vieraskielisen väestön kasvu erityisesti suurissa kaupungeissa lisäävät osaltaan tarvetta kohdentaa palveluja uudella tavalla. Mahdollisuus osallistua ohjattuihin taide- ja kulttuuriharrastuksiin on edelleen vahvasti sidoksissa perheen koulutus- ja tulotason. Alueellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus muodostavat keskeisen haasteen lasten ja nuorten kulttuuritarjonnan yhdenvertaiselle saatavuudelle.²⁰³ Samalla lasten ja nuorten omaehtoinen ja itsenäinen harrastaminen on huomattavasti yleisempää verrattuna ohjattuun harrastamiseen ja tärkeää etenkin haja-asutusalueilla, jossa ohjattua tarjontaa on vähän.²⁰⁴ Tutkimusten mukaan harrastusryhmät tukevat lasten hyvinvointia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, mutta vaikutukset ovat heikompia sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevilla lapsilla.²⁰⁵

AVAINLUVUT

<p>37</p> <p>lastenkulttuurikeskukset (2025)</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>267</p> <p>taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>
---	---

- 187 VN, 2024, s. 25; VN, 2023, s. 93; 95.
- 188 Avustukset lasten taide- ja kulttuuritapahtumille ja Suomen taide- ja kulttuurikasvatuksen observatoriolle: 247 400 €. Avustukset lastenkulttuurikeskuksille ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liitolle: 2 048 000 €. <https://okm.fi/-/lastenkulttuurin-seka-lasten-ja-nuorten-kulttuuri-ja-mediakasvatuksen-edistaminen> [haettu 25.3.2026].
- 189 Opetustuntikohtainen valtionosuusrahoitus on laskennallinen ja perustuu vahvistettuihin opetustuntimääriin, laskennalliseen yksikköhintaan sekä valtionosuusprosenttiin. Opetustuntia kohden vahvistettava yksikköhinta lasketaan koulutuksen järjestäjien toteutuneiden kustannusten perusteella. Ks. Suominen, 2019.
- 190 Peruspalvelujen valtionosuutta voidaan käyttää taiteen perusopetukseen, mutta sitä ei olla korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen.
- 191 OKM, 2025, s. 13–15.
- 192 <https://okm.fi/uudistuva-taiteen-perusopetus> [haettu 1.4.2026].
- 193 Vuoden 2026 alusta alkaen Tilastokeskuksen kulttuuritilastointi laajenee kattamaan myös taiteen perusopetuksen tietoja, <https://stat.fi/fi/uutinen/Kulttuuritilastointi-laajenee-taiteen-perusopetuksen-tietosisaelloilla> [haettu 1.4.2026].
- 194 <https://www.taidejakulttuuri.fi/statistic/tpo-oppilaitokset/> [haettu 1.4.2026].
- 195 Tilastokeskus, taiteen perusopetus 2024: <https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfpdyt2o0vq407unrklqkow> [haettu 31.3.2026] Uudellamaalla asuu 33 % Suomen alle 18-vuotiaista, Helsingissä 11 %. <https://stat.fi/fi/tilasto/vaerak> [haettu 31.3.2026].
- 196 Inkinen, 2022.
- 197 2023, <https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/#kuvio-1> [haettu 14.4.2026].
- 198 THL, 2025. Kuntia, joissa on kulttuurikasvatussuunnitelma: 250.
- 199 Kanerva & Lahtinen, 2025; Pääjoki, 2021.
- 200 Kanerva & Lahtinen, 2025; Suomen lastenkulttuuriliitto, 2025.
- 201 Manu ym., 2025, s. 15. Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelman jatko on avoinna, sillä ohjelman säätiörahoitus päättyy kesän 2027 jälkeen: <https://taidetestaajat.fi/news/taidetetaus-vaarassa-loppua-saatiorahoitus-paattyy-kesaan-2027> [haettu 10.4.2026].
- 202 Me-säätiö, 2024.
- 203 Mm. Anttila ym., 2017; Vismanen ym., 2016; Lähteenmaa, 2021; Heikkilä, 2022; Me-säätiö, 2024.
- 204 Aapola-Kari (toim), 2023; Kankaanranta, 2025; Salasuo ym. (toim.), 2023; Kivijärvi & Happonen (toim.) 2025; THL:n Kouluterveyskysely: <https://thl.fi/tutkimus/hankkeet/kouluterveyskysely> [haettu 14.4.2026].
- 205 Me-säätiö, 2024.

Missä kulttuuripalvelut sijaitsevat suhteessa siihen, missä suomalaiset asuvat?

Kulttuuripalvelujen yhdenvertainen saavutettavuus kuuluu suomalaisen kulttuuripolitiikan keskeisiin päämääriin. *Kulttuuripoliittisen selonteon* mukaan monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus.²⁰⁶ Saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, millä tavoin ja miten hyvin kulttuuripalvelut ovat erilaisten ihmisten käytettävissä.²⁰⁷ Hyvin saavutettavilla kulttuuripalveluilla on tärkeä rooli muun muassa yhteisöllisyyden edistämässä, syrjäytymisen ehkäisyssä ja hyvässä elämänlaadussa, jotka kuuluvat kuntalaisten näkökulmasta keskeisiin kuntien elinvoimaa rakentaviin tekijöihin.

Saavutettavuus liittyy siihen, miten hyvin erilaiset ihmiset voivat tosiasiallisesti käyttää kulttuuripalveluja riippumatta asuinpaikasta, iästä, toimintakyvystä tai taloudellisesta tilanteesta. Saavutettavuudesta ei ole kattavaa tilastotietoa. Tietoa on lähinnä alueellisesta saavutettavuudesta eli siitä, miten kulttuuripalvelut sijaitsevat suhteessa väestöön.

Vuonna 2024 enintään kymmenen kilometrin päässä kirjastosta asui **94 prosenttia**, elokuvateatterista **87 prosenttia**, museosta **71 prosenttia** ja teatterista **55 prosenttia** suomalaisista. Laskenta ei ota huomioon kuntarajoja vaan perustuu etäisyyksiin palveluihin. Koska palvelut keskittyvät kirjastoja lukuun ottamatta etenkin väestöltään suuriin kuntiin, saavutettavuus on monissa kunnissa tätä heikompi.²⁰⁸

Alueellisen saavutettavuuden eroista huolimatta enemmistö (72 %) kunnista arvioi edistävänsä hyvin tai erittäin hyvin kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta, joka kuuluu kuntien lakisääteisiin tehtäviin.²⁰⁹

Alueellista saavutettavuutta ei kuvaa yksin palvelujen pysyvä maantieteellinen sijainti. Lähes 90 prosenttia kunnista vie kulttuuripalveluja kunnan eri alueille ja yli puolet (58 %) kuljettaa kuntalaisia kulttuuripalveluihin.²¹⁰ E-kirjastoon on liittynyt tällä hetkellä 280 kuntaa ja palvelun piirissä on 97 prosenttia Suomessa asuvista.²¹¹ Lisäksi digitaalinen tarjonta on yleistynyt erityisesti kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa. Maaseutumaisissa kunnissa digitaalisten palvelujen pysyvät käytännöt ovat harvinaisempia, mikä osaltaan lisää alueellisia eroja.²¹² Digitalisaatio muuttaa palvelujen saavutettavuutta monin tavoin, mutta sen vaikutuksista on toistaiseksi vain rajallisesti tutkimustietoa.

AVAINLUVUT

<p>94 %</p> <p>enintään 10 km:n päässä kirjastoista asuvien suomalaisten osuus (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>87 %</p> <p>enintään 10 km:n päässä elokuvateatterista asuvien suomalaisten osuus (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>
<p>71 %</p> <p>enintään 10 km:n päässä museosta asuvien suomalaisten osuus (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>55 %</p> <p>enintään 10 km:n päässä teatterista asuvien suomalaisten osuus (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>

206 VN, 2024, s. 22.

207 Mm. Ruusuvirta ym., 2018.

208 Keskimääräisen kunnan tilannetta kuvaa kunnittaisten saavutettavuuslukujen keskiarvot. Keskimääräinen osuus kunnan asukkaista, jotka asuvat alle 10 km päässä kirjastosta oli 82 %, elokuvateatterista 35 %, museoista 26 % ja teatterista 11 % vuonna 2024.

209 Peruspalvelujen arviointi 2023: kuntien kulttuuritoiminta:
<https://www.cupore.fi/uutishuone/ppa-raportointi/#kuvio-1>

210 THL, 2025.

211 <https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/e-kirjasto> [haettu 14.4.2026].

212 THL, 2023. Vuonna 2023 91 % kaupunkimaisista, 79 % taajaan asutuista ja 62 % maaseutumaisista kunnista oli pysyvä käytäntö sähköisten/digitaalisten palvelujen tai sisältöjen järjestämiseen. Vuoden 2025 aineistossa ei ko. kysymystä.

Paljonko Suomessa järjestetään kulttuuritapahtumia?

Kulttuuritapahtumat ja festivaalit ovat nousseet yhä keskeisemmäksi osaksi kulttuuripolitiikkaa Suomessa. Tapahtumien lukumäärä on kasvanut kuluvalle vuosituhannella tasaisesti Suomessa ja muualla Euroopassa kulttuurielämän festivalisaation ja tapahtumaistumisen myötä.²¹³ Tapahtumien ja festivaalien etuna pidetään sitä, että osallistumisen kynnyks on niissä monesti matalampi kuin perinteisissä taide- ja kulttuurilaitoksissa. Ne ovat myös joustava tapa tuottaa taidetta ja kulttuuria, sillä toiminta on ajallisesti rajattua ja sitoo vähemmän pysyviä resursseja (henkilöstöä ja tiloja) kuin instituutiot.²¹⁴

Kulttuuritapahtuman käsitettä käytetään vaihtelevasti ja tapahtumia järjestetään kaikilla taiteen ja kulttuurin aloilla. Tietoa kokoavat useat toimijat, ja kokonaiskuvan muodostamista vaikeuttavat erilaiset rajaukset ja päällekkäisyydet. Esimerkiksi rytmimusiikkifestivaalien, valtion rahoittamien festivaalien ja Finland Festivalin jäsenfestivaalien lukumäärissä on päällekkäisyyksiä.

Kirjastot ovat koko maan kattavia julkisia kulttuuritiloja ja keskeisiä tapahtumajärjestäjiä. Vuonna 2025 kirjastoissa järjestettiin **53 834** tapahtumaa.

Rytmimusiikkifestivaaleja järjestettiin LiveFINin tilastojen mukaan **728** vuonna 2025. Määritelmä on laaja ja sisältää myös kylä- ja korttelijuhlia. Rytmimusiikkifestivaalien kokonaiskäyntimäärä oli noin 3,2 miljoonaa, mikä oli koronapandemian jälkeisten vuosien ennätys.²¹⁵

Vuonna 2025 Finland Festivaliin kuului **81** festivaalia. Jäsenfestivaaleilla vierailtiin lähes 1,9 miljoonaa kertaa ja niihin myytiin noin 478 000 pääsylippua.²¹⁶ Finland Festivals kattaa suuren osan merkittävistä festivaaleista, mutta sen ulkopuolella toimii runsaasti sekä pieniä että joitakin suuria tapahtumia. Kuvataidetapahtumia järjestettiin vuonna 2024 yhteensä **62**.

Valtio rahoittaa festivaaleja useiden kanavien kuten OKM:n²¹⁷, Kuvin ja Suomen elokuvasäätiön kautta. Vuonna 2025 valtion rahoittamia festivaaleja oli **101** ja rahoitusta myönnettiin noin 4,8 miljoonaa euroa.²¹⁸

Koronapandemia rajoitti tapahtumien ja festivaalien järjestämistä usean vuoden ajan, mutta käyntimäärät ovat palautumassa. Festivaalit näkevät taloudellisen kasvun tulevan pääasiassa Suomen sisämarkkinoilta ja kansainväliseen markkinointiin suhtaudutaan varovaisesti, johtuen muun muassa suurista kustannuksista suhteessa saavutettaviin hyötyihin.²¹⁹

AVAINLUVUT²²⁰

<p>53 834</p> <p>Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat (2025)</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>728</p> <p>Festivaalit, rytmimusiikki (2025)</p> <p><u>Lähde</u></p>
<p>101</p> <p>Festivaalit, valtion rahoittamat (2025) </p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>81</p> <p>Festivaalit, Finland Festivalsin jäsenet (2025)</p> <p><u>Lähde</u></p>
<p>62</p> <p>Kuvataidetapahtumat (2024)</p> <p><u>Lähde</u></p>	

- 213 Ks. <https://www.cupore.fi/tutkimukset/taide-ja-kulttuurifestivaalit-ja-tapahtumat-kulttuuripoliittinen-nakokulma-2014-2016/> [haettu 5.1.2026] Tapahtumaistumisesta (engl. eventification) tarkoitetaan esimerkiksi sitä, että laitosten ohjelmistoa paketoidaan festivaalien kaltaiseksi temaattiseksi sarjoiksi. Herranen & Karttunen, 2016, s. 7.
- 214 Herranen & Karttunen, 2016, s. 8.
- 215 LiveFIN ry, Katsaus elävän musiikin vuoteen 2024. <https://livefin.fi/wp-content/uploads/Elavan-musiikin-toimialakatsaus-2024.pdf> [haettu 14.4.2026]
- 216 <https://festivals.fi/tilastot/> [haettu 26.2.2026].
- 217 OKM:n jakamat yleisavustukset lastenkulttuurin tukemiseen sisältävät lastenkulttuurifestivaalien tukia. OKM:n aikaisemmin jakamat yleisavustukset valtakunnallisten ja kansainvälisten taide- ja kulttuurifestivaalien toimintaan siirtyivät Taiteen edistämiskeskukseen (nyk. Kuvi) vuonna 2025.
- 218 Lastenkulttuurifestivaaleja 9 kpl, rahoitus 217 400 euroa. Taiken rahoittamia festivaaleja 85 kpl, rahoitus 4 017 000 euroa. Suomen elokuvasäätiön rahoittamia festivaaleja 7 kpl, rahoitus 600 000 euroa. Yhteensä 4 834 400 euroa.
- 219 Manninen, 2025.
- 220 Kolme festivaalilukua sisältävät päällekkäisiä tapahtumia, nämä huomioon ottaen vuonna 2025 kyseisiin luokkiin kuului yhteensä arviolta 866 festivaalia.

Paljonko kulttuuritoimintoihin osallistutaan?

Osallistumista voidaan tarkastella erilaisiin kulttuuritoimintoihin osallistumisen muotojen ja tiheyden kautta. Tilastotietoa on etenkin vakiintuneissa rakenteissa, kuten taide- ja kulttuurilaitoksissa tai kuntien kulttuuritoiminnassa, tapahtuvasta osallistumisesta. Käynnit ovat yleinen tapa seurata kulttuuriin osallistumista. Yksi henkilö voi käydä palveluissa monta kertaa vuodessa, joten käyntimäärä on eri asia kuin yksittäisten kävijöiden määrä.

Tilastoinnin piirissä oleva kulttuuriosallistuminen muodostaa vain osan kaikesta kulttuurisesta toiminnasta. Arkinen harrastaminen ja omaehtoinen tekeminen, kuten musiikin kuuntelu, soittaminen ja kuvataiteiden harrastaminen, jäävät suurelta osin tilastoinnin ulkopuolelle. Tutkimusten perusteella soittaminen ja kuvataiteet ovat pysyneet suosituimpina harrastuksina lähes kahden vuosikymmenen ajan.²²¹ Tutkimusten mukaan suosituimpiin kulttuurimuotoihin kuuluvat myös elokuvissa ja museoissa käyminen, musiikin kuuntelu sekä kirjojen lukeminen.²²²

Vuonna 2024 kirjastoissa käytiin **50,5 miljoonaa** kertaa, museoissa **8,5 miljoonaa** kertaa, elokuvissa **6,8 miljoonaa** kertaa, esittävän taiteen esityksissä **3,5 miljoonaa** kertaa, konserteissa **2,6 miljoonaa** kertaa ja taidegallerioissa **1,6 miljoonaa** kertaa. Eniten käytiin kirjastossa, keskimäärin yhdeksän kertaa vuodessa asukasta kohti. Esittävän taiteen tilastojen mukaan vain väkiluvultaan Suomea pienemmissä Virossa ja Islannissa on ollut suhteellisesti enemmän katsojia.²²³

Osallistumiseen vaikuttavat laajat yhteiskunnalliset muutokset ja ajankäyttö. Koronapandemia heikensi erityisesti konsertti- ja keikkapaikkojen toimintaa, eikä kävijämäärä ole kaikilta osin palautunut entiselle tasolle. Museoikäynnit sen sijaan ovat kasvaneet yli 50 prosenttia viimeisen vuosikymmenen aikana, mikä liittyy osaltaan Museokortin käyttöönottoon vuonna 2015.²²⁴ Lukeminen on vähentynyt, mutta vapaa-ajallaan kirjoja lukee edelleen noin 85 prosenttia suomalaisista.

Kulttuuriosallistumisella on yhteys yhteiskunnalliseen osallisuuteen eli kokemukseen kuulumisesta yhteisöön, merkityksellisyydestä sen jäsenenä sekä mahdollisuudesta vaikuttaa yhteisiin asioihin. Vähäiseen kulttuuriosallistumiseen liittyy usein kokemus ulkopuolisuudesta ja etäisyydestä tarjolla olevaan kulttuuriin.²²⁵

AVAINLUVUT

<p>50,5 milj.</p> <p>Käynnit kirjastoissa (2024)</p> <p>= 9,0 käyntiä asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>8,5 milj.</p> <p>Käynnit museoissa (2024) </p> <p>= 1,5 asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>
<p>6,8 milj.</p> <p>Käynnit elokuvissa (2024) </p> <p>= 1,2 asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>3,5 milj.</p> <p>Esittävän taiteen katsojat (2024)</p> <p>= 0,5 asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>
<p>2,6 milj.</p> <p>Konserttien kuulijat (2024)</p> <p>= 0,6 asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>	<p>1,6 milj.</p> <p>Taidegalleriakäynnit (2024)</p> <p>= 0,3 asukasta kohti keskimäärin</p> <p><u>Lähde</u></p>

- 221 Tilastokeskus, ajankäyttötutkimus 2020–2021, vapaa-ajan osallistuminen: <https://stat.fi/julkaisu/cku2djfkg8hgc0b50rhiey50r> [haettu 31.3.2026].
- 222 Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus 2020–21: <https://stat.fi/fi/tilasto/akay> [haettu 31.3.2026]; Suomen Kulttuurirahasto, 2022, s. 3; Mitä Suomi lukee 2025, s. 4.
- 223 TINFO, 2025, s. 5–6; 8. Katsojamäärä perustuu myytyihin lippuihin ja ilmaisesitysten katsojiin.
- 224 Museovirasto, 2025, s. 2. Museokortti mahdollistaa rajattoman määrän käyntejä vuodessa yhtä ostettua korttia kohden.
- 225 Heikkilä, 2022.

Ketkä kulttuuriin osallistuvat ja ketkä eivät?

Oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin on turvattu useissa kansainvälisissä sopimuksissa²²⁶ sekä Suomen perustuslaissa. *Kulttuuripoliittisessa selonteossa* monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri määritetään taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista riippumatta kaikille kuuluvaksi jokaisen oikeudeksi.²²⁷

Kulttuuriosallistumisesta ei ole yhtä kattavaa kokonaiskuvaa, koska osallistumisen muodot vaihtelevat suuresti. Monet tutkimukset keskittyvät julkisesti tuotettuihin kulttuuripalveluihin, kun taas omaehtoisesta ja yhteisöllisestä toiminnasta on heikommin tietoa.²²⁸ Koska osallistumisen muodot ovat moninaisia, ei voida sanoa, etteikö henkilö, joka ei osallistu julkiseen kulttuuritarjontaan olisi hyvinkin aktiivinen esimerkiksi omaehtoisessa kulttuuritoiminnassa.

Yleisesti tilastoitavaa kulttuuriosallistumista selittävät yhä vahvemmin sukupuoli ja koulutus: naiset ja korkeasti koulutetut osallistuvat muita enemmän moneen tilastoinnin piirissä olevaan palveluun. Korkea koulutus lisää sekä niin sanottuun korkeakulttuuriin että populaarikulttuuriin osallistumista.²²⁹

Osallistuminen vaihtelee ikäryhmittäin ja kulttuurimuodoittain. Elokuviissa käyvät erityisesti nuoret ja opiskelijat²³⁰, ja luovia taideharrastuksia on naisilla enemmän kuin miehillä.²³¹ Lukeminen on yleisintä naisten joukossa, ja nuorissa ikäryhmissä kasvaa niiden osuus, jotka eivät lue missään muodossa.²³²

Lasten ja nuorten harrastamisessa erot ovat selviä: tytöt harrastavat taidetta ja kulttuuria poikia useammin sekä ohjatusti että itsenäisesti. 8.–9.-luokkalaisista tytöistä **30 prosenttia** harrasti taidetta ja kulttuuria viikoittain itsenäisesti ja **18 prosenttia** ohjatusti vuonna 2025. Poikien joukossa vastaavat osuudet olivat **16 prosenttia** ja **10 prosenttia**. Vähiten harrastavat suomalaistaustaiset pojat, kun taas ulkomaalaistaustaiset pojat harrastavat ohjatusti useammin kuin suomalaistaustaiset.²³³

Noin puolet harrastamattomiksi itsensä määrittelevistä lapsista ja nuorista haluaisi harrastaa.²³⁴ Maaseudulla asuvista tytöistä merkittävästi suurempi osa kuin pojista ei harrasta mitään ja kokee, ettei voi tehdä vapaa-ajalla asioita, joista pitää.²³⁵ Taloudelliset tekijät vaikuttavat erityisesti lapsiin ja nuoriin: esimerkiksi Harrastamisen Suomen mallia koskevien tutkimustulosten mukaan pienituloisissa perheissä maksuttomuus on keskeinen osallistumisen edellytys.²³⁶ Kouluterveyskyselyssä suomalaistaustaisista nuorista noin viidesosa ja ulkomaalaistaustaisista noin kolmasosa piti harrastuksia liian kalliina.²³⁷

Yleisesti kulttuuriin osallistumattomuuden taustalla ovat usein ajan ja kiinnostuksen puute, taloudelliset esteet, harrastusmahdollisuuksien vähäisyys ja asuinpaikan syrjäisyys. Vähäinen osallistuminen on muita yleisempää nuorilla, matalasti koulutetuilla, pienituloisilla, miehillä ja maaseudulla asuvilla.²³⁸ Kulttuuripalvelujen hinnat ovat merkittävä yksittäinen syy olla osallistumatta. Kaikukortti²³⁹ ja Harrastamisen Suomen malli ovat keinoja madaltaa kynnystä

erityisesti heikommassa asemassa oleville ryhmille.²⁴⁰ Tulojen nousu ei yksin lisää osallistumista, vaan koulutus ja elämäntilanne vaikuttavat paljon.²⁴¹

Kulttuuriosallistuminen on polarisoitunutta. Yhteen ääripäähän kasaantuu aktiivinen ja monipuolisesti osallistuva väestö, toiseen ääripäähän ne, jotka käyttävät kulttuuripalveluja vähän tai eivät lainkaan ja joilla on myös vähemmän arkista kulttuuriharrastamista kuten sanaristikoiden tekoa.²⁴² Vähäiseen kulttuuriosallistumiseen liittyy usein kokemus ulkopuolisuudesta ja etäisyydestä tarjolla olevaan kulttuuriin. Tutkimusten perusteella keskeisin yksittäinen tekijä kulttuurisen tasa-arvon edistämässä on laadukas koulutus.²⁴³

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">30 %</p> <p style="text-align: center;">Taidetta ja kulttuuria viikoittain itsenäisesti harrastavat tytöt (8.-9.-luokkalaiset)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">18 %</p> <p style="text-align: center;">Taidetta ja kulttuuria viikoittain ohjatusti harrastavat tytöt (8.-9.-luokkalaiset) (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">16 %</p> <p style="text-align: center;">Taidetta ja kulttuuria viikoittain itsenäisesti harrastavat pojat (8.-9.-luokkalaiset) (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">10 %</p> <p style="text-align: center;">Taidetta ja kulttuuria viikoittain ohjatusti harrastavat pojat (8.-9.-luokkalaiset) (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>

- 226 Mm. YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa, naisten syrjintää koskevassa YK:n yleissopimuksessa, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa sekä YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa.
- 227 VN, 2024, s. 22.
- 228 Mm. Kumpulainen ym., 2024.
- 229 Heikkilä, 2026. Ks. myös Ylen Kulttuuritutkimus 2026: <https://drive.google.com/file/d/1803fFTmPCxKp5UkXp5tap1gPqaNFABru/view> ja tutkimusta koskeva uutinen: <https://yle.fi/a/74-20215495> [haettu 7.4.2026].
- 230 Tilastokeskus, ajankäyttötutkimus 2020–2021: <https://stat.fi/julkaisu/cku2djfkg8hgc0b50rhiey50r> [haettu 31.3.2026].
- 231 Tilastokeskus, ajankäyttötutkimus 2020–2021, vapaa-ajan osallistuminen: <https://stat.fi/julkaisu/cku2djfkg8hgc0b50rhiey50r> [haettu 31.3.2026].
- 232 Mitä Suomi lukee 2025, s. 5–6.
- 233 Kouluterveyskyselyn tulospalvelu, https://raportointi.thl.fi/t/public/views/KTK_public_fi/Etusivu?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y [haettu 31.3.2026].
- 234 Aapola-Kari (toim.), 2023.
- 235 Kankaanranta, 2025.
- 236 Me-säätiö, 2024. Tulosten mukaan 16 % osallistujista ei olisi mahdollisuutta osallistua muuhun harrastukseen, mikä tarkoittaisi, että harrastusryhmissä on mukana noin 23 000 koululaista, joilla ei olisi mahdollisuutta harrastaa muuten.
- 237 Kouluterveyskyselyn tulospalvelu, https://raportointi.thl.fi/t/public/views/KTK_public_fi/Etusivu?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y
- 238 Heikkilä, 2017; Heikkilä, 2022; Heikkilä & Lindblom, 2023, Mäki, 2024; Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus 2020–2021: <https://stat.fi/julkaisu/cku2djfkg8hgc0b50rhiey50r>
- 239 Kaikukortti on yli 100 kunnassa käytössä oleva kortti, jolla vähävaraiset voivat hankkia maksuttomia lippuja kulttuurikohteisiin ja -tapahtumiin ja esimerkiksi kurssipaikkoja kansalaisopistojen kursseille. https://www.kulttuuriakaikille.fi/selkokielella_palvelut_kaikukortti [haettu 30.3.2026].
- 240 Kaikukortti on kokeilussa tai käytössä tällä hetkellä melkein 120 kunnassa ja 13 hyvinvointialueella eri puolella Suomea. Kaikukortteja on jaettu vuodesta 2015 kevääseen 2025 mennessä noin 88 000 kappaletta, ja käytetty noin 252 000 kertaa. <https://kaikukortti.fi/lisatietoa/kaikukortin-tilastot/> [haettu 14.4.2026]; Harrastamisen Suomen malli, ks. Me-säätiö, 2024.
- 241 Heikkilä, 2017, s. 10; Suomen Kulttuurirahasto, 2022, s. 15–16; Heikkilä, 2022.
- 242 Heikkilä, 2022.
- 243 Ks. mm. Heikkilä, 2017, s. 17; Anttila ym., 2017; Anttila, 2021.

Kuinka laajaa kulttuurialan yhdistystoiminta on?

Kolmannella sektorilla on vakiintunut ja keskeinen rooli kulttuuritoiminnan toteuttajana Suomessa. Yhdistykset ja esimerkiksi osuuskunnat tuottavat suuren määrän taide- ja kulttuuripalveluja, kokoavat ihmisiä harrastusten pariin ja tukevat monia julkisen kulttuuripolitiikan tavoitteita. Paikallisella tasolla kulttuurialan kolmannen sektorin toiminta on erityisen tärkeää kulttuuritarjonnan ja yhteisöllisyyden kannalta.²⁴⁴

Vaikka kulttuurialan kolmannen sektorin toimintaa on selvitetty eri yhteyksissä, tietopohja on hajanainen. Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan Suomessa toimi **23 190** kulttuurialan yhdistystä vuonna 2025.²⁴⁵

Yhdistykset ja omaehtoiset ryhmät, kuten kuorot, bändit, kuvataideharrastukset ja vapaaehtoistoiminta, mahdollistavat arjen kulttuuritoimintaa. Tämä vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja paikallista identiteettiä. Samalla kolmatta sektoria haastavat toimijoiden ikääntyminen, aktiivien väheneminen ja vapaaehtoisten – erityisesti nuorten – rekrytoinnin vaikeutuminen.²⁴⁶ Julkisen sektorin resurssien supistuessa nämä haasteet korostuvat, ja tulevaisuudessa satunnaisen ja järjestäytymättömän niin sanotun neljännen sektorin rooli voi kasvaa myös kulttuuripolitiikassa.

Julkinen sektori toimii tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa, ja sekä valtio että kunnat tukevat toimintaa erityisesti rahoituksen kautta. Viime vuosina taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus on laskenut ja rahoituksen seuranta vaikeutunut.²⁴⁷ Vuonna 2025 kolmannes aiemmin toiminta-avustusta saaneista yhteisöistä jäi ilman vastaavaa rahoitusta. Leikkaukset kohdistuivat erityisesti esittävän ja audiovisuaalisen taiteen yhteisöihin.²⁴⁸ Rahoituksen seuranta ovat vaikeuttaneet hallinnolliset muutokset ja avustustilajien uudelleenjärjestelyt.²⁴⁹ Rahoituksen väheneminen on heikentänyt monien yhdistysten perustoimintaa sekä mahdollisuuksia kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Toimijat ovat pyrkineet monipuolistamaan rahoituspohjaansa, mutta valtionavustuksilla on edelleen keskeinen merkitys kokonaisrahoituksessa.²⁵⁰ Harvan organisaation toiminta perustuu vain yhteen rahoituslähteeseen.

AVAINLUVUT

23 190

Kulttuurialan yhdistykset
(2025) = 21 % kaikista
rekisteröidyistä yhdistyksistäLähde

-
- 244 Kumpulainen & Luonila, 2025.
- 245 PRH luokittelee yhdistykset perustamishetkellä tai kun yhdistyksen sääntöjä muutetaan. Tarkempi listaus kulttuurialan yhdistysten alaluokista aineistoliitteessä.
- 246 Ruusuvirta ym., 2018, s. 26.
- 247 Sokka & Nokela, 2025c.
- 248 OKM:n toiminta-avustukset valtakunnallisille yhteisöille pysyivät melko tasaisina vuosina 2018–2023, minkä jälkeen ministeriön rahoituksen piirissä olleiden yhteisöjen yhteenlaskettu rahoitus on laskenut kolmanneksella. Vuonna 2023 yhteisöavustusta sai 24 musiikin alan yhteisöä, vuonna 2025 enää 14. Näyttämö-, tanssi- ja sirkustaiteen alalla vastaavat luvut olivat 17 ja 10.
- 249 Sokka & Nokela, 2025c.
- 250 Manninen ym., 2025.

Millaisena suomalaiset kokevat kulttuurin merkityksen?

Kokemukset kulttuurin merkityksestä ovat keskeinen kulttuuripoliittinen kysymys, sillä ne ohjaavat demokraattisessa yhteiskunnassa osaltaan julkisen tuen, palveluiden ja kulttuuripolitiikan painopisteitä. Kokemuksia kulttuurin merkityksestä on koottu viime vuosina erilaisilla kyselyillä. Kyselyiden vaihtelevat otokset vaikuttavat osaltaan tuloksiin. Suomessa ei toteuteta säännöllistä kansalaisten kokemuksia koavaa kulttuuribarometriä, joka pohjautuisi tilastollisesti edustavaan otokseen.²⁵¹

Ylen tutkimuksen mukaan **48 prosenttia** suomalaisista uskoo, että kulttuuriin panostaminen maksaa itsensä takaisin yhteiskunnalle ja 73 prosenttia pitää kulttuuria tärkeänä osana suomalaisuutta. Kulttuuriperintöbarometriin vuonna 2025 vastanneista **75 prosenttia** kokee kulttuuriperinnön henkilökohtaisesti tärkeäksi. Suurin osa (72 %) arvioi sen myös lisäävän henkistä kriisinsietokykyä.²⁵²

Suomen Kulttuurirahaston vuonna 2022 tekemän Suomalaisen suhde kulttuuriin -kyselyn mukaan **63 prosenttia** vastaajista kannatti taiteen tukemista verovaroista, jotta siitä nauttiminen olisi mahdollista kaikille. Taiteen julkista tukea kannatti lähes puolet kaikkein passiivisimmistakin kulttuurin kuluttajista. Kulttuurilaitosten tarjontaa itselleen ja omalle hyvinvoinnilleen piti tärkeänä 55 prosenttia vastaajista.²⁵²

Kuntalaisten tyytyväisyys julkisiin kulttuuripalveluihin on yleisesti korkea. Suomen Kuntaliiton kuntalaistutkimuksessa palveluja käyttävien tyytyväisyys palveluihin oli keskimäärin **4,0** asteikolla 1–5 vuonna 2024. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat kuntapalveluista käytetyimpiä, ja erityisesti kirjastopalvelujen hoitoon ja saavutettavuuteen ollaan tyytyväisiä. Kirjastopalvelut ovat kuntalaisille tärkeimpien palveluiden joukossa.²⁵⁴ Kirjastot tukevat yhdenvertaisuutta ja tarjoavat tiloja, joissa kaikilla on oikeus osallistua omalla tavallaan.²⁵⁵

Kuntapäättäjien enemmistö arvioi kuntansa parhaimmiksi valttikorteiksi suhteessa muihin kuntiin ennen kaikkea kulttuuri- ja liikuntamahdollisuudet.²⁵⁶ Säätiöt ja rahastot ry:n selvityksen mukaan suomalaiset päättäjät suhtautuvat kulttuuriin ja luoviin aloihin periaatteessa hyvin myönteisesti, mutta käytännössä alle puolet uskoo julkisen tuen nousevan. Monen poliittisen päättäjän mielestä kaiken muun pitää ensin olla kunnossa, ja vasta sitten on kulttuurin vuoro.²⁵⁷

AVAINLUVUT

<p style="text-align: center;">75 % suomalaisista</p> <p style="text-align: center;">Kulttuuriperinnön henkisesti tärkeäksi kokevat (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">63 % suomalaisista</p> <p style="text-align: center;">Taiteen tukemista verovaroista kannattavat (2022)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>
<p style="text-align: center;">48 % suomalaisista</p> <p style="text-align: center;">Uskoo, että kulttuuriin panostaminen maksaa itsensä takaisin yhteiskunnalle (2025)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>	<p style="text-align: center;">4,0</p> <p style="text-align: center;">Kulttuuripalveluja käyttävien arvio palveluista (asteikolla 1–5) (2024)</p> <p style="text-align: center;"><u>Lähde</u></p>

251 Suomen Kulttuurirahasto on toteuttanut kulttuuribarometrin viimeksi vuonna 2022, ks. Suomen Kulttuurirahasto, 2022. Kansalaiskyselyjä osallistumisesta on toteutettu erilaisissa tutkimushankkeissa, mm. Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuoden seuranta ja arviointi -tutkimuksessa, jossa on kerätty tietoa kansalaisosallistumisesta edustavilla otoksilla, ks. <https://www.cupore.fi/tutkimukset/oulu2026-kulttuuripaakaupunkivuoden-seuranta-ja-arviointi/> [haettu 14.4.2026].

252 Hyry, 2025.

253 Suomen Kulttuurirahasto, 2022.

254 Sjöblom-Pekola, 2024.s. 4–5.

255 Ks. Kuisma, 2021.

256 <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2025/mita-edessa-nakyy-5-1-kysymysta-suomalaisten-kuntien-ja-alueiden-tulevaisuudesta> [haettu 28.11.2025].

257 Säätiöt ja rahastot ry, 2022. Ks. myös <https://saatiotrahastot.fi/juttuarkisto/tuore-selvitys-paattajien-asenteet-kulttuuria-kohtaan-ovat-myonteisia-kunnes-puhutaan-rahasta/> [haettu 31.3.2026].

Tulevaisuudet

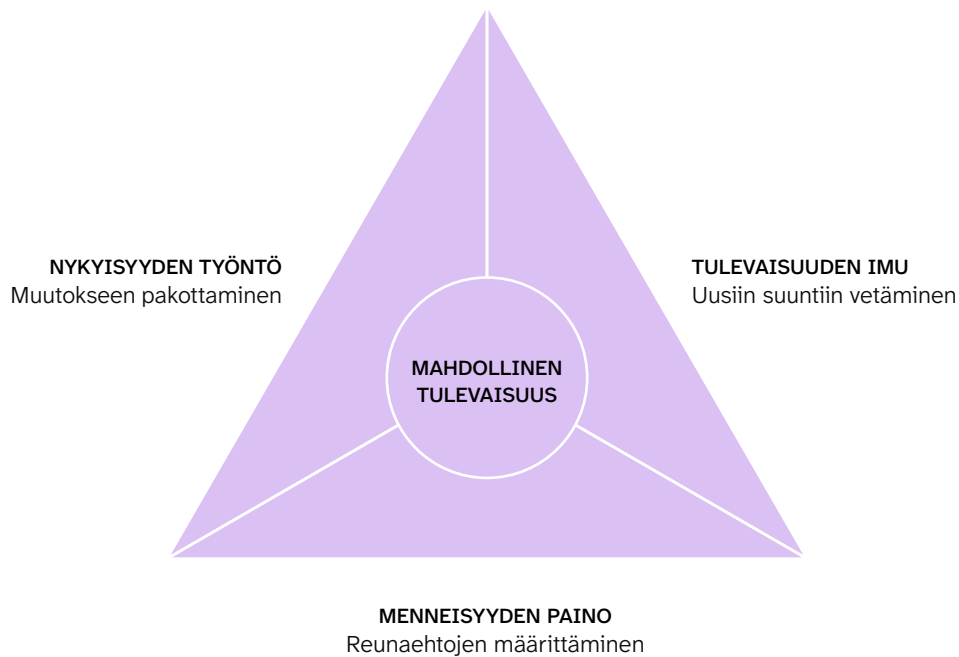
Miten hahmotamme kulttuuripolitiikan tulevaisuuksia

Kulttuuripolitiikka muuttuu ja sitä muutetaan aktiivisesti. Edellä kuvatut suomalaisen kulttuuripolitiikan kerrokset sekä nykytila edustavat menneisyyden painoa ja nykyisyyden työntöä. Tässä luvussa keskitymme tulevaisuuden imuun ja avaamme tutkimusten ja muiden aineistojen pohjalta suomalaisen kulttuuripolitiikan tulevaisuuksia.

Tarkastelun taustalla on hyödynnetty Cuporen tutkimuksia, joissa kulttuuripolitiikan kehityssuunnat kytkeytyvät laajempiin yhteiskunnallisiin muutoksiin, sekä muuta ajankohtaista kirjallisuutta kulttuuristen ja poliittisten kehityskulujen analyysistä.²⁵⁸ Lisäksi keskeisinä taustadokumentteina ovat toimineet *Kulttuuripoliittinen selonteko* ja *Luovan talouden kasvustrategia* sekä niihin liittyvät eduskuntakeskustelut ja toimeenpanosuunnitelmat.²⁵⁹ Myös Valtioneuvoston *Tulevaisuusselonteko* tarjoaa keskeisen viitekehyksen, jonka kautta kulttuuripolitiikan tulevaisuutta voidaan tarkastella osana laajempaa yhteiskunnallista ennakointia.²⁶⁰ Aineistona hyödynnettiin myös Kulttuuripolitiikan tila -hankkeessa järjestettyjen pyöreän pöydän keskustelujen sisältöjä.²⁶¹

Kulttuuripolitiikan mahdollisia tulevaisuuksia voidaan jäsentää tulevaisuuskolmion avulla. Tulevaisuudentutkija Sohail Inayatullahin kehittämä malli²⁶² tarkastelee muutosta kolmen voiman kautta: menneisyyden painon, nykyhetken tyynnön ja tulevaisuuden imun. Näiden kolmen ulottuvuuden vuorovaikutus auttaa hahmottamaan, miten menneisyyden rakenteet, nykyiset paineet ja tulevaisuutta suuntaavat odotukset yhdessä muovaavat politiikan kehitystä.

KUVA 1. Menneisyyden paino, nykyisyyden työntö ja tulevaisuuden imu kulttuuripolitiikan muutosvoimina.

Lähde: Sitra, 2023.

Menneisyyden paino viittaa niihin rakenteisiin ja ajattelutapoihin, jotka ovat muotoutuneet pitkän ajan kuluessa ja vaikuttavat edelleen kulttuuripolitiikan reunaehtoihin. Suomalaisessa kulttuuripolitiikassa tämä näkyy erityisesti hyvinvointivaltiollisessa mallissa, joka rakentui 1900-luvun jälkipuoliskolla. Mallin keskeisiä piirteitä ovat vahva julkinen rahoitus, valtionosuusjärjestelmät, instituutioiden keskeinen asema sekä käsivarren mitan periaate. Järjestelmä on tarjonnut kulttuurielämälle vakautta ja ennakoitavuutta, mutta samalla sen rakenteet voivat olla jäykkiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Menneisyyden vaikutus näkyy myös kulttuuripolitiikan normatiivisissa tavoitteissa. Saavutettavuus, tasa-arvo, kulttuuriset oikeudet ja taiteilijan työn tukeminen ovat edelleen vahvoja periaatteita strategioissa ja muissa poliittisissa linjauksissa. Kulttuurin arvostus on laajasti jaettu arvo sekä kansalaisten että päättäjien keskuudessa, mutta se on usein luonteeltaan periaatteellista: kulttuuri nähdään tärkeänä, mutta käytännön päätöksenteossa se jää helposti muiden politiikkasektoreiden varjoon.

Menneisyyden paino näkyy myös siinä, että kulttuuripolitiikan kieli ja hallinnolliset rakenteet heijastavat monin tavoin 1900-luvun lopun logiikkaa, vaikka 2020-luvun toimintaympäristöä määrittävät kriisit, epävarmuus ja nopea muutos.²⁶³ Moninaistuvan yhteiskunnan ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta

näyttäytyy myös tarve perinteisten hierarkioiden ja valtarakenteiden uudelleen-tarkasteluun ja kyseenalaistamiseen.

Jos menneisyys määrittää reunaehjoja, nykyisyys tuottaa pakottavan muutostarpeen. Nykyisyyden työntö kuvaa niitä ajankohtaisia paineita ja muutoksia, jotka pakottavat järjestelmää uudistumaan.

Kulttuuripolitiikan nykytila heijastaa samaa rauhattomuutta, joka läpäisee laajemminkin yhteiskuntapolitiikkaa. Taloudellinen niukkuus ja epävarmuus konkretisoituvat rahoitusleikkauksina, toiminnan hankemuotoistumisena ja lyhytjänteisyytenä. Pitkäjänteiset rakenteet joutuvat sopeutumaan nopeisiin budjettisykliin muutoksiin, mikä heikentää ennakoitavuutta ja institutionaalista vakautta.

Taloudellinen epävarmuus on lisännyt rahoitusjärjestelmän haavoittuvuutta ja heikentänyt kulttuurialan toimintaedellytyksiä. Samalla julkisen rahoituksen reunaehjoja on kiristetty.²⁶⁴ Muun muassa ammattitaiteilijoiden ja muiden luovien alojen toimijoiden toimintaedellytykset ja toimeentulo ovat monin paikoin epävarmoja, ja alavaihdot ovat lisääntyneet.²⁶⁵ Kulttuurialan rahoitus näyttäytyy sirpaleisena. Yksityisen rahoituksen merkitys kasvaa, mutta se ei riitä paikkaamaan julkisen rahoituksen vähenemistä.

Nykyisyyden työntö näkyy myös alueellisena eriytymisenä. Kuntien taloudelliset ja väestölliset erot heijastuvat suoraan kulttuuripalvelujen saatavuuteen, mikä haastaa yhdenvertaisuuden toteutumista. Asukasrakenteen muutos vaihtelee eri puolilla maata. Kasvukeskuksissa, joihin maahanmuutto keskittyy, korostuvat kulttuurien välinen vuoropuhelu, kulttuurin muovautuminen, moniäänisyys, rakentavat ristiriidat sekä uusien suuntien syntyminen. Kasvukeskusten ulkopuolella korostuvat paikalliskulttuurit sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden mahdollistaminen myös väestömäärän vähetessä. Kulttuuripolitiikan tarpeet ja edellytykset ovat osin erilaisia riippuen siitä, missä päin Suomea ollaan.

Samalla kulttuurinen osallistuminen polarisoituu: koulutus, sukupuoli ja sosioekonominen asema vaikuttavat voimakkaasti siihen, ketkä osallistuvat ja vaikuttavat eri kulttuurimuotoihin. Digitalisaatio muuttaa tuotannon ja ansainnan rakenteita sekä kulttuurin jakelukanavia. Uudet liiketoimintamallit ja tekijänoikeudelliset kysymykset ovat vasta muotoutumassa, mikä lisää epävarmuutta mutta voi samalla avata uusia tulonmuodostuksen mahdollisuuksia.

Tulevaisuuden imu kuvaa niitä suuntia ja odotuksia, jotka vetävät kulttuuripolitiikkaa kohti uusia vielä kehitteillä olevia toimintatapoja. Menneisyyden paino, nykyisyyden työntö ja tulevaisuuden imu eivät seuraa toisiaan lineaarisesti, vaan ne vaikuttavat samanaikaisesti. Toisinaan ne vahvistavat toisiaan, toisinaan ne synnyttävät jännitteitä. Juuri tämä dynamiikka määrittää sen, millaisin ehdoin ja mihin suuntiin suomalainen kulttuuripolitiikka kykenee muuntautumaan.

-
- 258 Tässä mainitsemisen arvoisia Cuporen tutkimuksia ovat mm. Taiteen ja kulttuurin barometri -sarja vuodesta 2015 alkaen (ks. <https://www.cupore.fi/tutkimukset/taiteen-ja-kulttuurin-barometri/> [haettu 14.4.2026]); Hirvi-Ijäs ym., 2025; Hirvi-Ijäs & Jakonen, 2023 sekä Sokka ym., 2025. Muuta ajankohtaista kirjallisuutta edustaa esim. mm. Miettinen, 2024; Sörlin, 2025; Hylland & Primorac (toim.), 2024; Sørensen, 2025; Sokka (toim.), 2022; Gelin, 2025.
- 259 VN, 2024; https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/VNS_8+2024.aspx [haettu 14.4.2026], OKM, 2026; VN, 2025a.
- 260 VN, 2025b.
- 261 Ks. keskustelut ja niihin osallistuneet, Liite 1.
- 262 Inayatullah, 2008; Dufva & Rekola, 2023.
- 263 Ylen tuoreen kyselytiedon mukaan eri kulttuurin muotojen hierarkiat näyttävät eri tavoin eri ikäryhmille: tulostuloksissa nostetaan esiin, että nuoret eivät esim. tunnista termejä korkeakulttuuri ja populaarikulttuuri, pitävät vanhempia laajemmin erilaisia sisältöjä ja toimintoja kulttuurina ja arvottavat ne keskenään samalle tasalle paljon tyypillisemmin kuin vanhemmat. Etenkin eläkeikäiset näkevät kulttuurina perinteiset taiteenalat ja arvottavat ne muita korkeammalle. Ks. <https://yle.fi/a/74-20215495> [haettu 14.4.2026].
- 264 Julkisen talouden ylivaalikautinen tavoite 2027–2033 [haettu 16.3.2026].
- 265 Ks. mm. Ruusuvirta ym., 2023; Ruusuvirta ym., 2024; Lahtinen ym., 2025.

Kulttuuripolitiikka megatrendien ajassa: tulevaisuuden toimintaympäristö

Kulttuuripolitiikan tulevaisuus on aktiivisesti muovautuva tila, johon voidaan vaikuttaa päätöksillä, toiminnalla ja yhteisillä valinnoilla. Tulevaisuuden kulttuuripolitiikka rakentuu siten jatkuvassa vuoropuhelussa nykyhetken reunaehtojen ja avautuvien mahdollisuuksien välillä ja sen kehitys riippuu siitä, millaisia valintoja nyt tehdään.

Toimintaympäristön eri ulottuvuuksiin vaikuttavat kehityskulut voidaan hahmottaa megatrendien kautta. Sitran vuoden 2026 megatrendikatsaus nostaa keskeisiksi kehityssuunniksi väestön ikääntymisen ja kaupungistumisen, geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutoksen ja luontokadon, digitalisaation ja tekoälyn, geotalouden ja vaurauden keskittymisen sekä hyvinvoinnin ja demokratiakehityksen eriytymisen.

Megatrendien vaikutukset näkyvät oletettavasti kulttuuripolitiikassa monin tavoin. Yksi keskeinen suunta liittyy resilienssiin ja varautumiseen, joiden merkitykset ja vaikutukset ovat vasta muotoutumaassa. Pandemia, geopoliittinen epävarmuus ja ilmastokriisi ovat jo korostaneet kulttuurin merkitystä osana yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Kulttuuri ei näydy ainoastaan hyvinvoinnin lähteenä vaan myös rakenteellisena voimavarana, joka vahvistaa yhteisöllisyyttä, luottamusta ja kykyä käsitellä muutosta. Esimerkiksi ympäristökriisi ja yleistyvät äärisääolot vaikuttavat paitsi laajasti elintapoihimme, myös rajatummin esimerkiksi tapahtumien edellytyksiin, rakennuksiin ja kokoelmien säilyvyyteen.

Toinen suunta liittyy kulttuuripolitiikan poikkihallinnollisuuteen. Kulttuuri kytkeytyy yhä tiiviimmin hyvinvointi-, aluekehitys-, talous- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tämä edellyttää uudenlaista yhteistyötä hallinnonalojen välillä sekä parempaa ymmärrystä kulttuurin vaikutusketjuista. Samalla osallistavat ja yhteisöpohjaiset toimintamallit vahvistuvat. Yhteiskehittäminen, paikalliset verkostot ja kulttuuriset ekosysteemit tarjoavat keinoja vastata osallistumisen polarisaatioon ja vahvistaa kulttuurista toimijuutta.²⁶⁶

Kansallisella tasolla tulevaisuuden suuntaa määrittää myös *Kulttuuripoliittinen selonteko*, jonka mukaan 2040-luvun kulttuuripolitiikan tavoitteet rakentuvat kulttuurin laajan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, taiteen toimintaedellytysten, saavutettavuuden sekä luovien alojen ja kansainvälistymisen varaan. Samalla kansainväliset kehykset, kuten Euroopan unioni ja Unesco, kytkevät kulttuuripolitiikan entistä vahvemmin globaaleihin arvo-, turvallisuus- ja kestävyyskysymyksiin.

Megatrendit ovat hitaita, vuosikymmenten mittaisia kehityskulkuja, kun taas kulttuuripolitiikan ohjaus on muuttunut yhä nopeammaksi ja reaktiivisemmaksi. Edellisestä murroksesta ei ehditä toipua, kun seuraava jo haastaa rakenteet. Tämä jännite voi tuottaa kokemuksen jatkuvasta siirtymätilasta ilman selkeää vakautta.

---

266 Pyykkönen, ym., 2024.

Tulevaisuuden kulttuuripolitiikan strategisia ulottuvuuksia

Megatrendien tarkastelu luo pohjaa tulevaisuuden kulttuuripolitiikan strategisille ulottuvuuksille. Hahmotamme tässä alaluvussa viisi keskeistä ulottuvuutta; kulttuurisesti kestävä kehityksen, kulttuurin voimavarana, kulttuurin instituutiona, kulttuurin kansainvälisyyden sekä digitaalisen kulttuuripolitiikan.

Kunkin strategisen ulottuvuuden toteutumisen edellytyksiä jäsennetään edelleen kolmen tason kautta.

Makrotaso luo reunaehdot ja arvoperustat, joiden puitteissa päätöksentekoa tehdään. Se viittaa laajaan yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen kehukseen, jossa kulttuuripolitiikka kiinnittyy osaksi poliittisia ideologioita, arvoja ja legitimoitua. Tällä tasolla määrittävät keskeiset suuntaviivat: millaisia tavoitteita kulttuuripolitiikalle asetetaan, mitä pidetään julkisesti perusteltuna ja millaisiin laajempiin yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin (kuten talous-, hyvinvointi- tai demokratia-ajatteluun) kulttuuripolitiikka kytketään.

Mesotasolla tulkitaan makrotason tavoitteita konkreettisiksi politiikkaratkaisuuksi: näin politiikka muotoutuu toiminnaksi ja erilaiset valinnat alkavat saada käytännön vaikutuksia. Taso kattaa politiikan priorisoinnin ja hallinnan: millaisia painopisteitä valitaan, miten politiikkaa ohjataan ja millaisia politiikkaideoita sekä instrumentteja (esimerkiksi rahoitusmallit, ohjelmat, sääntely) otetaan käyttöön. Mesotasolla myös sovitetaan yhteen eri toimijoiden intressejä.

Mikrotasolla politiikka konkretisoituu käytännöiksi organisaatioiden ja muiden toimijoiden arjessa. Tasoon kuuluvat esimerkiksi organisaatioiden toimintamallit, henkilöstön osaaminen, käytössä olevat työkalut ja taloudelliset resurssit sekä se, miten politiikkaa toteutetaan käytännössä. Mikrotasolle kohdistuu suurin paine tulosten ja vaikuttavuuden suhteen, sillä siellä politiikka muuttuu näkyviksi teoiksi, palveluiksi ja tuotoksiksi.

On tärkeää huomata, että tasot ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa. Mikrotason käytännöt eivät voi kehittyä kestäväällä tavalla ilman mesotason ohjausta ja rakenteita, ja vastaavasti mesotason ratkaisut heijastavat makrotason laajempia arvovalintoja ja ideologioita. Ilman makrotason kriittistä tarkastelua ja mesotason rakenteellisia muutoksia mikrotason kehittämispyrkimykset voivat jäädä hajanaisiksi ja lyhytvaikutteisiksi. Eri tasoja tarkastelemalla voidaan jäsentää julkisen kulttuuripolitiikan monimuotoista kokonaisuutta ja ymmärtää paremmin eri toimijoiden välisiä suhteita sekä sitä, miten päätökset, rakenteet ja käytännöt kytkeytyvät toisiinsa. Tällainen monitasoinen näkökulma ehkäisee tarkastelun kaventumista yksittäisiin toimenpiteisiin ja avaa laajemman kuvan politiikan logiikasta.²⁶⁷

---

267 Gray, 2017.

KULTTUURISESTI KESTÄVÄ KEHITYS

Tästä näkökulmasta kulttuuri nähdään kestävyden itsenäisenä ulottuvuutena ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden rinnalla. Kulttuuripolitiikan tehtävänä on turvata kulttuuristen merkitysten, käytäntöjen ja rakenteiden jatkuvuus sekä niiden kyky uudistua muuttuvissa olosuhteissa.

Ekologinen kriisi nostaa esiin kulttuurin merkityksen yhteiskunnallisen muutoksen mahdollistajana. Ilmastonmuutos ja luontokato eivät ratkea yksinomaan teknologisilla ratkaisuilla, vaan myös kulttuuriset arvot, elämäntavat ja merkitysjärjestelmät vaikuttavat siihen, miten muutokseen suhtaudutaan. Taide ja kulttuuri voivat tehdä näkyväksi uusia tapoja hahmottaa ihmisen suhdetta luontoon ja niihin planetaarisiin rajoituksiin, joita ei voida kiistää.

Keskeistä on kulttuurisen moninaisuuden ja identiteettien vahvistaminen osana sosiaalista resilienssiä. Tämä tarkoittaa vähemmistöjen kulttuuristen oikeuksien turvaamista ja erilaisten ilmaisumuotojen elinvoiman tukemista. Painopiste siirtyy silloin kulttuurin kuluttamisesta kohti kulttuurista toimijuutta: osallistumista, yhteiskehittämistä ja demokraattista päätöksentekoa.

Samalla kulttuuri toimii tilana, jossa yhteiskunnallisia ja ekologisia murroksia voidaan käsitellä ja kuvitella uudella tavalla. Lisäksi kulttuurinen ulottuvuus huomioidaan osana taloudellista ja tilallista kehitystä, erityisesti kaupunkisuunnittelussa ja aluepolitiikassa, elinympäristöjen laadun näkökulmasta. Ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus korostaa kulttuuriperinnön, taiteellisen vapauden ja luovan toiminnan edellytysten turvaamista myös tuleville sukupolville.

Kulttuuripolitiikka kytkeytyy demokratian kehitykseen. Sananvapaus, taiteellinen vapaus ja tiedon luotettavuus ovat keskeisiä kulttuuripoliittisia kysymyksiä. Kulttuuri tarjoaa tilan, jossa yhteiskunnallista keskustelua käydään ja jossa kansalaiset voivat kokea osallisuutta ja tulla kuulluiksi. Yhteiskehittäminen, verkostot ja paikalliset ekosysteemit tarjoavat mahdollisuuksia vastata osallistumisen polarisaatioon ja rakentaa kulttuurista toimijuutta uudella tavalla.

TASO	Kulttuurisesti kestävä kehitys: edellytyksiä
Makro	Kulttuurin aseman vahvistaminen osana kestäväen kehityksen strategioita ja indikaattoreita sekä poikkiallisia politiikkakehyksiä, joissa kulttuuri kytkeytyy ympäristö-, sosiaali- ja talouspolitiikkaan. Pitkäjänteinen rahoitus kulttuuriperinnölle, taiteelle ja yhteisöllisille kulttuurimuodoille luo toiminnan ennakoitavuutta.
Meso	Kunnat, alueet ja kulttuuri-instituutiot ottavat kulttuuriset vaikutukset huomioon kaavoituksessa, palvelusuunnittelussa ja ilmastotyössä sekä kehittävät osallistavia ja monimuotoisia toimintamalleja.
Mikro	Yksilöiden ja yhteisöjen mahdollisuudet harjoittaa omaa kulttuuriaan sekä taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden rooli kestävyttä koskevassa julkisessa keskustelussa ja arjen käytännöissä.

KULTTUURI VOIMAVARANA

Toinen strateginen ulottuvuus liittyy kulttuuriin yhteiskunnallisena voimavarana. Kulttuuria ei nähdä vain omana sektorinaan vaan laaja-alaisena resurssina, joka tuottaa sekä aineellisia että aineettomia hyötyjä hyvinvointiin, oppimiseen, demokratiaan ja innovaatioihin. Taide ja kulttuuri tarjoavat tilaa kokeilulle, kriittiselle ajattelulle ja uusien näkökulmien syntymiselle. Kulttuuriin kohdistuvat julkiset investoinnit voidaan näin ymmärtää pitkäjänteisinä panostuksina yhteiskunnan osaamiseen, luovuuteen ja sosiaaliseen pääomaan.

Megatrendien valossa kulttuuripolitiikka näyttäytyy yhä selvemmin rajapintapolitiikkana, jossa monet yhteiskunnalliset kysymykset kohtaavat. Väestön ikääntyminen, kaupungistuminen ja monimuotoistuminen haastavat käsityksiä kansallisesta kulttuurista ja kulttuurisesta osallisuudesta. Kulttuuripolitiikka voi tarjota tilan, jossa erilaiset identiteetit ja kokemukset kohtaavat ja muotoutuvat osaksi yhteistä kulttuurista todellisuutta.

TASO	Kulttuuri voimavarana: edellytyksiä
Makro	Kulttuurin arvon tunnistaminen osana hyvinvointi-, koulutus- ja innovaatiopolitiikkaa sekä vaikuttavuusajattelun kehittäminen siten, että laadullinen ja pitkäkestoinen arvo tunnistetaan taloudellisten mittareiden rinnalla.
Meso	Rahoittajat, organisaatiot ja koulutusinstituutiot kehittävät arviointi- ja rahoituskäytäntöjä, jotka tunnistavat kulttuurin monimuotoiset vaikutukset ja rakentaa kumppanuuksia muiden sektoreiden kanssa.
Mikro	Kulttuurinen arvo toteutuu taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden työssä, yleisöjen kokemuksissa sekä kulttuurisen toiminnan vaikutuksissa yksilöiden hyvinvointiin ja toimijuuteen.

KULTTUURI INSTITUUTIONA

Kolmas strateginen ulottuvuus korostaa kulttuuria institutionaalisen rakenteena. Kulttuuri ei ole irrallinen sektori, vaan osa yhteiskunnan keskeisiä järjestelmiä, kuten koulutusta, hyvinvointia ja demokratiaa. Lainsäädäntö, rahoitusjärjestelmät ja instituutiot muodostavat perustan, joka turvaa taiteellisen vapauden, toiminnan jatkuvuuden ja mahdollisuuden uudistumiseen.

TASO	Kulttuuri instituutiona: edellytyksiä
Makro	Lainsäädäntö ja rahoitusjärjestelmät turvaavat taiteellisen vapauden, instituutioiden autonomian ja toiminnan ennakoitavuuden. Vakaa institutionaalinen kehys mahdollistaa riskinoton ja uusiutumisen.
Meso	Kulttuuri-instituutiot ja työmarkkinarakenteet kehittävät toimintaansa, hallintoaan ja yleisösuhteitaan sekä rakentavat alueellisia ja alakohkaisia yhteistyöverkostoja.
Mikro	Institutionaalinen arki näkyy taiteilijoiden ja kulttuurityöntekijöiden työehdoissa, läpinäkyvissä käytännöissä ja mahdollisuudessa kriittiseen ja kokeilevaan toimintaan myös instituutioiden sisällä.

KULTTUURIN KANSAINVÄLISYYS

Neljäs ulottuvuus liittyy kulttuurin kansainvälisyyteen. Kansainvälisyys ei rajoitu kulttuurivientiin vaan tarkoittaa monisuuntaista liikettä, vuoropuhelua ja keskinäistä oppimista. Taiteilijoiden liikkuvuus, kansainväliset yhteistyöverkostot ja kotikansainvälisyys muokkaavat kulttuurielämää paikallisella tasolla. Samalla kulttuuri toimii osana ulkopoliittikkaa ja pehmeää valtaa, joka rakentaa yhteyksiä ja luottamusta valtioiden välillä.

TASO	Kulttuurin kansainvälisyys: edellytyksiä
Makro	Kulttuuri kytkeytyy ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, kansainvälisiin sopimuksiin ja liikkuvuutta tukeviin rahoitusinstrumentteihin.
Meso	Kulttuuriorganisaatiot, festivaalit, residenssit ja koulutusorganisaatiot rakentavat pysyviä kansainvälisiä kumppanuuksia ja polkuja.
Mikro	Kansainvälisyys toteutuu taiteilijoiden rajat ylittävässä yhteistyössä sekä yleisöjen ja yhteisöjen arkipäiväisissä kohtaamisissa monikielisten ja monikulttuuristen sisältöjen kanssa.

DIGITAALINEN KULTTUURIPOLITIIKKA

Viides strateginen ulottuvuus koskee digitaalista kulttuuripolitiikkaa. Digitalisaatio ei ole pelkästään teknologinen kysymys vaan liittyy valtaan, saavutettavuuteen ja kulttuurisen arvon jakautumiseen. Digitaaliset alustat, tekoäly ja datatalous muuttavat toimijoiden vuorovaikutusta sekä kulttuurin tuotantoa, jakelua, kulutusta ja ansaintamalleja. Tulevaisuuden kulttuuritalous perustuu yhä enemmän digitaalisiin jakelukanaviin ja uusiin liiketoimintamalleihin, joiden merkitys kasvaa suhteessa perinteiseen lipunmyyntiin ja fyysisiin tuotteisiin. Kulttuuripolitiikan kautta voidaan varmistaa, että nämä muutokset tukevat taiteilijoiden toimintaedellytyksiä, taiteen ja kulttuurin omaehtoista tekemistä ja saavutettavuutta sekä kulttuurisen muistin säilymistä.

Teknologinen murros muuttaa työn, tekijyyden ja arvonmuodostuksen ehtoja. Taide ja kulttuuri toimivat usein näiden muutosten varhaisina indikaattoreina, koska ne kokeilevat uusia teknologioita ja tuovat näkyväksi niiden eettisiä ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Kulttuuripolitiikka voi tässä mielessä toimia myös kokeilualustana, jossa uusia ratkaisuja testataan ennen niiden laajempaa käyttöönottoa.

TASO	Digitaalinen kulttuuripolitiikka: edellytyksiä
Makro	Sääntelyä koskien tekijänoikeuksia, tekoälyä, alustoja ja dataa sekä julkisia investointeja digitaaliseen infrastruktuuriin ja kulttuuriperintöön.
Meso	Kulttuurilaitokset ja toimijat kehittävät digistrategioita, reiluja ansaintamalleja ja uusia yleisötyön muotoja yhteistyössä teknologiakumppaneiden kanssa.
Mikro	Digitaalinen toimijuus näkyy taiteilijoiden ja yleisöjen digitaalisissa taidoissa, yhteisöllisissä kulttuuritiloissa sekä mahdollisuudessa osallistua, luoda ja jakaa kulttuuria verkossa turvallisesti ja saavutettavasti.

Kulttuuripolitiikka osana uutta yhteiskuntasopimusta

Sitran mukaan megatrendit ovat vieneet Suomen hetkeen, jossa uudistuminen on välttämätöntä. Tämä edellyttää uutta yhteiskuntasopimusta eli ajatusta siitä, millä ehdoilla ihmiset elävät yhdessä ja jakavat vallan, vastuun ja oikeudet yhteiskunnassa.²⁶⁸ Kulttuuripolitiikalla on keskeinen rooli siinä, miten nämä muutokset toteutuvat käytännössä. Uuden yhteiskuntasopimuksen pohjana Sitra nostaa esiin neljä keskeistä ulottuvuutta, joista kussakin kulttuuripolitiikan merkitys on ilmeinen.

Ensimmäinen ulottuvuus on monimuotoisen ja pitkäikäisen väestön yhteiselo. Väestön ikääntyminen, kaupungistuminen, monikulttuuristuminen ja muutoliike haastavat käsitystä yhtenäisestä ”kansallisesta kulttuurista”. Kulttuuripolitiikan ydinresurssi on kyky rakentaa merkityksellisyyttä elämän eri vaiheissa: jatkuva oppiminen ei ole vain koulutuspolitiikkaa, vaan myös kulttuurista osallisuutta. Kulttuuripolitiikka luo merkitysten muotoutumiselle kehyksen, jossa monimuotoisuus joko normalisoituu arjen käytännöiksi tai politisoituu vastakkainasetteluksi.

Toinen ulottuvuus uuden yhteiskuntasopimuksen pohjana on elävän demokratian kulttuuri. Kansalaisten kokeman hyvinvoinnin ja demokratianäkemyksen eriytyminen nostaa kulttuuripolitiikan suoraan demokratian ytimeen. Sananvapaus, ilmaisunvapaus, taiteellinen vapaus ja tiedon luotettavuus ovat kulttuuripolitiittisia kysymyksiä. Yhtä keskeistä on kansalaisten kokemus kuulluksi tulemisesta ja symbolisesta osallisuudesta. Tässä mielessä kulttuuri ei ole demokratian koriste, vaan demokraattisen kulttuurin infrastruktuuri – tila, jossa yhteiskunnallinen mielikuvitus ja kriittinen keskustelu rakentuvat.

Kolmas ulottuvuus on luonnon elinvoiman lisääminen. Ilmastonmuutos ja luontokato eivät ratkea kulttuuripolitiikalla, mutta niiden ymmärtäminen ja hyväksyminen kytkeytyvät kulttuurisiin merkityksiin. Kulttuuri muokkaa tapaa, jolla kriisi ja muutos koetaan, tunnetaan ja merkityksellistetään. Se luo tilaa uusille luontosuhteille ja elämäntavoille, ei vain teknisille ratkaisuille, mutta tilan luominen voi edellyttää myös kriittisyyttä luontoa riistävien kulttuuristen käytäntöjen suhteen. Ilman kulttuurista muutosta ekologinen siirtymä kohtaa helposti legitimaatiokriisin.

Neljäs ulottuvuus uuden yhteiskuntasopimuksen pohjana on teknologian rohkea ja kestävä käyttö. Digitalisaatio ja tekoäly muuttavat työn, tekijyyden ja arvon muodostumisen ehtoja. Kulttuuripolitiikka on usein sääntelyn näkökulmasta jälkijunassa, mutta taide ja kulttuuri toimivat murrosten varhaisina indikaattoreina. Ne testaavat tekoälyn eettisiä, esteettisiä ja tiedollisia rajoja sekä tekevät näkyväksi alustatalouden ja datatalouden valtasuhteita. Kulttuuripolitiikka voi tällöin kehittää kokeilualustoja ja auttaa löytämään suuntia sen sijaan, että jäisi hitaasti reagoivan sääntelyn tai reaktiivisen resurssien jaon varaan.

---

268 Dufva ym., 2026, s. 66.

Tulevaisuuksien seuranta: kulttuuripolitiikan hallinnan barometri ja indeksi

Kulttuuripolitiikan tulevaisuuksien toteutumista voidaan seurata monista näkökulmista. Kulttuuripolitiikan tila -hankkeessa on kehitetty barometria, jonka avulla kulttuuripolitiikan hallintaa voidaan tarkastella toimijoiden näkökulmasta. Lähtökohdiana on ajatus, että kulttuuripolitiikka on moninainen kokonaisuus, joka rakentuu useiden julkisten ja yksityisten toimijoiden vuorovaikutuksessa. Kulttuuripolitiikka ei siis rajoitu valtion päätöksiin, vaan sitä toteuttavat myös kunnat, rahoittajat, organisaatiot ja kentän toimijat.²⁶⁹

Barometri perustuu väittämiin, joita vastaajat arvioivat Likert-asteikolla (täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä). Väittämien pohjalta voidaan muodostaa indeksi, jonka avulla voidaan tarkastella kulttuuripolitiikan hallinnan muutoksia ajan myötä.²⁷⁰ Vastaajilta voidaan kerätä taustatietoja, joiden avulla vastauksia voidaan analysoida eri toimijaryhmien näkökulmasta. Barometrin väittämät pohjautuvat raportissa edellä esiin nostettuihin keskeisiin kehityskulkuihin ja jännitteisiin.

Väittämät kattavat kolme kulttuuripolitiikan hallinnan ulottuvuutta:

1. RAKENNE JA OHJAUS

- Rahoituksen ehdot ohjaavat liikaa sitä, millaista kulttuuritoimintaa voidaan toteuttaa.
- Riippuvuus projektirahoituksesta vaikeuttaa pitkäjänteistä toimintaa.
- Kulttuuritoimintaan kohdistuu liikaa ristiriitaisia odotuksia.

2. TOIMINTAEDELLYTYKSET JA RESURSSIT

- Rahoitusjärjestelmä mahdollistaa riittävästi pitkäjänteistä toimintaa.
- Taloudellisten riskien epätasainen jakautuminen heikentää alan toimintaedellytyksiä.
- Kulttuuritoiminta on merkittävästi riippuvainen ei-rahallisista panoksista (kuten alihinnoitellusta työstä tai maksuttomista tiloista).
- Kulttuurialan toimintaedellytykset pystytään turvaamaan riittävästi kriisitilanteissa.

3. LUOTTAMUS JA LEGITIMITEETTI

- Kulttuurialan toimijoiden näkemykset vaikuttavat kulttuuripoliittisiin päätöksiin.
- Kulttuuripoliittisen ohjauksen perusteet ja päätökset ovat läpinäkyviä.
- Kulttuuripoliittiset rahoitusratkaisut ovat oikeudenmukaisia.
- Kulttuurialan tulevaisuuteen voi luottaa.

-
- 269 Barometri perustuu governance-näkökulmaan, ks. esim. Cano Mejía & Arias Suárez, 2025.
- 270 Indeksi muodostetaan yhdistämällä väittämien vastaukset summamuuttujaksi tai keskiarvoksi. Tarkempi muodostamistapa täsmentyy jatkokehityksessä.

Lopuksi: kulttuuripolitiikan tila on keskeinen osa yhteiskuntasopimuksen uudistamista

Suomalainen kulttuuripolitiikka on murrosvaiheessa. Perinteinen hyvinvointivaltiollinen malli kohtaa samanaikaisesti useita muutoksia: taloudellista epävarmuutta, digitalisaation tuomia rakennemuutoksia, ekologisia kriisejä sekä kirstyvää geopoliittista tilannetta. Nämä kehityskulut haastavat hyvinvointivaltion vakiintuneita kulttuuripoliittisia tavoitteita – kuten taiteen tukemisen, kulttuuripalvelujen saatavuuden ja kulttuuristen oikeuksien turvaamisen – sekä niiden käytännön toteuttamista. Kehityskulut eivät ole toisistaan irrallisia, vaan ne muodostavat toisiinsa kytkeytyvän murrosten kokonaisuuden, jossa kulttuuripolitiikka voi toimia sekä reagoijana että suunnannäyttäjänä.

Päällekkäiset kriisit – taloudelliset, turvallisuuspoliittiset, ympäristölliset ja demokraattiset – siirtävät kulttuurin helposti “ei-välttämättömien” joukkoon. Paradoksaalisesti kulttuurille asetetaan yhä enemmän instrumentaalisia tavoitteita: sen odotetaan tuottavan hyvinvointia, vahvistavan osallisuutta, rakentavan resilienssiä ja lisäävän alueiden veto- ja pitovoimaa. Kulttuurilta vaaditaan siis monin tavoin enemmän samalla, kun osaa vakiintuneista rakenteista heikennetään.

Kulttuuripolitiikka on osa yhteiskuntasopimuksen uudistamista. Yhteiskuntasopimuksella tarkoitetaan niitä periaatteita ja käytäntöjä, joiden varassa ihmiset elävät yhdessä, jakavat vallan ja vastuun sekä tunnustavat toisilleen kuuluvat oikeudet.²⁷¹ Kulttuuripolitiikan ratkaisut paljastavat konkreettisesti, millä ehdoilla tämä yhteiselämä järjestyy: kenen ääni kuuluu, mitä arvoja tuetaan sekä millaiselle toiminnalle annetaan tilaa ja resursseja. Siten kulttuuripolitiikan tila toimii osaltaan tämän sopimuksen koetinkivenä.

Kulttuuripolitiikan tila tuo näkyviin myös poliittisen retoriikan ja käytännön väliset jännitteet. Jos demokratiaa korostetaan poliittisessa puheessa, mutta taiteellinen vapaus samaan aikaan kaventuu, syntyy ristiriita julkilausuttujen arvojen ja todellisten toimintamahdollisuuksien välillä. Samoin jos moninaisuutta juhlistetaan puheissa, mutta rahoitus- ja instituutorakenteet pysyvät kapeina ja hierarkkisina, moninaisuus jää symboliseksi eikä muutu käytännöiksi.

Kulttuuripolitiikan tila ei ole marginaalinen kysymys. Vaikka kulttuurin osuus valtion talousarviosta on kokonaisuudessaan pieni, kulttuuripolitiikka toimii laajempänä indikaattorina yhteiskunnan suunnasta. Se kertoo, miten

yhteiskunta ymmärtää luovuuden, kriittisen ajattelun ja yhteisten merkitysten rakentamisen roolin osana demokratiaa ja yhteiskunnallista kestävyyttä.

Yhteiskunnallinen toiminta ja yhteiskuntasopimuksen uudistaminen pitävät sisällään erilaisia jännitteitä. Erilaisten jännitteiden kautta mitataan, miten yhteiskunta kykenee sovittamaan yhteen erilaisia intressejä, arvoja ja odotuksia. Jännitteisiä vastinpareja voidaan hahmottaa dialektisessa tulevaisuustutkimuksessa. Esimerkiksi julkisen ja yksityisen rahoituksen välinen jännite, monokulttuurisuuden ja monikulttuurisuuden välinen dynamiikka tai taiteen ja luovien alojen välinen rajankäynti ilmentävät laajempia yhteiskuntasopimuksen neuvotteluja. Ne ei eivät ole toisensa poissulkevia vaan jatkuvassa neuvottelussa.²⁷²

Kulttuuripolitiikka ei ainoastaan heijasta yhteiskuntasopimusta vaan myös aktiivisesti tuottaa ja uudistaa sitä. Dialektisesta näkökulmasta kestävä kulttuuripolitiikka ei synny jännitteiden poistamisesta vaan niiden tunnistamisesta, käsitteilystä ja luovasta hyödyntämisestä osana laajempaa yhteiskunnallista neuvottelua.

Tulevaisuus on avoin myös kulttuuripolitiikalle. Edellä kuvatut tulevaisuuden kulttuuripolitiikan strategiset ulottuvuudet viittaavat suuntaan, jossa kulttuuri ymmärretään yhä selvemmin yhteiskunnan perusinfrastruktuurina. Tällöin kulttuuri ei ole vain erillinen politiikkasektori, vaan keskeinen osa niitä rakenteita, jotka tuottavat yhteiskuntaan merkityksiä, luottamusta ja uudistumiskykyä. Näiden kautta kulttuuri vaikuttaa siihen, miten yhteiskunta kykenee käsittelemään muutosta, ristiriitoja ja tulevaisuuden epävarmuutta. Kulttuuripolitiikan muutosvoimia kuvaavien kolmen ulottuvuuden (menneisyyden painon, nykyisyyden työnnön ja tulevaisuuden imun) välinen dynamiikka määrittää, millaiseksi suomalainen kulttuuripolitiikka – ja osaltaan myös suomalainen yhteiskuntasopimus – muotoutuu.

Erilaisten laajojen ja yhteen kietoutuneiden ongelmien ratkaiseminen edellyttää moniäänistä keskustelua ja laaja-alaista yhteistyötä. Kun kulttuuripolitiikan vakiintunut toimintaympäristö muuttuu, myös tiedon, analyysin ja ennakkoinnin merkitys kasvaa. Kulttuuripolitiikan tilaa seuraamalla voidaan tarkastella, miten periaatteet, kuten demokratia, moninaisuus, kestävyys ja kulttuuriset oikeudet, toteutuvat todellisissa päätöksissä, rakenteissa ja resursseissa myös tulevaisuudessa.

271 Sitra, 2026, s. 66.

272 Ahlqvist, 2018.

Lähteet ja aineistot

Avainlukujen lähteet

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Ammattitaiteilijat (2019)

Cuporen Taiteilijana Suomessa -tutkimuksen rekisteriaineisto muodostettiin siten, että FOLK-aineistosta rajattiin ammattitaiteilijakunta neljän kriteerin kautta, jotka pohjaavat professiotutkimukseen. Kriteerit ovat suoritettu taiteilijakoulutus, apurahan saaminen taiteelliseen työhön, taiteenalan ammatti-/etujärjestön jäsenyys sekä korvauksen saaminen taideteosten käytöstä.

Hirvi-Ijäs, M., Renko, V., Leppänen, A., Lahtinen, E. & Sokka, S. (2023). Taiteilijana Suomessa: ammattitaiteilijat Suomessa vuonna 2019. Tietovihko 6. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijana-suomessa-ammattitaiteilijat-suomessa-vuonna-2019/#> [Haettu 15.4.2026]

Elokuvateatterisalit (2024)

Suomen Elokuvasäätiö (2025). Elokuvavuosi 2024.

<https://www.ses.fi/wp-content/uploads/SES-Elokuvavuosi-2024-Facts-Figures.pdf>

[Haettu 26.2.2026]

Enintään 10 km päässä elokuvateatterista/kirjastosta/museosta/teatterista asuvien suomalaisten osuus (2024)

Saavutusvyöhykkeet luotu kulttuuripisteiden ympärille tieverkossa ja saatavuus arvioitu väestörakennertutietokannasta.

Sisältää elokuvateatterit, yleiset kirjastot sekä tieteelliset kirjastot, päätoimisesti hoidetut museot ja päätoimisesti hoidetut teatterit.

Kulttuurin avainluvut 13.1–13.4.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus.

https://pxhoepa2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0015.htm

[Haettu 26.2.2026]

Esittävän taiteen katsojat (2024)

Puheteatterien, oopperoiden, tanssiryhmien ja -tuotantokeskusten sekä sirkuksen katsojat.

Katsojamäärät sisältävät ilmaisesitykset ja vierailijat.

Teatterin tiedotuskeskuksen (TINFO) Esittävän taiteen tilastot. (2025)

[Haettu 26.2.2026]

Esittävän taiteen valtionosuuslaitokset (2025)

Valtionosuuteen oikeutetut esittävän taiteen alan toimijat.

<https://okm.fi/esittava-taide> [Haettu 26.2.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

EU:n kulttuurin puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille (2024)	<p><i>Tuki kaikille hankkeille yhteensä 172 miljoonaa euroa.</i></p> <p>Kulttuurin avainluvut 11.3.</p> <p>Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus.</p> <p>https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0015.htm [Haettu 2.4.2026]</p>
EU:n media-alan puiteohjelmien tuki suomalaisille hankkeille (2024)	<p>Kulttuurin avainluvut 11.4.</p> <p>Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus. https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0015.htm [Haettu 2.4.2026]</p>
Festivaalit, Finland Festivalsin jäsenet (2025)	<p><i>Tilastot kattavat Finland Festivalsin jäsenfestivaalit, joista lähes kaikki ovat yleishyödyllisiä taide- ja kulttuurifestivaaleja. Kaupalliset festivaalit eivät ole tilastoissa mukana.</i></p> <p>https://festivals.fi/tilastot/ [Haettu 26.2.2026]</p>
Festivaalit, rytmimusiikki (2025)	<p><i>Julkisista lähteistä kerätty lista populaarimusiikki-, folk- ja jazzfestivaaleista.</i></p> <p>LiveFIN & Suomen Jazzliitto (2025). Populaarimusiikki-, folk- ja jazzfestivaalit 2019-. Sähköinen aineisto. https://livefin.fi/avoin-toimialadata/ [Haettu 26.2.2026]</p>
Festivaalit, valtion rahoittamat (2025) 	<p><i>Taiteen edistämiskeskuksen festivaaliavustukset 2025, Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset lasten taide- ja kulttuuritapahtumille 2025 sekä Suomen Elokuvasäätiön elokuvafestivaalin toimintatuet 2025.</i></p> <p>https://www.taike.fi/fi/myonnetyt-apurahat/taiken-avustuksia-85-festivaalille-ympari-suomen</p> <p>https://okm.fi/-/lastenkulttuurin-seka-lasten-ja-nuorten-kulttuuri-ja-mediakasvatuksen-edistaminen</p> <p>https://www.ses.fi/tuenhakijalle/tukipaatokset/#/feed&grantTypes=212&years=2025 [Haettu 9.3.2026]</p>
Harkinnut ammatinvaihtoa tai vaihtanut ammattia pois taidealalta viimeisen 12 kuukauden aikana (2024)	<p>Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kautio, T., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2025). Taiteen ja kulttuurin barometri 2024: Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki.</p> <p>https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2024/ [Haettu 14.4.2026]</p>
Henkilötyövuodet, kuntien yleinen kulttuuritoiminta (2025)	<p>Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: TEAviisari, 2025. www.teaviisari.fi [Haettu 2.4.2026]</p>

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Henkilötyövuodet, yleisten kirjastojen henkilöstö (2024)	<i>Henkilötyövuodet: Kirjaston palkkaamat (2017-).</i> Suomen yleisten kirjastojen tilastot. https://tilastot.kirjastot.fi/index.php?lang=fi [Haettu 9.3.2026]
Kaunokirjallisuuden uudet kotimaiset nimikkeet (2024)	<i>Julkaistut uudet nimikkeet.</i> Kustannusalan tilastot: Vuositilasto 2024. https://tilastointi.kustantajat.fi/vuositolasto/julkaistut-uudet-nimikkeet/2024 [Haettu 9.3.2026]
Keikka- ja konserttipaikat (2024)	LiveFIN ry. Katsaus elävän musiikin vuoteen 2024. https://livefin.fi/wp-content/uploads/Elavan-musiikin-toimialakatsaus-2024.pdf [Haettu 9.3.2026]
Keskiarvo käytettävissä olevista rahatuloista (2019)	<i>Käytettävissä olevat rahatulot sisältävät palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot sekä saadut tulonsiirrot, joista vähennetään maksetut tulonsiirrot kuten välittömät verot ja sosiaaliturvamaksut. Apurahat sisältyvät käytettävissä oleviin rahatuloihin.</i> Hirvi-Ijäs, M., Renko, V., Leppänen, A., Lahtinen, E. & Sokka, S. (2023). Taiteilijana Suomessa: ammattitaiteilijat Suomessa vuonna 2019. Tietovihko 6. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijana-suomessa-ammattitaiteilijat-suomessa-vuonna-2019/# [Haettu 15.4.2026]
Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat (2024)	<i>Kirjaston päävastaullisena järjestämiä tapahtuma: 40 115</i> <i>Kunnan muiden toimijoiden järjestämiä tapahtumia kirjastossa: 5 105</i> <i>Ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia kirjastossa: 9 006</i> Suomen yleisten kirjastojen tilastot. https://tilastot.kirjastot.fi/index.php?lang=fi [Haettu 9.3.2026]
Kokemus osallisuudesta, taiteilijat (asteikolla 0–100) (2022)	Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2023). Taiteen ja kulttuurin barometri 2022: Taiteilijoiden työhyvinvointi. https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijoiden-tyohyvinvointi/ [Haettu 14.4.2026]
Konserttien kuulijat (2024)	<i>Kuulijat livekonserteissa: 1 208 798</i> <i>Kuulijat verkkokonserteissa: 1 437 343</i> Suomen Sinfoniaorkesterit ry. Vuosikertomus 2024. https://sinfoniaorkesterit.fi/materiaali/suomen-sinfoniaorkesterit-ryn-vuosikertomus-2024/ [Haettu 2.4.2026]
Kotimaisten pitkien elokuvien ensi-illat (2024)	Suomen Elokuvasäätiö (2025). Elokuvuvuosi 2024. https://www.ses.fi/wp-content/uploads/SES-Elokuvuvuosi-2024-Facts-Figures.pdf [Haettu 26.2.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Kotitalouksien kulutusmenot kulttuuriin (2023)	<p><i>Toimialat:</i></p> <p><i>Esittävät taiteet ja elokuvat</i></p> <p><i>Huvipuistot, pelit ja muu ajanviete</i></p> <p><i>Kirjastot, arkistot, museot ja kulttuuriperintökohteet</i></p> <p><i>Kirjat</i></p> <p><i>Koulutus, hallinto ja kulttuuritapahtumat</i></p> <p><i>Muut paino-, paperi- ja piirustustuotteet</i></p> <p><i>Radio- ja televisiomaksut</i></p> <p><i>Sanoma- ja aikakauslehdet</i></p> <p><i>Taide- ja antiikkiesineet</i></p> <p><i>Valokuva- ja elokuvalaitteet ja -palvelut</i></p> <p><i>Viihde-elektronikka</i></p> <p><i>Ääni- ja kuvatallenteet</i></p> <p>Kulttuurin satelliittitilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=2323-959X. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/klts [Haettu 10.3.2026]</p>
Kotitalouksien kulutusmenot kulttuurihyödykkeisiin ja -palveluihin sekä kirjoihin ja lehtiin (2024)	<p><i>Kirjat ja lehdet noin 200 euroa, kulttuuripalvelut noin 150 euroa ja kulttuurihyödykkeet noin 40 euroa vuodessa per kotitalous. Kotitalouksien koko kulutusmenot noin 24 100 euroa vuodessa.</i></p> <p>Household final consumption expenditure by purpose (COICOP 2018). Eurostat. https://doi.org/10.2908/NAMA_10_CP18 [Haettu 7.4.2026]</p>
Kulttuurialan työlliset (Eurostat) (2024)	<p><i>Eurostat seuraa kulttuurialan työllisyyttä EU:ssa. Tiedot perustuvat työllisyyden tarkasteluun kansainvälisen ammattiluokituksen (ISCO) ja toimialaluokituksen (NACE) avulla niin, että kulttuurialan työlliseksi määritellään jokainen, joka työskenteli kulttuuritoimialalla tai kulttuuriammatissa (tai sekä että). Eurostatin tilastoissa työlliseksi määritellään 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka työskenteli viiteajankohtana (yksi viikko) vähintään yhden tunnin palkkaa tai yrittäjätuloa vastaan tai palkatta perheen eduksi. Mukaan lasketaan myös henkilöt, jotka olivat viiteajankohtana väliaikaisesti poissaolevia työstään tai yrityksestään.</i></p> <p>https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Culture_statistics_-_cultural_employment [Haettu 10.3.2026]</p>

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Kulttuurialan yhdistykset
(2025)

Alaluokat kulttuurialan yhdistyksissä:

- 4.01 Tieteeseen ja tutkimukseen liittyvät yhdistykset
- 4.02 Opiskeluun ja sivistykseen liittyvät yhdistykset
- 4.03 Säveltaiteisiin liittyvät yhdistykset
- 4.04 Näyttämötaiteisiin liittyvät yhdistykset
- 4.05 Kuvataiteisiin liittyvät yhdistykset
- 4.06 Muut taideyhdistykset
- 4.07 Perinne- ja museoyhdistykset
- 4.08 Tapa-, ruoka- ja juomakulttuureihin liittyvät yhdistykset
- 4.09 Kotiseutu- ja kyläyhdistykset
- 4.10 Sukuyhdistykset
- 4.11 Luonnon-, ympäristön- ja eläinsuojeluyhdistykset
- 4.12 Etniset yhdistykset
- 4.99 Muut kulttuuriyhdistykset

Patentti- ja rekisterihallitus. Yhdistysten määrät tarkoituserittäin (pääluokittain) eri maakunnissa. https://www.prh.fi/fi/yrityksetjayhteiset/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterintilastoja/yhdistysten_maarat_maakunnittain.html [Haettu 10.3.2026]

Kulttuurialan yritysten
toimipaikat (2023)

Kaikki yritysten toimipaikat yhteensä: 615 780

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_alyr/statfin_alyr_pxt_13www.px/ [Haettu 1.4.2026]

Kulttuurialan yrityksiin on kulttuuritilastoissa sisällytetty seuraavissa TOL2002-pääluokissa olevat yritykset:

- taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta,
- kirjastot, arkistot ja museot yms.,
- taide- ja antiikkiliikkeet,
- kirjojen kustantaminen ja kauppa,
- sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu,
- muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta,
- radio- ja televisiotoiminta,
- elokuvien ja videoiden tuotanto ja jakelu,
- äänitteet,
- soitinten ja musiikkitarvikkeiden valmistus ja kauppa,
- mainonta,
- arkkitehti- ja taideteollinen suunnittelu,
- valokuvaus,
- viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa (lukuun ottamatta kodinkoneiden ns. "valkoista linjaa" (jääkaapit, pesukoneet yms.),
- huvipuistot ja pelit sekä muu viihde ja virkistys.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu].

ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus.

<https://stat.fi/fi/tilasto/kl> [Haettu: 10.3.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Kulttuurialoilla suoritettut
tutkinnot (2024)

Tutkintoja suoritettiin yhteensä 241 000.
<https://stat.fi/julkaisu/cm10h0s456xn607w1p9i0bolb> [Haettu 18.12.2025]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu].
ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus.
<https://stat.fi/fi/tilasto/klt> [Haettu: 10.3.2026]

Kulttuurialojen opiskelijat
(ammatillinen ja korkea-aste)
(2024)

Tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijoita vuonna 2024 yhteensä 1 421 934
<https://stat.fi/fi/tilasto/opiskt> [Haettu 25.3.2026]

Lista tutkinnoista saatavissa Tilastokeskuksen tietokantapalvelusta
https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_klt/statfin_klt_pxt_12ky.px
[Haettu 12.3.2026]

<https://www.taidejakulttuuri.fi/statistic/kulttuurialojen-opiskelijat-ja-tutkinnot/>
[Haettu 25.3.2026]

Kulttuurihyvinvointisuunnitelma
voimassa (2025)

Ruokolainen, O. & Kautio, T. (2025). *Kulttuurihyvinvointialueet? Kulttuurihyvinvointitoiminnan tavoitteet, organisointi ja rahoitus hyvinvointialueilla.* Cuporen verkkojulkaisuja 84. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Kulttuurin ja joukkoviestinnän
yritysten liikevaihto (2023)

Kulttuurityövoima, tuotteet, palvelut ja yritykset 22.
Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-7315.
Helsinki: Tilastokeskus. https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0014.htm [Haettu: 1.4.2026]

Kulttuurin ja joukkoviestinnän
yritykset (2023)

TOL2008-luokituksen perusteella rajattu yritysjoukko: 18110, 18120, 18130, 18140,18200, 26400, 32200, 32400, 46432, 46433, 46491, 46492, 46493, 46494, 46496, 47430, 47595, 47610, 47621, 47622, 47630, 47650, 47781, 47782, 47791, 47792, 47911, 58110, 58130, 58141,58142, 58210, 59110,59120, 59140, 59200, 60100, 60201, 60202, 63910, 71110, 73111, 73112, 73119, 73120, 74101, 74102, 74109, 74201, 74202, 74300, 74901, 77220, 82300, 85520, 90010, 90020, 90030, 90040, 91010, 91020, 91030, 91040, 92000, 93210, 93299. Mukana ovat kaikki markkinaehtoiset yritykset, joilla on tilastovuonna ollut liikevaihtoa, henkilöstömäärää, liiketoiminnan muita tuottoja, investointeja tai tasetta.

Kulttuurityövoima, tuotteet, palvelut ja yritykset 20.
Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-7315.
Helsinki: Tilastokeskus. https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0014.htm [Haettu: 1.4.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Kulttuuripalveluja käyttävien arvio palveluista (asteikolla 1–5) (2024)	Kuntaliitto. Kuntien kulttuuripalvelut keräävät kiitosta suomalaisilta. https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2025/kuntien-kulttuuripalvelut-keräävat-kiitosta-suomalaisilta [Haettu 10.3.2026]
Kulttuuriperinnön henkisesti tärkeäksi kokevat (2025)	Kulttuuriperintöbarometri 2025. https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/julkaisut/kulttuuriperintöbarometri [Haettu 26.3.2026]
Kulttuuritoimialojen arvonlisäys (2023)	<i>Bruttoarvonlisäys yhteensä 238 miljardia euroa.</i> https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_klts/statfin_klts_pxt_11wv.px [Haettu 26.3.2026] Kulttuurin satelliittitilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=2323-959X. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/klts [Haettu: 10.3.2026]
Kuntien kulttuuritoiminnan nettokustannukset (2024) 	<i>Tarkemmat määritelmät Valtiokonttorin sivuilla:</i> https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/kuntien-ja-kuntayhtymien-automaattisen-taloustraportoinnin-kasikirja-aura/ <i>Nettokäyttökulut yhteensä 17,1 miljardia euroa.</i> Suomen Kuntaliitto, aikasarjapalvelu: palvelutuotannon kustannukset. Kuntien kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset ml. kirjasto. https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/kuntatalouden-tilastot [Haettu 26.3.2026]
Kuvataidetahtumat (2024)	<i>Kuvataiteen biennaalit ja triennaalit, kesänäyttelyt ja festivaalit sekä teosvälitystapahtumat ja suurimmat taidemessut. Tapahumaan voi olla maksullinen tai vapaa sisäänpääsy.</i> Frame Contemporary Art Finland. CC BY 4.0. (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi). https://frame-finland.fi/tietoa-alasta/tilastointi/ [Haettu: 10.3.2026]
Käynnit elokuvissa (2024) 	Suomen Elokuvasäätiö (2025). Elokvavuosi 2024. https://www.ses.fi/wp-content/uploads/SES-Elokvavuosi-2024-Facts-Figures.pdf [Haettu 26.2.2026]
Käynnit kirjastoissa (2024)	<i>Fyysiset käynnit.</i> Suomen yleisten kirjastojen tilastot. https://tilastot.kirjastot.fi/index.php?lang=fj [Haettu 9.3.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Käynnit museoissa (2024) 	<i>Museotilastossa käynniksi lasketaan käynnit näyttelyihin tai museon järjestämiin tapahtumiin museon omissa tiloissa.</i> Museotilasto, Museovirasto. CC BY 4.0. (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.fi).
Lastenkulttuurikeskukset	<i>Suomen lastenkulttuuriliiton jäsenet.</i> https://lastenkulttuuri.fi/jasenet/varsinaiset-jasenet/ [Haettu 12.3.2026]
Liikevaihto taiteen, viihteen ja virkistysalan toimialalla (2024)	<i>Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston mukaan Suomen yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 530 miljardia euroa.</i> Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-6217. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/yrti [Haettu 16.3.2026]
Maakunnallinen kulttuuristrategia voimassa (tilanne vuoden 2025 lopussa)	Taina Laitinen, Taide- ja kulttuurivirasto, 11.2.2026. Tiedonanto.
Maksetut yritystuet taiteiden, urheilun ja virkistysalan toimialalla (2024)	<i>Suomessa maksettiin vuonna 2024 suoria yritystukia 908,4 miljoonaa euroa.</i> Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritystukitilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-3355. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/yrtt [Haettu 2.4.2026] Yritystukien julkinen tietopalvelu, TEM. https://tem.fi/yritystukien-julkinen-tietopalvelu [Haettu 2.4.2026]
Orkesterimusiikin kotimaiset kantaesitykset (2024)	Suomen Sinfoniaorkesterit ry. Vuosikertomus 2024. https://sinfoniaorkesterit.fi/materiaali/suomen-sinfoniaorkesterit-ryn-vuosikertomus-2024/ [Haettu 2.4.2026]
Osuus taiteilijoista, joiden toimeentulolle tekijänoikeuskorvauksilla vähintään melko suuri merkitys (2023)	Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kautio, T., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2025). Taiteen ja kulttuurin barometri 2024: Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki, s. 25. Taiteen ja kulttuurin barometri 2024 - Cupore [Haettu 15.4.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Päätoimiset työlliset
kulttuuriammateissa (2023)

Kulttuuriammatit (TOL 2008):

Taide, muotoilu ja taidekäsityö

Kuvataiteilijat (2651), Muusikot, laulajat ja säveltäjät (2652), Tanssitaiteilijat ja koreografit (2653), Ohjaajat ja tuottajat (2654), Näyttelijät (2655), Muut taiteilijat (2659), Kirjailijat ym. (2641)

Museo-, kirjasto-, ja arkistotyö

Arkistonhoitajat (26211), Museoalan erityisasiantuntijat (26212), Kirjastonhoitajat, informaattorit ym. (2622), Kirjasto-, arkisto- ja museotyöntekijät (4411), Gallerioiden, museoiden ja kirjastojen tekniset työt (3433)

Mainonta

Myynti- ja markkinointijohtajat (1221), Mainos- ja tiedotusjohtajat (1222), Mainonnan ja markkinoinnin erikoisasiantuntijat (2431)

Journalistinen sekä elokuva- ja valokuva-alan työ

Toimittajat (2642), Toimituspäälliköt ja -sihteerit, ohjelmapäälliköt (26421), Lehtien yms. toimittajat (26422), Juontajat, kuuluttajat ym. (2656), Radio- ja tv-toimittajat (26423), Valokuvaajat (3431), Kuvaussihteerit ja muut näyttämötekniiset asiantuntijat (34351), Lähetys- ja audiovisuaalitekniikat (3521)

Käsityötuotteiden valmistajat ja painoalan työntekijät

Soittimien tekijät ja virittäjät (7312), Koru-, kulta- ja hopeasepät (7313), Saven- ja tiilenvalajat ja dreijaaajat (7314), Lasinpuhaltajat, -leikkaajat, -hiojat ja -viimeistelijät (7315), Kaivertajat, etsaajat ja koristemaalarit (7316), Puu-, kori- yms. käsityötuotteiden tekijät (7317), Tekstiili-, nahka- yms. käsityötuotteiden tekijät (7318), Muut käsityöntekijät (7319)

Arkitehdit ja suunnittelijat

Talonrakennuksen arkkitehdit (2161), Maisema-arkkitehdit (2162), Tuote- ja vaatesuunnittelijat (2163), Graafiset ja multim mediasuunnittelijat (2166), Sisustussuunnittelijat ym. (3432)

Taide-aineiden opettajat

Taito- ja taideaineiden opettajat (23303), Muut musiikin opettajat (2354), Muut taideaineiden opettajat (2355)

Graafisen alan työ

Painopinnanvalmistajat (7321), Painajat (7322), Jälkikäsittelijät ja sitomotyöntekijät (7323)

Muut kulttuuriammatit

Matkaoppaat (5113), Matkatoimistovirkailijat (4221), Kääntäjät, tulkit ja muut kielitieteilijät (2643), Muut taide- ja kulttuurialan asiantuntijat (3435)

Kulttuurialan koulutus, työvoima ja yhdistystoiminta,

11.5 Työllinen työvoima kulttuuriammateissa työssäkäyntitilaston mukaan 2022.

https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0010.htm

[Haettu 2.4.2026]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkójulkaisu].

Viiteajankohta: 31.12.2023. Helsinki: Tilastokeskus

<https://stat.fi/fi/julkaisu/clmaleenrbqf30bw68qmf8vcg> [Haettu 2.4.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Päätoimiset työlliset
kulttuuritoimialoilla (2023)

Kulttuuritoimialat (TOL 2008):

Esittävät taiteet

*Esittävät taiteet (90010), Esittäviä taiteita palveleva toiminta (90020),
Taiteellinen luominen (90030)*

Kirjastot, arkistot ja museot yms.

*Kirjastojen ja arkistojen toiminta (91010), Museoiden toiminta (91020), Historialliset
nähtävyydet, rakennukset jne. (91030), Kasvitieteelliset puutarhat jne. (91040)*

Taide- ja antiikkiliikkeet

Taideliikkeet (47781), Antiikkiliikkeet (47791)

Kirjojen kustantaminen ja kauppa

*Sidonta ja siihen liittyvät palvelut (18140), Kirjatukkukauppa (46492), Kirjojen
vähittäiskauppa (47610), Antikvariaattikauppa (47792), Kirjojen, musiikki- ja
videotallenteiden postimyynti ja verkkokauppa (47911), Kirjojen kustantaminen
(58110), Kääntäminen ja tulkkaukset (74300)*

Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot

*Sanomalentien painaminen (18110), Aikakausjulkaisujen ja lehtien vähittäiskauppa
(47622), Sanomalehtien kustantaminen (58130), Paikallislehtien ja harvemmin
ilmestyvien sanomalehtien kustantaminen (58141), Aikakauslehtien kustantaminen
(58142), Uutistoimistot (63910)*

Elokuvat, videot ja tietokonepelit

*Tietokonepelien kustantaminen (58210), Elokuvien tuotanto (59110), Elokuvien,
video- ja televisio-ohjelmien jälkituotanto (59120), Elokuvien, videoiden ja televisio-
ohjelmien levitys (59130), Elokuvien esittäminen (59140), Videofilmien vuokraus
(77220)*

Soitinten valmistus ja kauppa

*Soitinten valmistus (32200), Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa (46494),
Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa (47595)*

Äänitteet

*Ääni-, kuva- ja atk-tallenteiden tuotanto (18200), Musiikki- ja videotallenteiden
vähittäiskauppa (47630), Äänitysstudiot; äänitteiden ja musiikin kustantaminen
(59200)*

Radio ja televisio

*Radio-ohjelmien tuottaminen ja lähettäminen (60100), Televisio-ohjelmien
tuottaminen ja lähettäminen (pl. maksulliset tv-kanavat) (60201),
Maksulliset tv-kanavat (60202)*

Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta

Muu painaminen (18120), Painamista ja julkaisemista edeltävät palvelut (18130)

Mainonta

*Mainostoimistot (73111), Suora- ja ulkomainonta (73112), Muu mainospalvelu (73119),
Mainostilan vuokraus ja myynti (73120)*

Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu

*Arkkitehtipalvelut (71110), Graafinen muotoilu (74101), Sisustussuunnittelu (74102),
Teollinen muotoilu ym. (74109)*

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Valokuvaus

Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa (46433), Valokuvausalan vähittäiskauppa (47782), Valokuvaamot ja muu kuvaustoiminta (74201), Valokuvien kehittäminen (74202)

Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys

Pelien ja leikkikalujen valmistus (32400), Paperi- ja toimistotarvikkeiden tukkukauppa (46491), Lelujen ja pelien tukkukauppa (46496), Paperi- ja toimistotarvikkeiden vähittäiskauppa (47621), Pelien ja leikkikalujen vähittäiskauppa (47650), Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut (92000), Huvi- ja teemapuistojen toiminta (93210), Muualla luokittelematon huvi- ja virkistystoiminta (93299)

Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa

Viihde-elektroniikan valmistus (26400), Viihde-elektroniikan tukkukauppa (46432), Viihde-elektroniikan vähittäiskauppa (47430)

Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta

Ohjelmatoimistot ja manageripalvelut (74901), Messujen ja kongressien järjestäminen (82300), Taidelaitosten toiminta (90040)

Koulutus

Taiteen ja musiikin koulutus (85520)

Kulttuurialan koulutus, työvoima ja yhdistystoiminta,

11.4 Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla 2008–2022.

https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0010.htm

[Haettu 2.4.2026]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkojulkaisu].

Viitejankkohta: 31.12.2023. Helsinki: Tilastokeskus

<https://stat.fi/fi/julkaisu/clmaleenrbqf30bw68qmf8vcg> [Haettu 2.4.2026]

Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöiden rahoitus kulttuurityölle (2024)

Sweco Finland Oy. Säätiöt ja rahastot ry Jäsensäätiöiden tuen 2024 kohdentuminen.

<https://saatiotrahastot.fi/selvitys-saatiotuesta-2024/> [Haettu 2.4.2026]

Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöiden rahoitus museo- ja kulttuuriperintötyölle (2024)

Museoiden ja kulttuuriperintötyön rahoitus ei ole eroteltavissa toisistaan.

Sweco Finland Oy. Säätiöt ja rahastot ry Jäsensäätiöiden tuen 2024 kohdentuminen.

<https://saatiotrahastot.fi/selvitys-saatiotuesta-2024/> [Haettu 2.4.2026]

Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöiden rahoitus taiteelle (2024)

Sweco Finland Oy. Säätiöt ja rahastot ry Jäsensäätiöiden tuen 2024 kohdentuminen.

<https://saatiotrahastot.fi/selvitys-saatiotuesta-2024/> [Haettu 2.4.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Taidegalleriakäynnit (2024)	<p><i>Käynnit toimijan järjestämiin näyttelyihin tai tapahtumiin joko toimijan omissa tiloissa (museot ja galleriat) tai vaihtelevissa tiloissa (tapahtumat). Yksittäinen kävijä voi tehdä vuoden aikana useita käyntejä. Käyntimäärä perustuu 48 taidegallerialta saadun tiedon perusteella tehtyyn laskennalliseen arvioon kaikkien 127 taidegallerian käyntimääristä.</i></p> <p>Frame Contemporary Art Finland. Tietokortti: Kuvataiteen käyntimäärät 2024. https://frame-finland.fi/aineistot/tietokortti-kuvataiteen-kayntimaarat-2024/ [Haettu: 10.3.2026]</p>
Taidegalleriat (2024)	<p><i>Elossa olevien ammattitaiteilijoiden tekemää kuvataidetta esittäviä tiloja tai toimijoita, joiden pääasiallinen tehtävä on tuottaa säännöllistä, vaihtuvaa näyttelytoimintaa. Usein taidegallerian toimintaan kuuluu myös taideteosten myynti. Taidegalleriaan on pääsääntöisesti vapaa pääsy.</i></p> <p>Taidegalleriatilasto 2024. Helsinki: Frame Contemporary Art Finland. https://frame-finland.fi/aineistot/taidegalleriatilasto-2024/ [Haettu 2.4.2026]</p>
Taidetta ja kulttuuria viikoittain itsenäisesti harrastavat 8.-9.-luokkalaiset (2025)	<p>Kouluterveyskysely 2025. https://thl.fi/tutkimus/hankkeet/kouluterveyskysely [Haettu 26.3.2026]</p>
Taidetta ja kulttuuria viikoittain ohjatusti harrastavat 8.-9.-luokkalaiset (2025)	<p>Kouluterveyskysely 2025. https://thl.fi/tutkimus/hankkeet/kouluterveyskysely [Haettu 26.3.2026]</p>
Taiken rahoituksen saajat (2024)	<p>Taiteen edistämiskeskus. Taiken tuki taiteen ja kulttuurin edistämiseen 2024. https://www.taike.fi/fi/julkaisut/taiken-tuki-taiteen-ja-kulttuurin-edistamiseen-2024 [Haettu 26.3.2026]</p>
Taiken rahoitus taiteelle ja kulttuurille (2024) 	<p>Taiteen edistämiskeskus. Taiken tuki taiteen ja kulttuurin edistämiseen 2024. https://www.taike.fi/fi/julkaisut/taiken-tuki-taiteen-ja-kulttuurin-edistamiseen-2024 [Haettu 26.3.2026]</p>
Taiteen ja kulttuurin budjettiluku (29.80) (2023)	<p>Valtion talousarvio vuodelle 2023 https://budjetti.vm.fi/indox/tae/2023/valtiovarainministerionKanta_tae_2023.jsp [Haettu 2.4.2026]</p>

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Taiteen perusopetuksen opiskelijat (2024)	Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkajulkaisu]. Viiteajankohta: 2024. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/julkaisu/cmfpdyt2o0vq407unrklqkqow [Haettu: 11.3.2026]
Taiteen perusopetusta tarjoavat oppilaitokset (2024)	Tilastokeskus, oppilaitosrekisteri 2024, https://stat.fi/media/uploads/tup/oppilaitosrekisteri/oppilaitosrekisteri_tyyppi_2024_fi.pdf [Haettu 26.3.2026]
Taiteen tekemisestä saatujen tulojen osuus kokonaistuloista, mediaani (2023)	Ruusuvirta, M., Kanerva, A., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2024). Taiteen ja kulttuurin barometri 2023: Taiteilijan työn monet muodot. https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijan-tyon-monet-muodot/ [Haettu 14.4.2026]
Taiteen tukemista verovarosta kannattavat (2022)	SKR, Suomalaisten suhde kulttuuriin. https://skr.fi/hanke/suomalaisten-suhde-kulttuuriin/ [Haettu 26.3.2026]
Taiteilijoiden arvio työhyvinvoinnistaan (keskiarvo, asteikko 1-10) (2023)	Cupore, Taiteilijoiden työhyvinvointi. https://www.cupore.fi/uutishuone/taiteilijoiden-tyohyvinvointi/ [Haettu 15.4.2026]
Tekijänoikeusjärjestöjen tilittämät korvaukset yhteensä (2024)	<i>Audiovisual Producers Finland APFI (12 milj. €), Filmex (0,6 milj. €), Gramex (20 milj. €), Kopiosto (49 milj. €), Kuvasto (0,8 milj. €), Sanasto (13 milj. €), Teosto (69 milj. €).</i> Kulttuurin avainluvut 11.8. Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkajulkaisu]. ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus. https://pxhoepa2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0015.htm [Haettu 2.4.2026]
Teostoon rekisteröidyt teokset (2025)	<i>Teokset, joissa on mukana vähintään yksi Teoston edustama tekijä- tai kustantaja-asiakas. Luku sisältää uudelleen sovittukset sekä uudet versiot aiemmin rekisteröidyistä teoksista.</i> Matti Pajarinen, Teosto, 10.4.2026. Tiedonanto.
Työllinen työvoima kulttuuriammateissa (2023)	<i>Koko työllinen työvoima (18-74-vuotiaat) Suomessa vuoden 2023 lopussa 2,6 miljoonaa.</i> https://stat.fi/fi/julkaisu/clmhktyrwhoa0bw3t81uqqml [Haettu 25.3.2026] Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/tyokay [Haettu: 11.3.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla (2023)

Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua. Tieto työllisyydestä perustuu tulorekisteri- ja veroviranomaistietoihin. Tarkastellut toimialat ks. Kulttuurialan yritysten toimipaikat.

Koko työllinen työvoima (18–74-vuotiaat) Suomessa vuoden 2023 lopussa 2,6 miljoonaa.

<https://stat.fi/fi/julkaisu/clmhktyrwzhoa0bw3t81uqqml> [Haettu 25.3.2026]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kulttuuri [verkkajulkaisu].

ISSN=2341-7315. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/tilasto/kl> [Haettu: 11.3.2026]

Työlliset taide-, arkkitehtuuri- ja muotoiluammateissa (2023)

Työssäkäyntitilaston tiedot perustuvat pääasiassa hallinnollisiin rekistereihin ja tilastollisiin aineistoihin. Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaistietoihin. Työssäkäyntitilastossa henkilöllä voi olla vain yksi ammatti, joka määräytyy vuoden lopun pääasiallisen tulonlähteen perusteella. Laskentaan sisältyy 13 ammattikoodia: 2161 Talonrakennuksen arkkitehdit, 2162 Maisema-arkkitehdit, 2163 Tuote- ja vaatesuunnittelijat, 2166 Graafiset ja multim mediasuunnittelijat, 2641 Kirjailijat ym., 2651 Kuvataiteilijat, 2652 Muusikot, laulajat ja säveltäjät, 2653 Tanssitaiteilijat ja koreografit, 2654 Ohjaajat ja tuottajat, 2655 Näyttelijät, 2659 Muut taiteilijat, 3431 Valokuvaajat, 3432 Sisustussuunnittelijat ym.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu].

ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus.

<https://stat.fi/fi/tilasto/tyokay> [Haettu: 11.3.2026]

Uskoo, että kulttuuriin panostaminen maksaa itsensä takaisin yhteiskunnalle (2025)

Täysin tai osittain samaa mieltä väitteen ”Kulttuuriin panostaminen maksaa itsensä takaisin yhteiskunnalle” kanssa.

Yle asiakasymmärrys (2026). Kulttuuritutkimus 2026.

<https://drive.google.com/file/d/1803fFTmPCxKp5UkXp5tap1gPqaNFABru/view> [Haettu 13.4.2026]

Valtion kulttuurirahoitus yhteensä (2023)

Valtion talousarvioesitys: n. 81,3 miljardia euroa.

https://budjetti.vm.fi/indox/tae/2023/valtiovarainministerionKanta_tae_2023.jsp [Haettu 16.3.2026.]

Sokka, Sakarias & Nokela, Severi (2024). Valtio rahoitti kulttuuria vuonna 2023 yli miljardilla eurolla. Katsaus. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/uutishuone/valtion-rahoitus-kulttuurille-2023/> [Haettu 2.4.2026]

AVAINLUVUT

MÄÄRITELMÄ JA LÄHDE

Valtionosuusmuseot (2026)	Valtionosuuteen vuonna 2026 oikeutetut museot. https://okm.fi/museoiden-valtionosuudet [Haettu 2.4.2026]
Valtionosuusorkesterit (2025)	Valtionosuuteen oikeutetut musiikin alan toimijat https://okm.fi/esittava-taide [Haettu 2.4.2026]
Valtionosuusteattereiden kantaesitykset (2023–2024)	<i>Vos-puheteatterit ja Suomen Kansallisteatteri, Vos-tanssiryhmät ja -tuotantokeskukset, Vos-sirkusryhmät sekä Suomen kansallisooppera ja -baletti. Kantaesitykset tilastoidaan näytöskausittain.</i> Teatterin tiedotuskeskuksen (TINFO) Esittävän taiteen tilastot. (2025) http://www.tinfo.fi/documents/ett_2024_web.pdf [Haettu 26.2.2026]
Valtionosuusteatterit (2025)	Valtionosuutta saavat esittävän taiteen toimijat teatterin, tanssin ja sirkuksen taiteenaloilla. https://okm.fi/esittava-taide [Haettu 2.4.2026]
Vapaiden sirkusryhmien kantaesitykset (2024)	Teatterin tiedotuskeskuksen (TINFO) Esittävän taiteen tilastot. (2025) http://www.tinfo.fi/documents/ett_2024_web.pdf [Haettu 26.2.2026]
Vapaiden tanssiryhmien ja yksittäisten koreografioiden kantaesitykset (2024)	Teatterin tiedotuskeskuksen (TINFO) Esittävän taiteen tilastot. (2025) http://www.tinfo.fi/documents/ett_2024_web.pdf [Haettu 26.2.2026]
Yleisten kirjastojen toimipisteet (2024) 	Suomen yleisten kirjastojen tilastot. https://tilastot.kirjastot.fi/index.php?lang=fi [Haettu 9.3.2026]
Yritykset taiteet, viihteen ja virkistyksen toimialalla (2024)	Suomen virallinen tilasto (SVT): Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-6217. Helsinki: Tilastokeskus. https://stat.fi/fi/tilasto/yrti [Haettu: 16.3.2026]

Kirjalliset lähteet

Aapola-Kari, S. (toim.) (2023). *Vaihteleva vapaa-aika. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022*. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 244.

<https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/book/1676>

Acciai, C. & Capano, G. (2021). *Policy instruments at work: A meta-analysis of their applications*. *Public Administration*, 99(1), 118–136. <https://doi.org/10.1111/padm.12673>

Ahearne, J. (2009). Cultural policy explicit and implicit: a distinction and some uses. *International Journal of Cultural Policy*, 15(2), 141–153.

<https://doi.org/10.1080/10286630902746245>

Ahlqvist, T. (2018). *Tulevaisuuden sosioteknisiä vastakkainasetteluja: Radikaalit teknologiat ja dialektinen tulevaisuudentutkimus*. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 4/2018.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021042827278>

Alasuutari, P. (2017). Määräysvalta vakuuttelun retoriikassa: Koetun hyvinvoinnin käsitteen leviäminen ja kotoistuminen Suomeen. *Sosiologia*, 54(3), 253–272.

Alasuutari, P. & Kangas, A. (2020). The global spread of the concept of cultural policy. *Poetics*, 82, 101445. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2020.101445>

Anheier, H., List, R. A., Kononykhina, O. & Leong Cohen, J. (2016). *Cultural Participation and Inclusive Societies. A thematic report based on the Indicator Framework on Culture and Democracy*. Council of Europe. <https://edoc.coe.int/en/culture-and-democracy/7285-pdf-cultural-participation-and-inclusive-societies-a-thematic-report-based-on-the-indicator-framework-on-culture-and-democracy.html>

Ansio, H., Haikala, K., Kalliomäki-Levanto, T., Karttunen, S., Käpykangas, S., Leppänen, A., Lindström, S., Ruusuvirta, M. & Seitsalo, M. (2024). *Mielen hyvinvoinnin ja työkyvyn tukeminen taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-aloilla*. Tietoa työstä. Työterveyslaitos.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-391-182-6>

Anttila, E. (2021). Tasa-arvo peruskoulun taidekasvatuksessa: Avaimia kestäviin ratkaisuihin. *Finnish Journal of Music Education*, 24(2), 104–126.

<https://fjme.journal.fi/issue/view/11287/2536>

Anttila, E., Jaakonaho, L., Juntunen, M-L., Martin, M., Nikkanen, H., Saastamoinen, R. & Turpeinen, I. (2017). *Peruskoulu: Suomen suurin kulttuurikeskus*. ArtsEqual Policy Brief 2/2017. <https://www.artsequal.fi/documents/14230/0/Koulu+kulttuurikeskus+PB/6539bc7d-4c69-4d62-a90f-91a0d12f6e6b>

Arolainen, T. (2024). Kulttuurialan huoltovarmuus. *Nykytila ja kehittäminen osana henkistä kriisinkestävyyttä*. Huoltovarmuuskeskus.

Bennett, O. (1999). Kulttuuripolitiikka, kulttuuripessimismi ja postmoderniteetti. Teoksessa A. Kangas & J. Virkki (toim.), *Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet* (s. 13–32). Jyväskylä.

Bonet, L. & Négrier, E. (2008). *La fin des cultures publiques? La Découverte*.
<https://shs.cairn.info/la-fin-des-cultures-nationales--9782707154330?lang=fr>

Bonet, L. & Négrier, E. (2011). The end(s) of national cultures? Cultural policy in the face of diversity. *International Journal of Cultural Policy*, 17(5), 574–589.
<https://doi.org/10.1080/10286632.2010.550681>

Bonet, L. & Négrier, E. (2018). The participative turn in cultural policy: Paradigms, models, contexts. *Poetics*, 66, 64–73. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2018.02.006>

Cano Mejía, V. & Arias Suárez, J. D. (2025). Conceptual perspectives of cultural governance: A literature review (2000–2023). *Cogent Arts & Humanities*, 12(1), 2606466.
<https://doi.org/10.1080/23311983.2025.2606466>

CISAC (2025). *Global Collections Report 2025* (For 2024 Data).
<https://www.cisac.org/cisac-global-collections-report-2025>

Clarke, M., Kula, W., Fengler, M., Pencheva, G., Vermeij, R., Ebert, L. & Moroz, L. (2024). *Creative Pulse: A survey on the status and working conditions of artists and CCS professionals in Europe*. Culture Action Europe and Panteia, May 2024.
<https://cultureactioneurope.org/wp-content/uploads/2024/04/Creative-pulse-Survey-on-the-status-and-working-conditions-of-artists-and-CCS-professionals.pdf>

Cultural Policy in Finland: National Report (1995). European Programme of National Cultural Policy Reviews. Arts Council of Finland, Research and Information Unit.

Culture Action Europe (2024). *State of Culture*. https://cultureactioneurope.org/wp-content/uploads/2024/10/State-of-Culture-Report_final_version.pdf

Culture Monitor (2024). Boekman Foundation. <https://www.cultuurmonitor.nl/en/>

Duelund, P. (2003). *The Nordic Cultural Model. Nordic cultural policy in transition*. Nordic Cultural Institute.

Dufva, M. (2022). Toimintaympäristön analyysi: Peste ja sen variaatiot. Teoksessa H.-K. Aalto, K. Heikkilä, P. Keski-Pukkila, M. Mäki & M. Pöllänen (toim.), *Tulevaisuudentutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä* (s. 105–112). Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto.
<https://tulevaisuus.fi/wp-content/uploads/2025/07/tva-1-2022-dufva-peste.pdf>

Dufva, M., Kiiski-Kataja, E. & Lähdemäki-Pekkinen, J. (2026). *Megatrendit 2026. Kohti uutta yhteiskuntasopimusta*. Sitra.

Dufva, M. & Rekola, S. (2023.) *Megatrendit 2023*. Sitra.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2023/>

Eduskunta. (2025). *Kulttuuripoliittinen selonteko*. Käsittelytiedot. https://www2.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/VNS_8+2024.aspx

ESSNet-Culture. (2012). *European Statistical Network for Culture 2012 ESSnet – Culture*. Final Report. https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

European Commission. (2023a). *The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals – Report of the OMC (Open Method of Coordination) group of EU Member States' experts*, Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/46315>

European Commission. (2023b). *The Cultural and Creative Cities Monitor*. Edition 2017. European Commission, Joint Research Centre, Directorate for Competences. [WWW] <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/cultural-creative-cities-monitor>

European Commission. (2023c). *Culture and democracy, the evidence – How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/39199>

European Commission. (2025). *Factsheet: Culture Compass for Europe*. Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. <https://culture.ec.europa.eu/document/factsheet-culture-compass-for-europe>

Evrard, Y. (1997). Democratizing Culture or Cultural Democracy? *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 27(3), 167–175. <https://doi.org/10.1080/10632929709596961>

Fancourt, D. & Finn, S. (2019). *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. World Health Organization. Regional Office for Europe.

Frame Contemporary Art Finland (2024). *Kuvataiteen käyntimäärät Suomessa 2024*. Tietokortti #1. <https://frame-finland.fi/wp-content/uploads/2025/09/Frame-Tietokortti-Kayntimaarat-2024.pdf>

Gelin, M. (2025). *Mjuk makt – kultur och propaganda i den nya världsordningen*. Volante.

Gray, C. (2017). Structure, Agency and Museum Policies. *Museum & Society*, 14(1), 116–130. <https://doi.org/10.29311/mas.v14i1.629>

Haapala, L. (2024). *Itsensättyölistäjän työelämän laatu*. Department of Social Sciences University of Helsinki Dissertations Universitatis Helsingiensis 212/2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/46d1b373-93fa-4df8-95e6-757163ef6f05/content>

Hedman, L., Ikonen, J., Leemann, L., Koskela, T., Martelin, T., Solin, P., Tamminen, N. & Parikka, S. (2021). *Osallisuuden kokemus ja positiivinen mielenterveys työmarkkina-aseman ja kotitalouden rakenteen mukaan – FinSote 2019 -tutkimuksen tuloksia*. THL Tutkimuksesta tiiviisti 5/2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Heikkilä, R. (2017). Suomalainen kulttuuriosallistuminen ja eriarvoisuus: ei-osallistujien jäljillä. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja, 2016*, 6–19. <https://doi.org/10.17409/kpt.60095>

Heikkilä, R. (2022). *Understanding Cultural Non-Participation in an Egalitarian Context*. Palgrave Studies in Cultural Participation. Palgrave.
<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-18865-7>

Heikkilä, R. (2026, 9. tammikuuta). Kulttuuriin osallistumattomuus ei selity varallisuudella. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011736612.html>

Heikkilä, R. & Lindblom, T. (2023). Overlaps and accumulations: The anatomy of cultural non-participation in Finland, 2007 to 2018. *Journal of Consumer Culture*, 23(1), 122–145.

Heiskanen, I. (1994). Kulttuuripolitiikan pitkät linjat: kansallisen kulttuurin prototyypistä hyvinvointivalttiollisen kulttuuripolitiikan kautta kohti uutta – kenties monikansallista kulttuuria. *Hyvinvointikatsaus, 1994*(2), 6–9.

Herranen, K. & Karttunen, S. (2016). *Festivaalien ja tapahtumien edistäminen valtion kulttuuripolitiikassa. Katsaus tietopohjaan, valtionavustuksiin ja vaikuttavuuteen*. Cuporen verkkojulkaisuja 35. <https://www.cupore.fi/julkaisut/festivaalien-ja-tapahtumien-edistaminen-valtion-kulttuuripolitiikassa-katsaus-tietopohjaan-valtionavustuksiin-ja-vaikuttavuuteen/>

Hillman-Chartrand, H. & McCaughey, C. (1989). The Arm's Length Principle and the Arts: An International Perspective – Past, Present and Future. Teoksessa M.C. Cummings Jr. & J. Mark Davidson Schuster (toim.), *Who's to Pay for the Arts: The International Search for Models of Support* (s. 43–53). American Council for the Arts.

Hirvi-Ijäs, M. & Jakonen, O. (2023). *Kultursektornis återhämtning och förändring i spåren av covid-19-pandemin*. Nordisk kulturfakta 2023:03. Kulturanalys Norden / Nordic Council of Ministers. <https://pub.norden.org/nordiskkulturfakta2023-03/>

Hirvi-Ijäs, M., Kautio, T., Kurlin, A., Rensujeff, K. & Sokka, S. (2020). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2019: Taiteilijoiden työ ja toimeentulon muodot*. Cuporen verkkojulkaisuja 57. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijoiden-tyo-ja-toimeentulon-muodot/>

Hirvi-Ijäs, M., Renko, V., Lahtinen, E., Sokka, S., Jakonen, O. & Kurlin Niiniaho, A. (2021). *Taiteilijana Suomessa -tutkimus: Lähestymistapojen ja metodologioiden pohdintaa*. Cuporen työpapereita 15. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijana-suomessa-tutkimus/>

Hirvi-Ijäs, M., Renko, V., Leppänen, A., Lahtinen, E. & Sokka, S. (2023). *Taiteilijana Suomessa: ammattitaiteilijat Suomessa vuonna 2019*. Tietovihko 6. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijana-suomessa-ammattitaiteilijat-suomessa-vuonna-2019/#>

Hirvi-Ijäs, M., Renko, V. & Sokka, S. (2024). *Taidemuseot alueensa ja toimialansa kehittäjinä*. Cuporen verkkojulkaisuja 80. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/taidemuseot-alueensa-ja-toimialansa-kehittajina/#>

Hirvi-Ijäs, M., Renko, V. & Sokka, S. (2025). *Rakenteet menestyksen edistäjänä visuaalisten taiteiden toimialalla*. Cuporen työpapereita 27. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/rakenteet-menestyksen-edistajana-visuaalisten-taiteiden-toimialalla/#>

Hirvi-Ijäs, M., Rensujeff, K., Sokka, S. & Koski, E. (2017). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2016: taiteilijan työskentelyedellytykset muutoksessa*. Cuporen verkkojulkaisuja 42. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijan-tyoskentelyedellytykset-muutoksessa/>

Hirvi-Ijäs, M., Rensujeff, K., Sokka, S. & Koski, E. (2018). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2017: nuoret taiteentekijät*. Cuporen verkkojulkaisuja 47. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/nuoret-taiteentekijat/>

Hirvi-Ijäs, M. & Sokka, S. (2019). *Suomen taide- ja taiteilijapolitiikka 2019*. Cuporen tietovihko 2. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/suomen-taide-ja-taiteilijapolitiikka-2019-2/>

Hirvi-Ijäs, M., Sokka, S., Rensujeff, K. & Kurlin, A. (2019). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2018: Taiteilijoiden ja taiteen liikkuvuus*. Cuporen verkkojulkaisuja 51. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.
<https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijoiden-ja-taiteen-liikkuvuus/>

Hylland, O. M. & Primorac, J. (2024). *Digital Transformation and Cultural Policies in Europe*. Routledge Research in the Creative and Cultural Industries. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781003334576>

Hyry, J. (2025). *Kulttuuriperintöbarometri 2025*. Museovirasto, Ympäristöministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö. https://museovirasto-craft-assets-production.s3.eu-north-1.amazonaws.com/Lopullinen_tuloskooste_Kulttuuriperintöbarometri-2025.pdf

Häyrynen, S. (2006). *Suomalaisen yhteiskunnan kulttuuripolitiikka*. SoPhi (99). Jyväskylän yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:952-5591-35-2>

Inayatullah, S. (2008). Six pillars: futures thinking for transforming. *Foresight*, 10(1), 4–21.
<https://doi.org/10.1108/14636680810855991>

Inkinen, H. (2022). *Taiteen perusopetuksen toteutuminen Helsingissä 2019–2020*. Helsinki: Kulttuuripalvelut. Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan julkaisuja.
<https://www.hel.fi/static/julkaisut/kulttuuri-vapaa-aika/taiteen-perusopetuksen-toteutuminen-helsingissa-2019-2020.pdf>

Jakonen, O. (2017). Kulttuuripolitiikka ja nationalismi kilpailuvaltio-Suomessa: innovatiivinen luova talous. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja, 2016*, 20–37.
<https://doi.org/10.17409/kpt.60100>

Jakonen, O., Kurlin Niiniaho, A., Oksanen-Särelä, K. & Sokka, S. (2021). *Mahdollisesti kulttuurista? Valtion kulttuurirahoitus Suomessa vuonna 2019*. Cuporen työpapereita 13. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/mahdollisesti-kulttuuria/>

Jakonen, O. & Pyykkönen, M. (2023). The Politics of Economization of Cultural Policy: The institutional changes in the creative economy discourse and entrepreneurial artists in Finnish cultural policy. *Nordisk Kulturpolitisk Tidskrift*, 26(2), 126–145. <https://doi.org/10.18261/nkt.26.2.3>

Jakonen, O., Renko, V. & Harding, T. (2025). Challenging the Nordic model? The cultural policies of populist parties in Finland and Sweden. *International Journal of Cultural Policy*, 31(1), 16–35. <https://doi.org/10.1080/10286632.2024.2313520>

Jakonen, O., Sokka, S. & Nokela, S. (2024). *Yritystuet kulttuurirahoituksen osatekijänä. Business Finlandin rahoitus luoville aloille vuosina 2017–2022*. Cuporen työpapereita 22. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/yritystuet-kulttuurirahoituksen-osatekijana/#>

Johannisson, J. (toim.) (2025). *Nordic funding for the arts and culture: A multilevel approach: Research anthology*. Kulturanalys Norden: 2025:1. Nordic Council of Ministers.

Kanerva, A. & Lahtinen, E. (2025). *Kulttuurikasvatussuunnitelmien toteuttaminen kunnissa. Yhteistyö, rahoitus, kehittäminen ja ohjaus*. Cuporen työpapereita 25. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/kulttuurikasvatussuunnitelmien-toteuttaminen-kunnissa/>

Kangas, A. (2001). Cultural Policy in Finland. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 31(1), 57–78. <https://doi.org/10.1080/10632920109599579>

Kangas, A. & Pirnes, E. (2015). Kulttuuripoliittinen päätöksenteko, lainsäädäntö, hallinto ja rahoitus. Teoksessa I. Heiskanen, A. Kangas & R. Mitchell (toim.), *Taiteen ja kulttuurin kentät: perusrakenteet, hallinta ja lainsäädäntö* (2. uudistettu laitos) (s. 23–108). Tietosanoma.

Kankaanranta, E. (2025). *Parasta on luonnon rauha, turvallisuus ja vapaus elää omannäköistä elämää: Maaseutualueiden lasten ja nuorten kuulemisen tulokset*. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2025:8. <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-709-9>

Kasvinen, M., Kemppinen, M., Lehtinen, L. & Savela, M. (toim.) (2024). *Julkisen taiteen vuosikatsaus 2024*. Taiteen edistämiskeskus. <https://www.taite.fi/fi/julkaisut/julkisen-taiteen-vuosikatsaus-2024>

Kautio, T., Karttunen, S., Lefever, N. & Sokka, S. (2025). *Tieteellisen tutkimuksen tekijänoikeuskysymykset: Tasapainottelua saatavuuden, suojan ja vastuun välillä*. Cuporen verkkojulkaisuja 85. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/tieteellisen-tutkimuksen-tekijänoikeuskysymykset/>

Kautio, T. & Lefever, N. (2023). *Sopimussuhteet muutoksessa: Audiovisuaalisen alan tekijänoikeudellisia kysymyksiä*. Cuporen verkkojulkaisuja 74. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/sopimussuhteet-muutoksessa/>

Kautio, T. & Lefever, N. (2025). *Kulttuuria digialustoilla – kohti kestäviä ansaintamalleja*. Tietokortti 14. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/estradi-tietokortti/>

Kautio T., Lefever N. & Kanerva A. (2025). *Taide- ja kulttuurialan toimijoiden ansainta- ja rahoitusmallit digitaalisilla alustoilla – Estradi-hankkeen selvitys*. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taide-ja-kulttuurialan-toimijoiden-ansainta-ja-rahoitusmallit-digitaalisilla-alustoilla/>

Keski-Hallila, S. (2024). *Elokuvien katsomistottumukset. Kuluttajatutkimus*. Taloustutkimus. https://www.ses.fi/wp-content/uploads/Elokuvien-katsomistottumukset_taloustutkimuksen-raportti-2024.pdf

Kinnunen, M. (2025). *Festivaalibarometri 2024 ja Venuebarometri 2024: Yleisön käsitykset festivaaleista ja konserttipaikoista sekä epäasiallisen kohtelun muodot elävän musiikin tapahtumissa*. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 31. <https://taju.uniarts.fi/server/api/core/bitstreams/76572a65-c591-437c-98f6-9e36a224b821/content>

Kivijärvi, A. & Happonen, K. (toim.) (2025). *Kesä ja kännykät. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2024*. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 191. <https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/view/1683/1900/7105>

Kuisma, M. (2021). *Yleinen kirjasto julkisena paikkana: neuvotteluja yhteisyydestä ja erilaisuudesta Ison Omenan kirjastossa*. <https://helda.helsinki.fi/items/9d93dc9e-743e-46de-9381-912cc6530cec>

Kulturanalys Norden. (2025). *Privat kulturfinansiering i Norden. Politik, statistik och konsekvenser. Kunskapsöversikt*. Kulturanalys Norden 2025:4. <https://pub.norden.org/kulturanalysnorden2025-4/>

Kumpulainen, K. & Luonila, M. (2025). *Maaseutukuntien kulttuuritoiminnan tulevaisuus. Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja, 9(1), 51–73*. <https://journal.fi/kultpol/article/view/149504>

Kumpulainen, K., Luonila, M., Ruokolainen, O., Leppänen, A. & Koskinen-Koivisto, E. (2024). *Lähiöiden kulttuuriset resurssit ja osallistumisen esteet*. Teoksessa E. Koskinen-Koivisto & K. Kumpulainen (toim.) *Kestävä kulttuurisuunnittelu* (s. 68–85). SoPhi.155. Jyväskylän yliopisto.

Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kautio, T., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2025). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2024: Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki*. Cuporen verkkojulkaisuja 83. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2024/>

Luonila, M., Renko, V., Ruusuvirta, M., Sokka, S., Leppänen, A. & Okker, S. (2024). *Oulu2026 - kohti Euroopan kulttuuripääkaupunkivuotta. Lähtötilanne arviointiin vuonna 2022*. Cuporen verkkojulkaisuja 77. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/oulu2026-kohti-euroopan-kulttuuripaakaupunkivuotta/#>

- Lähteenmaa, J. (2021). *Lasten ja nuorten harrastamisen esteet ja kannustimet sekä vaikutukset elämänlaatuun*. Tiedollisia elementtejä Helsingin harrastamisen mallin tueksi. Työpapereita 2021:1. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitieto. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/21_09_06_Tyopapereita_1_Lahteenmaa.pdf
- Mangset, P. (2018). The end of cultural policy? *International Journal of Cultural Policy*, 26(3), 398–411. <https://doi.org/10.1080/10286632.2018.1500560>
- Manninen, M. (2025). Kansainvälistyminen suomalaisten populaarimusiikin festivaalien näkökulmasta. *Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja*, 9(1), 10–29. <https://doi.org/10.17409/kpt.148891>
- Manninen, M., Pyykkönen, M. & Heikkilä, A. (2025). *Taiteen ja kulttuurin valtionrahoituksen nykytila: selvitys vuoden 2024 harkinnanvaraisten valtionavustusten määrärahalleikkauksista ja niiden vaikutuksista*. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_103872#
- Manu, S., Nyman, J., Kokkonen, S., Siltanen, K. & Pihlajamäki, T. (2025). *Taidetestaajat-kulttuurikasvatusohjelman vaikuttavuuden arviointi ja jatkamahdollisuuksien selvitys*. MDI Public. Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden. https://skr.fi/wp-content/uploads/2025/09/Taidetestaajat_loppuraportti_21082025.pdf
- Mattila, M. (toim.) (2023.) *Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030*. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:7. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-895-6>
- Me-säätiö. (2024). *Harrastamisen Suomen malli lisää harrastamisen yhdenvertaisuutta*. Insight. <https://www.mesaatio.fi/artikkelit/harrastamisen-suomen-malli-lisaa-harrastamisen-yhdenvertaisuutta>
- Meier Sørensen, B. (2025). *De grænseløse*. Kristeligt Dagblads Forlag.
- Miettinen, T. (2024). *Demokratian aika*. Teos-kustantamo.
- Mitä Suomi lukee 2025* (2025). Suomen kustannusyhdistys, Kirjakauppaliitto. <https://kirjakauppaliitto.fi/wp-content/uploads/2025/03/Suomi-lukee-2025-medialle.pdf>
- Murtoniemi, K. (2024). *Kamppailuja kulttuurista. Kulttuurin arvon artikulaatioita 2010-luvun Suomessa*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 135. Jyväskylän yliopisto 2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0365-8>
- Museovirasto. (2025). *Tilastokortti 2/2024: Museokäynnit vuonna 2024*. Museotilasto. https://www.museotilasto.fi/tiedostot/museovirasto/files/Tilastokortit%202024%20suomi/tilastokortti_2_2024_FI_saavutettava.pdf
- Myerscough, J., Schuster, J. M., & Mitchell, R. (1997). *Cultural policy in Finland*. National Cultural Policy Reviews. Council of Europe Publishing.
- Myndigheten för Kulturanalys. (2024). *Kulturanalys 2024. En lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen*. Rapport 2024:1. <https://kulturanalys.se/digital-publikation/kulturanalys-2024/>

Mäki, N. (2024). *Helsingkiläisten kulttuurin kuluttaminen vaihtelee selkeästi koulutustason mukaan*. Kvartti. Helsingin kaupunkitieto. <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/helsingilaisten-kulttuurin-kuluttaminen-vaihtelee-selkeasti-koulutustason-mukaan>

OECD & ICOM. (2019). *Culture and local development: maximising the impact: A guide for local governments, communities and museums*, OECD Local Economic and Employment Development (LEED) Papers, No. 2019/07, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9a855be5-en>

Opetushallitus. (2014a). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/9407084>

Opetushallitus. (2014b). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Next Print Oy. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2017). *Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-466-5>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2025). *Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi*. Työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:16. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/b1d0ad93-61d0-4f3c-b001-08e3d98bc0f3>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2026). *Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma*. Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanon sihteeristö. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:6. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-013-2>

Pekkarinen, J., Hyle, O. & Anttila, M. (2025). *Työelämäosaamisen kasvavat vaatimukset taiteen vapaalla kentällä: taiteilijoiden, työnantajien ja asiantuntijoiden näkökulmia*. Taideyliopiston Avoin Kampus 2025. <https://taju.uniarts.fi/server/api/core/bitstreams/6e92f86f-91b8-4980-b545-b2a761d8ac15/content>

Pirnes, E. (2008). *Merkityksellinen kulttuuri ja kulttuuripolitiikka: laaja kulttuurin käsite kulttuuripolitiikan perusteluna*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 327. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-3085-1>

Pyykkönen, M., Kortekallio, K., Kumpulainen, K., Luonila, M. & Sokka, S. (2024). Kohti kestävää kulttuuria. *Wisdom Letters*, 2024(1). https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_94791

Pääjoki, T. (2021). *Kristallikruunuja ja samettiverhoja: koulut ja taidetoimijat yhteistyössä Taidetestaajat-hankkeessa*. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7275/Kokos_09_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Rautiainen, P. & Roiha, T. (2015). *Taidealojen korkeakoulutus Suomessa*. Cuporen verkkojulkaisuja 30. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taidealojen-korkeakoulutus-suomessa/>

Rautiainen, P., Roiha, T. & Rensujeff, K. (2015). *Taiteen ja kulttuurin barometri 2015: Taiteen toimintaympäristö ja rahoitus*. Cuporen verkkojulkaisuja 33.

Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätö.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-toimintaymparisto-ja-rahoitus/>

Renko, V. (2024). *Making regional cultural policy possible: construction and practices in Finland contrasted to Sweden*. Jyväskylän yliopisto.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9955-1>

Renko, V., Ruusuvirta, M., Ruokolainen, O., Nokela, S. & Leppänen, A. (2024).

Kulttuuria kartalla II. Valtion osarahoittamat kulttuuripalvelut Suomessa.

Cuporen verkkojulkaisuja 82. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/kulttuuria-kartalla-ii/>

Rensujeff, K. (2003). *Taiteilijan asema - Raportti työstä ja tulonmuodostuksesta eri taiteenaloilla*. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja n:o 27. Taiteen keskustoimikunta.

Rensujeff, K. (2014). *Taiteilijan asema 2010. Taiteilijakunnan rakenne, työ ja tulonmuodostus*. Taiteen edistämiskeskus.

Ropponen, A., Ahola, E., Haavisto, O. & Varje, P. (2025). Mielenterveysdiagnoosiperusteisten erikoissairaanhoidokäyntien ja sairauspoissaolojen yleisyys sosiaali- ja terveysalan sekä taide-, kulttuuri- ja tapahtuma-alojen ammattiteissa vuosina 2010–2021.

Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, 62(4), 866-877. <https://doi.org/10.23990/sa.176055>

Røyseng, S. (2014). Hva er kulturpolitikk og kulturpolitisk forskning? *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 17(1), 4–8. <https://doi.org/10.18261/ISSN2000-8325-2014-01-01>

Ruokolainen, O., Jakonen, O. & Lahtinen, E. (2023). *Kohti kulttuurihyvinvointialueita - Tilannekuva taiteilijoiden toimintaedellytyksistä*. Cuporen tietokortteja 11.

Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore. [https://www.cupore.fi/julkaisut/kohti-](https://www.cupore.fi/julkaisut/kohti-kulttuurihyvinvointialueita-tilannekuva-taiteilijoiden-toimintaedellytyksista/)

[kulttuurihyvinvointialueita-tilannekuva-taiteilijoiden-toimintaedellytyksista/](https://www.cupore.fi/julkaisut/kohti-kulttuurihyvinvointialueita-tilannekuva-taiteilijoiden-toimintaedellytyksista/)

Ruokolainen, O. & Kautio, T. (2025). *Kulttuurihyvinvointialueet?*

Kulttuurihyvinvointitoiminnan tavoitteet, organisointi ja rahoitus hyvinvointialueilla.

Cuporen verkkojulkaisuja 84. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/kulttuurihyvinvointialueet/>

Ruokolainen, O. & Luonila, M. (2025). *Luova verkko -koordinaatiorahankkeen vaikuttavuus*.

Cuporen työpapereita 26. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/luova-verkko-koordinaatiorahankkeen-vaikuttavuus/#>

Ruusuvirta, M., Kanerva, A., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2024).

Taiteen ja kulttuurin barometri 2023: Taiteilijan työn monet muodot.

Cuporen verkkojulkaisuja 78. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijan-tyon-monet-muodot/>

Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2023). *Taiteen ja kulttuurin*

barometri 2022: Taiteilijoiden työhyvinvointi. Cuporen verkkojulkaisuja 72. Kulttuuripoliittikan

tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijoiden-tyohyvinvointi/#>

- Ruusuvirta, M. & Renko, V. (2022). *Kuntien kulttuuritoiminnan tietoperustan kehittäminen: KULTTI-hankkeen esiselvitys*. Cuporen työpapereita 17. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/kuntien-kulttuuritoiminnan-tietoperustan-kehittaminen/>
- Ruusuvirta, M., Renko, V., Forsell, S. & Häyrynen, M. (2018). *Kulttuurialan kolmannen ja neljännen sektorin rooli: Katsaus kulttuurialan kolmanteen ja neljänteen sektoriin kuntien kulttuuritoiminnassa sekä paikallisessa ja alueellisessa kehittämisessä*. Cuporen työpapereita 8. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tyopaperit/kolmas_sektori_tyopaperi.pdf
- Ruusuvirta, M., Renko, V. & Luonila, M. (2020). *Kuntien kulttuuritoiminnan nykytila ja kehittämistarpeet*. Cuporen työpapereita 12. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/kulttuurialan-kolmannen-ja-neljannen-sektorin-rooli/>
- Ruusuvirta, M., Renko V. & Nokela, S. (2024). *Peruspalvelujen arviointi 2023: Kulttuuripalvelut. Katsaus*. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja aluehallintovirastot. <https://www.cupore.fi/julkaisut/peruspalvelujen-arviointi-2023-kulttuuripalvelut/>
- Salasuo, M., Lehtonen, K. & Tarvainen, K. (toim.) (2023). *Nuoruuden pohjoisin ulottuvuus. Tutkimus Pohjois-Lapin seutukunnan ja saamelaiseen yhteisöön identifioituvien lasten ja nuorten vapaa-ajasta ja harrastamisesta*. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja 75. <https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/view/1675/1891/7041>
- Saukkonen, P. (2014). *Vankka linnake, joustava sopeutuja vai seisova vesi? Suomalaisen kulttuuripolitiikan viimeaikainen kehitys*. Cuporen verkkojulkaisuja 23. Kulttuuripolitiikan tutkimuksen edistämistäitiö. <https://www.cupore.fi/julkaisut/vankka-linnake-joustava-sopeutuja-vai-seisova-vesi-suomalaisen-kulttuuripolitiikan-viimeaikainen-kehitys/>
- Sitra (2023). Mitä trendiraportit kertovat talouden suunnasta? <https://www.sitra.fi/julkaisut/mita-trendiraportit-kertovat-talouden-suunnasta/> [Haettu 16.4.2026]
- Sjöblom-Pekola, M. (2024). *Kuntalaiset ja kuntapalvelut: Kuntapalvelujen käyttö sekä arviot palvelujen hoidosta ja saatavuudesta/saavutettavuudesta sekä arvioiden ajallisesta kehityksestä*. Kuntaliitto (Kuntalaistutkimus 2024). https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Mit%C3%A4%20mielt%C3%A4%20kuntapalveluista_koostediat_Kuntalaistutkimus2024_Kuntaliitto.pdf
- Sokka, S. (2025). *Luovien alojen kasvu vaatii poliittista uskallusta*. <https://www.cupore.fi/uutishuone/luovien-alojen-kasvu-vaatii-poliittista-uskallusta/>
- Sokka, S. (2025). The role of Nordic funding in promoting internationalisation: The case of independent artistic and cultural actors in Finland. Teoksessa J. Johannisson (toim.), *Nordic funding for the arts and culture: A multilevel approach* (s. 77–98). Kulturanalys Norden/Nordic Council of Ministers. <https://pub.norden.org/kulturanalysnorden2025-1/nord2025-004.pdf>

Sokka, S. (toim.) (2022). *Cultural policy in the Nordic welfare states: aims and functions of public funding for culture*. Nordisk kulturfakta 2022/1. Nordic Council of Ministers. 2022. <https://pub.norden.org/nordiskculturfakta2022-01/#>

Sokka, S., Karttunen, S. & Luonila, M. (2025). *Luovat alat kulttuuri-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa. Hajanaisista hallintorakenteista ilmiöpohjaiseen ohjaukseen*. Cuporen työpapereita 24. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/luovi/>

Sokka, S. & Nokela, S. (2025a). *Elinkeino- ja kulttuuripolitiikka kohtaava elokuva-alan tuotantotukien leikkauksissa*. <https://www.cupore.fi/uutishuone/elokuva-alan-tuotantotuet/>

Sokka, S. & Nokela, S. (2025b). *OKM:n, Taiken ja Business Finlandin harkinnanvaraiset valtionavustukset osana valtion rahoitusta kulttuurille ja taiteelle*. <https://www.cupore.fi/uutishuone/valtion-harkinnanvarainen-kulttuurin-ja-taiteen-rahoitus/>

Sokka, S. & Nokela, S. (2025c). *Taiteen ja kulttuurin valtakunnallisten yhteisöjen rahoitus on laskenut ja seuranta vaikeutunut*. <https://www.cupore.fi/uutishuone/valtakunnallisten-yhteisöjen-rahoitus/>

Sokka, S. & Nokela, S. (2025d). *Katsaus taiteen ja kulttuurin vapaan kentän rahoitusleikkauksiin ja niiden alueelliseen kohdentumiseen*. <https://www.cupore.fi/uutishuone/katsaus-taiteen-ja-kulttuurin-vapaan-kentan-rahoitusleikkauksiin-ja-niiden-alueelliseen-kohdentumiseen/>

Sokka, S., Renko, V., Hirvi-Ijäs, M., Karttunen, S. & Lahtinen, E. (2023). *Visuaaliset taiteet Suomessa: Selvitys toimialan rahoituksesta, rakenteista ja kehittämistarpeista*. Cuporen verkkojulkaisuja 73. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/visuaaliset-taiteet-suomessa-2/#>

Sokka, S., Renko, V. & Lahtinen, E. (2020). *Toimialojen edistäjät ja toiveiden tynnyrit. Taiteen tiedotuskeskusten toiminta ja asema*. Cuporen verkkojulkaisuja 60. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. <https://www.cupore.fi/julkaisut/toimialojen-edistajat-ja-toiveiden-tynnyrit/>

Sørensen, B.M. (2025). *De grænseløse: hvorfor den europæiske civilisation tabte sin modstandskraft, og hvordan vi genvinder den*. Kristeligt Dagblads Forlag. *Statistics Portugal 2022*. https://www.ine.pt/xportal/xmain?xpid=INE&xpgid=ine_destaquas&DESTAQUESdest_boui=579021209&DESTAQUESmodo=2&xlang=en

Suomen Kulttuurirahasto (2022). *Kulttuuribarometri 2022*. Suomalaisten suhde kulttuuriin. Kantar Public. <https://skr.fi/wp-content/uploads/2024/10/Kulttuuribarometri-2022.pdf>

Suomen lastenkulttuuriliitto (2025). *Resursointi haastaa kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmia*. <https://lastenkulttuuri.fi/resursointi-haastaa-kuntien-kulttuurikasvatussuunnitelmia/>

Suomen Sinfoniaorkesterit ry (2024). *Vuosikertomus 2024*. https://sinfoniaorkesterit.fi/wp-content/uploads/Suosio_Vuosikertomus_2024_RGB_sivuttain_pienikokoinen_14.5.pdf

Suominen, A. (2019). *Selvitys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:27. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-653-9>

Sutela, H. (2023). *Työnteon muotojen muutos 2000-luvulla kokonaiskuvana*. Esitys Tilastokeskuksen tilaisuudessa Työnteon monet muodot 2.11.2023. Tilastokeskus.

Sweco. (2025). *Selvitys säätiöiden vuoden 2024 tuen jakautumisesta*. <https://saatiotrahastot.fi/wp-content/uploads/2025/09/Selvitys-saatiotuesta-2024.pdf>

Säätiöt ja rahastot ry. (2022). *Kulttuurialan tulevaisuus*. Tutkimusraportti. Taloustutkimus Oy. <https://saatiotrahastot.fi/wp-content/uploads/2022/05/Kulttuurialan-tulevaisuus-2022.pdf>

Sörlin, S. (2025). *Kulturens värde*. Bokförlaget Atlas.

Taiteen edistämiskeskus. (2025). *Taiken tuki taiteen ja kulttuurin edistämiseen 2024*. <https://www.taike.fi/fi/julkaisut/taiken-tuki-taiteen-ja-kulttuurin-edistamiseen-2024>

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry. (2025). *Tekijänoikeusbarometri 2025*. <https://ttvk.fi/tekijanoikeusbarometri-2025>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL]. (2023). *TEAviisari*. https://teaviisari.fi/teaviisari/content/file/458/Kulttuurin_perustaulukot_2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL]. (2025). *TEAviisari*. https://teaviisari.fi/teaviisari/content/file/560/Kulttuurin_perustaulukot_2025

Throsby, D. (2008). The concentric circles model of the cultural industries. *Cultural Trends*, 17(3), 147–164. <https://doi.org/10.1080/09548960802361951>

TINFO. (2025). *Esittävän taiteen tilastot 2024. Teatterin, tanssin ja sirkuksen vuosi*. Stara, L. & Volmari, P. (toim.). Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus. https://www.tinfo.fi/documents/ett_2024_web.pdf

Valtioneuvosto. (2014). *Valtioneuvoston demokraatiopoliittinen selonteko*. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 14/2014. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-365-8>

Valtioneuvosto. (2023). *Vahva ja välittävä. Suomi Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023*. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>

Valtioneuvosto. (2024). *Kulttuuripoliittinen selonteko*. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:55. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>

Valtioneuvosto. (2025a). *Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030*. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:61. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

Valtioneuvosto. (2025b). *Tulevaisuusselonteon 1. osa: Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045*. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:82.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-695-2>

Vismanen, E., Räisänen, P. & Sariola, R. (2016). *Taiteen perusopetuksen tila ja kehittämistarpeet Helsingissä*. Helsingin kulttuurikeskus.

<https://www.hel.fi/static/julkaisut/kulttuuri-vapaa-aika/taiteen-perusopetuksen-tila-ja-kehittamistarpeet-helsingissa.pdf>

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus (1948).

<https://ihmisoikeusliitto.fi/ihmisoikeudet/ihmisoikeuksien-julistus/>

Yleissopimus lapsen oikeuksista (60/1991).

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

Liitteet

Liite 1. Keskusteluihin osallistuneet

18.2.2026 KAJAANI

YHTEISTYÖKUMPPANI: Kainuun liitto

TEEMA: Kulttuuripolitiikan nykytila ja keskeiset kehityssuunnat Kainuun näkökulmasta. Samalla pohdittiin Kainuun kulttuuristrategian sekä kulttuurin ja luovien alojen tulevaisuutta uuden maakuntaohjelman valossa.

Maija Granqvist

Emilia Hyvönen

Susanna Jänkkälä

Reija Korkatti

Veikko Leinonen

Karoliina Lummaa

Laura Mellanen

Sari Rusanen

Minna Tuunainen

Olga Zaytseva

2.3.2026 TAMPERE

YHTEISTYÖKUMPPANI: Ponte-hanke, Tampereen yliopisto

TEEMA: Osallisuus ja sen edistäminen kulttuuripolitiikassa.

Iina Järvinen

Pilvi Kuitu

Neili Koivuniemi

Meri-Maija Näykki

Mika Pettissalo

Tuuli Pollari

Tuulia Soinen

Miia Säppi

Johanna Tuukkanen

12.3.2026 KOTKA**YHTEISTYÖKUMPPANI: Kuvi**

TEEMA: Taiteilijana toimimisen mahdollisuudet ja merkitys Kaakkois-Suomessa.

Jukka Behm	Anni Pellikka
Janette Holmström	Joonas Pokkinen
Ritva Kaikkonen	Tomi Purovaara
Henna Keihäs	Minna Raskinen
Timo Malkoc	Terhi Tuomikko
Susanna Mäki-Oversteyns	Milko Vesalainen
Jussi Nykänen	Emilia Vesalainen-Pellas
Pia Oinas	

17.3.2026 ROVANIEMI**YHTEISTYÖKUMPPANI: Lapin liitto**

TEEMA: Taiteen ja kulttuurin rooli osana Lapin brändiä ja alueellista identiteettiä.

Sanni Björklund	Marjaana Lahdenranta
Katariina Improanta	Joonas Martikainen
Jussi Olavi Jokinen	Inga Savukoski
Pekka Juntti	Suvi Tanner
Heli Knutars	Mette Ylikorva

23.3.2026 HELSINKI**YHTEISTYÖKUMPPANI: Helsingin kaupunki**

TEEMA: Luovien alojen edistäminen sekä yksityisen sektorin rahoituksen suhde julkiseen kulttuurirahoitukseen.

Leena Arvonen	Mikko Huuskonen
Kimmo Aulake	Veikko Kunnas
Vappu Aura	Hanna-Mari Peltomäki
Inkeri Borgman	Johanna Tuukkanen
Perttu Ilmarinen	Annukka Vähäsöyrinki
Jani Jalonen	

26.3.2026 JOENSUU

YHTEISTYÖKUMPPANI: Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos

TEEMA: Kulttuurin, yhteisöjen ja paikallisuuden väliset suhteet sekä kulttuuri-politiikan rooli niiden muotoutumisessa.

Kaisa Kervinen

Saara Koikkalainen

Kari Korolainen

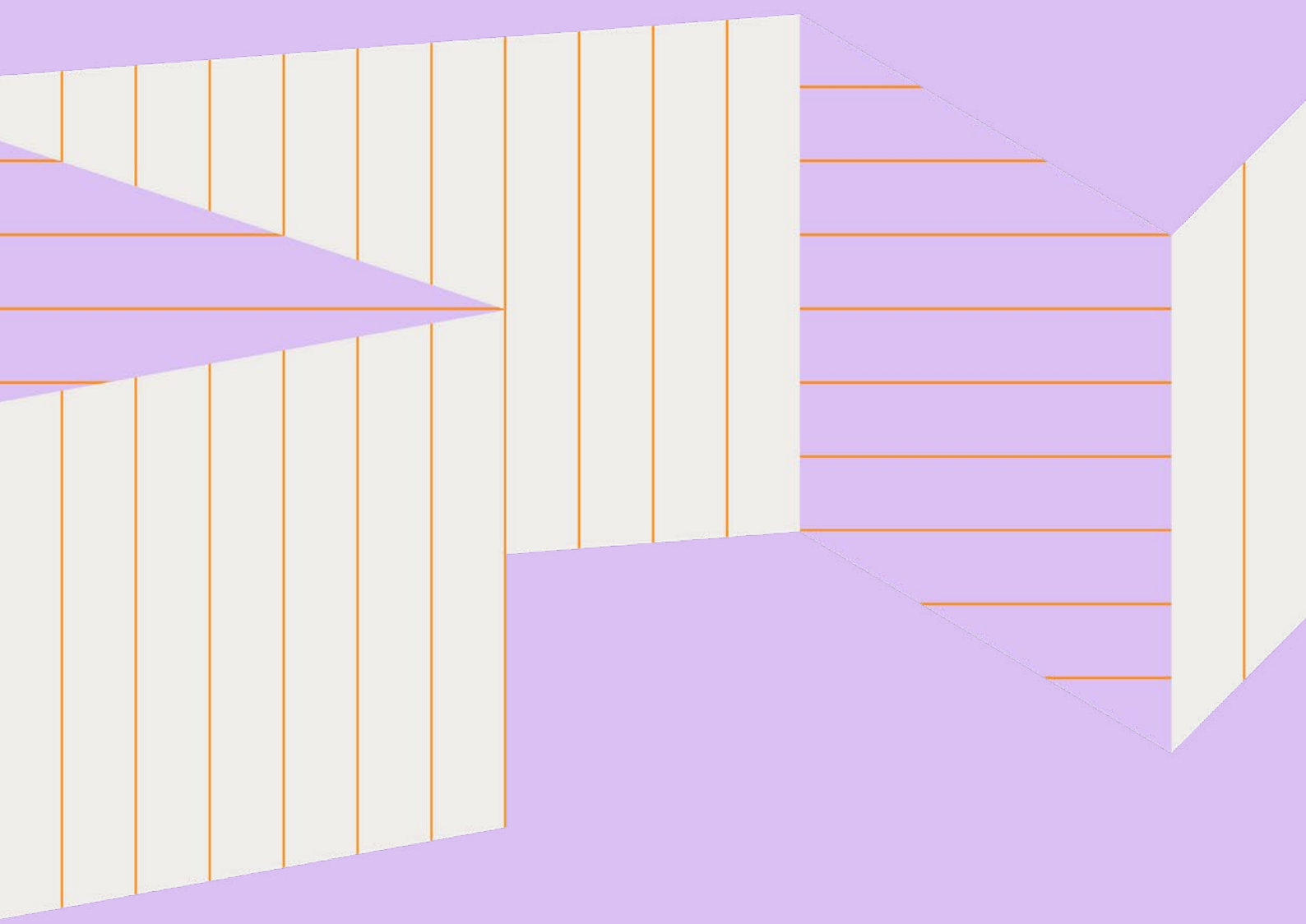
Jarmo Kähkönen

Tiia-Mari Mäkinen

Rysky Riiheläinen

Kari Souto

Pekka Suutari

CUPORE

Kulttuuripolitiikan
tutkimuskeskus

Käenkuja 3a A, 00500 Helsinki
info@cupore.fi
+358 10 200 9200
Y-tunnus: 1771249-3